

ΑΝΩΤΑΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ
ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΘΕΜΑ : ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

(ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ – ΛΟΓΙΣΤΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ)

Εισηγητής : Δρ. Λυγγίτσος Αλέξανδρος

Φοιτήτρια : Σκαλαίου Σταυρούλα

Αριθμός Μητρώου : 2011102

ΚΑΛΑΜΑΤΑ 2015

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το λάθος είναι μία ανθρώπινη αδυναμία η οποία κατά το δυνατό πρέπει να καταστέλλεται αποτελεσματικά . Οι επιχειρήσεις οι οποίες αποτελούν ένα σύνολο απαρτιζόμενο από ανθρώπινες οντότητες είναι πολύ επιρρεπείς στη διενέργεια λαθών (ακούσια σφάλματα) αλλά και απατών και ατασθαλιών (εκούσια σφάλματα) . Επομένως κάθε οικονομικός οργανισμός θα πρέπει να δημιουργήσει , να διατηρεί και να απασχολεί σύστημα και διαδικασίες εσωτερικού ελέγχου οι οποίες θα συμβάλλουν αποτελεσματικά στον περιορισμό και τη δραστική καταστολή τέτοιου είδους ηθελημένων ή αθέλητων λογιστικών λαθών και απατών .

Το σύγχρονο χρηματοοικονομικό περιβάλλον χαρακτηρίζεται από αστάθεια , πολυπλοκότητα και ταχείς διαδικασίες επηρεασμού της λειτουργίας των επιχειρήσεων . Όλα αυτά συντελούν στη δημιουργία επιχειρηματικών κινδύνων , δηλαδή άμεσο κίνδυνο λανθασμένου επηρεασμού των οικονομικών καταστάσεων με αποτέλεσμα φυγόκεντρες τάσεις που υποσκάπτουν την τυπική αποτελεσματικότητα και τη συνοχή της οργάνωσης .

Οι στόχοι της ελεγκτικής είναι : η εξασφάλιση της σωστής διοίκησης , η επίτευξη των στόχων των φορέων και των διοικήσεων των οργανισμών , η διασφάλιση των μετόχων , η γενικότερη «κοινωνική συνοχή» της επιχείρησης. Η ελεγκτική ανιχνεύει τις πιθανές ελλείψεις και έτσι εντοπίζει σημεία που προσφέρουν δυνατότητες μελλοντικών εξαπλώσεων με αποτέλεσμα να περιορίζονται οι δαπάνες και να εξαλείφονται οι σπατάλες . Με τον έλεγχο επιβεβαιώνεται αν η οικονομική μονάδα λειτουργεί στο επιθυμητό επίπεδο αποδοτικότητας .

Οι βασικοί σκοποί της ελεγκτικής είναι : πρόληψη ηθελημένων ή αθέλητων λαθών και απατών , αποκάλυψη ακούσιων ή εκούσιων σφαλμάτων και απατών , πιστοποίηση της ακρίβειας και της αλήθειας των οικονομικών καταστάσεων , αξιολόγηση της σύνταξης των οικονομικών καταστάσεων .

Στόχος της παρούσας εργασίας είναι να παρουσιαστούν και να αναλυθούν με τρόπο αποτελεσματικό και σαφή οι κάθε είδους διαδικασίες οι οποίες πρέπει να ακολουθούνται από τους πάσης φύσεως οικονομικούς οργανισμούς , ώστε οι παραγόμενες χρηματοοικονομικές καταστάσεις να αποτυπώνουν την πραγματικότητα και όχι μια ψεύτικη εικόνα . Στη συνέχεια θα παρατεθεί ένα παράδειγμα εσωτερικού ελέγχου μιας πλασματικής Ανώνυμης Εταιρείας (δημιουργημένης από εμένα) , ώστε να δούμε ποιες είναι οι ακριβείς διαδικασίες και τα επιμέρους στάδια διενέργειας του εσωτερικού ελέγχου . Ταυτόχρονα θα παρουσιασθούν και θα αναλυθούν τα αποτελέσματα καθώς και οι ορθές πρακτικές που πρέπει να ακολουθηθούν ώστε να μειωθεί στο ελάχιστο ο κίνδυνος διάπραξης μιας λογιστικής ατασθαλίας .

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πίνακας Περιεχομένων

	Περίληψη.....	1
	Γενικά για τον έλεγχο.....	3
	Ορισμός Ελεγκτικής	5
	Διακρίσεις Ελεγκτικής	5
	Το νομοθετικό πλαίσιο στην Ελλάδα	6
	ΟΡΙΣΜΟΙ.....	8
	Κεφάλαιο 1 « Ο ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΓΕΝΙΚΑ »	9
	1.1 Η έννοια του εσωτερικού ελέγχου.....	9
	1.1.1 Αντικείμενο του ελέγχου.....	9
	1.1.2 Υποκείμενο του ελέγχου.....	9
	1.1.3 Είδη Ελεγκτικών Τεκμηρίων.....	9
	1.2 Αντικειμενικός Σκοπός του Εσωτερικού Ελέγχου.....	10
	1.3 Βασικές αρχές ενός επαρκούς συστήματος εσωτερικού ελέγχου.....	11
	1.4 Βασικές συνιστώσες λειτουργίας εσωτερικού ελέγχου.....	12
	1.5 Βασικές λειτουργίες του εσωτερικού ελέγχου.....	13
	1.6 Έλεγχοι της λογιστικής απεικόνισης των γεγονότων.....	14
	1.7 Έλεγχοι στο προσωπικό της επιχείρησης.....	15
	1.8 Τεχνικές ελέγχου των λογαριασμών.....	16
	1.9 Η εκτέλεση του ελέγχου των λογαριασμών	19
	1.10 Η ολοκλήρωση των εργασιών του ελεγκτή.....	21
	1.11 Έκδοση γνώμης.....	22
	Κεφάλαιο 2 « Ο ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΕΙΔΙΚΑ »	23
	2.1 Πωλήσεις – Λογαριασμοί Εισπρακτέοι.....	25
	2.2 Αγορές Έξοδα εκμετάλλευσης και πληρωτέοι λογαριασμοί.....	32
	2.3 Αποθέματα – Φυσική Απογραφή	37
	2.4 Χρηματικά Διαθέσιμα (Ταμείο – Τράπεζες)	43
	2.5 Χρεόγραφα – Συμμετοχές – Έξοδα Συμμετοχών και Χρεογράφων	46
	2.6 Ακίνητοποιήσεις – Πάγια Περιουσιακά Στοιχεία	48
	Δάνεια και λοιπές υποχρεώσεις	51
	Κεφάλαιο 3 « ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ »	53
	3.1 Γενικά για τα λογιστικά σφάλματα	56
	3.2 Λογιστικά Τεχνάσματα για την Παραποίηση των Λογαριασμών.....	57
	3.2.1 Ενσώματα ή Υλικά Περιουσιακά Στοιχεία	57
	3.2.2 Ασώματα ή Άυλα Περιουσιακά Στοιχεία	62
	3.2.3 Περιουσιακά στοιχεία εκτός ισολογισμού.....	64
	3.2.4 Ακίνητοποιήσεις υπό εκτέλεση και προκαταβολές κτήσεως ΠΠΣ.....	65
	3.2.5 Συμμετοχές και λοιπές μακροπρόθεσμες απαιτήσεις	67
	3.2.6 Εμπορεύματα και πωλήσεις εμπορευμάτων	68
	3.2.7 Πελάτες – Απαιτήσεις – Γραμμάτια – Προβλέψεις	73
	3.2.8 Μεταβατικοί Λογαριασμοί (ενεργητικού – παθητικού)	77
	3.2.9 Διαφορές Αναπροσαρμογής	82
	3.2.10 Επιχορηγήσεις επενδύσεων	85

 Κεφάλαιο 4 « Ο ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΣΗΜΕΡΑ»	100
 Κεφάλαιο 5 « Διεθνή Εταιρικά Σκάνδαλα	106
 5.1 Σκάνδαλο <i>Lehman Brothers</i>	106
 5.2 Σκάνδαλο <i>Xerox</i>	106
 5.3 Σκάνδαλο <i>Enron</i>	107
 5.4 Σκάνδαλο <i>WorldCom</i>	108
 5.5 Σκάνδαλο <i>Madoff</i>	108
 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	110
 ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	112

Πίνακας Πινάκων

 Πίνακας 1 Ερωτηματολόγιο εσωτερικού ελέγχου γενικών θεμάτων.....	23
 Πίνακας 2 Ερωτηματολόγιο εσωτερικού ελέγχου μηχ/νου συστήματος πληροφορ.....	24
 Πίνακας 3 Ερωτηματολόγιο εσωτερικού πωλήσεων – λογαριασμών εισπρακτέων.....	28
 Πίνακας 4 Ερωτηματολόγιο εσωτερικού ελέγχου απαιτήσεων.....	29
 Πίνακας 5 Ερωτηματολόγιο εσωτερικού ελέγχου γραμματίων εισπρακτέων.....	30
 Πίνακας 6 Ερωτηματολόγιο εσωτερικού ελέγχου κυκλώματος πωλήσεων-πελατών..	31
 Πίνακας 7 Ερωτηματολόγιο εσωτερικού ελέγχου αγορών και εξόδων.....	34
 Πίνακας 8 Ερωτηματολόγιο εσωτερικού ελέγχου πιστωτών.....	35
 Πίνακας 9 Ερωτηματολόγιο εσωτερικού ελέγχου μισθοδοτικών καταστάσεων.....	35
 Πίνακας 10 Ερωτηματολόγιο εσωτερικού ελέγχου αμοιβών προσωπικού.....	36
 Πίνακας 11 Ερωτηματολόγιο εσωτερικού ελέγχου διαφόρων εξόδων – λογιστηρίου..	37
 Πίνακας 12 Ερωτηματολόγιο εσωτερικού ελέγχου γραμματίων πληρωτέων.....	37
 Πίνακας 13 Ερωτηματολόγιο εσωτερικού ελέγχου αποθεμάτων.....	41
 Πίνακας 14 Ερωτηματολόγιο εσωτερικού ελέγχου τμήματος προμηθειών.....	42
 Πίνακας 15 Ερωτηματολόγιο εσωτερικού ελέγχου ταμείου.....	45
 Πίνακας 16 Ερωτηματολόγιο εσωτερικού ελέγχου τραπεζικών λογαριασμών.....	46
 Πίνακας 17 Ερωτηματολόγιο εσωτερικού ελέγχου συμμετοχών και χρεογράφων.....	48
 Πίνακας 18 Ερωτηματολόγιο εσωτερικού ελέγχου παγίων.....	50

*Ευχαριστώ τον καθηγητή μου
Δρ. Λυγγίτσο Αλέξανδρο
για τη βοήθειά του στην εργασία μου*

ΓΕΝΙΚΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΛΕΓΧΟ

ΟΡΙΣΜΟΣ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗΣ

Η ελεγκτική ορίζεται ως ο ξεχωριστός κλάδος των οικονομικών – διοικητικών επιστημών που πραγματεύεται τους όρους και τις προϋποθέσεις για τη διενέργεια του ελέγχου σε κάθε οικονομική μονάδα με στόχο τη διαφύλαξη των οικονομικών πόρων , καθώς και την ανάπτυξη και αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού (Παπαστάθης , 2003) .

Η ελεγκτική είναι ταυτόχρονα :

- Επιστήμη , γιατί μέσα από τη διερεύνηση παρέχει συνεχώς καινούρια γνώση
- Τεχνική , γιατί σε συνδυασμό με την παραγόμενη επιστημονική γνώση ικανοποιεί τις ανάγκες του ελέγχου και φέρει εις πέρας την αποστολή της .

Έλεγχος είναι η συγκέντρωση από τον ελεγκτή τεκμηρίων σχετικά με ορισμένες πληροφορίες για να διαπιστωθεί ο βαθμός συμφωνίας μεταξύ των πληροφοριών αυτών και ορισμένων κριτηρίων και η έκφραση σχετικής γνώμης μέσω της έκθεσης ελέγχου .

Τα εξεταζόμενα θέματα της ελεγκτικής είναι :

- Το αντικείμενο του ελέγχου : τι ελέγχεται , γιατί είναι αναγκαίος ο έλεγχος , ποιοι σκοποί επιδιώκονται μέσα από τον έλεγχο .
- Το υποκείμενο του ελέγχου : ποια πρόσωπα έχουν αναλάβει να διενεργούν τον έλεγχο , ποιες οι προδιαγραφές και τα προσόντα των ατόμων αυτών , ώστε να μπορούν να ανταποκριθούν στα καθήκοντά τους .
- Οι ελεγκτικές διαδικασίες : σε αυτές περιλαμβάνεται ο τρόπος και οι επιστημονικές τεχνικές και μέθοδοι που θα πρέπει να χρησιμοποιούνται κάθε φορά για τη διενέργεια του ελέγχου προκειμένου να παραχθεί ελεγκτικό έργο επιστημονικού επιπέδου .

ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗΣ

Εσωτερικός Έλεγχος ορίζεται ως μια ανεξάρτητη διαδικασία που λειτουργεί μέσα στον οργανισμό για να εξετάσει και να εκτιμήσει τις διαδικασίες του .
Στοχεύει :

- Στον έλεγχο της λειτουργίας των επιμέρους τμημάτων της μονάδας , συμπεριλαμβανομένου και του λογιστηρίου
- Στη διαπίστωση της αποτελεσματικότητας της εσωτερικής οργάνωσης (internal control)

- Στη διαπίστωση απάτης , ατασθαλιών , λαθών και αδυναμιών στην οργάνωση και τη λειτουργία της μονάδας
- Στην εκτίμηση της αποτελεσματικότητας και της επάρκειας των συστημάτων οργάνωσης και διοίκησης της μονάδας
- Στην αναφορά των διαπιστώσεων του ελέγχου στη διοίκηση της μονάδας και στην εισήγηση μέτρων διόρθωσης ή βελτίωσης όπου αυτό κρίνεται αναγκαίο .

Εξωτερική Ανεξάρτητη Ελεγκτική : Ο εξωτερικός ή ανεξάρτητος έλεγχος είναι αυτός που διενεργείται από επαγγελματίες και ειδικά εκπαιδευμένους γι αυτό λογιστές / ελεγκτές , οι οποίοι αναφέρονται ως ορκωτοί λογιστές ή ορκωτοί ελεγκτές . Ο έλεγχος αρχικά διενεργείτο κυρίως επί του λογιστικού συστήματος μιας μονάδας , αλλά και επί των άλλων επιμέρους οργανωτικών συστημάτων , τα οποία μπορεί εμμέσως να επηρεάζουν την αποτελεσματικότητα του λογιστικού συστήματος . Έχει ως κύριο σκοπό να στηρίξει την εκ μέρους του ελεγκτή διαμόρφωση γνώμης σχετικά με την ορθή ή μη παρουσίαση των χρηματοοικονομικών μεγεθών της ελεγχόμενης μονάδας στις ελεγχόμενες από αυτόν χρηματοοικονομικές καταστάσεις . Ο ανεξάρτητος εξωτερικός ελεγκτής ουσιαστικά φέρει ευθύνη προς τους εκτός της ελεγχόμενης μονάδας ενδιαφερομένους για τη χρηματοοικονομική κατάστασή της και αποτελεσματικότητά της .

Κρατική Ελεγκτική : σε αυτήν περιλαμβάνονται όλοι οι έλεγχοι που εξασκούν και διενεργούν διάφοροι κρατικοί φορείς . Οι σημαντικότεροι από αυτούς είναι ο φορολογικός έλεγχος που διενεργείται από την εφορία και αφορά στην αναζήτηση ή επαλήθευση του φορολογητέου εισοδήματος των υποκείμενων σε φορολογία φυσικών και νομικών προσώπων , ο έλεγχος από την ΤτΕ που αφορά σε νομισματικά και πιστωτικά θέματα και ο έλεγχος από το Ελεγκτικό Συνέδριο του Κράτους που αφορά στους λογαριασμούς στο δημόσιο , στον ειδικό λογαριασμό εγγυήσεων γεωργικών προϊόντων και στις δαπάνες που πραγματοποιούνται με ενίσχυση από πόρους της Ε.Ε , καθώς και από δήμους και κοινότητες .

ΤΟ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Στη χώρα μας θεσμοθετημένος και νομοθετικά πλαισιωμένος ήταν μόνον ο εξωτερικός – οικονομικός έλεγχος . Η νομοθετική ρύθμιση αυτού του ελέγχου είναι συνέπεια :

- Της υποχρεωτικότητας του οικονομικού ελέγχου όπως προβλέπεται από τα άρθρα 42 α και 100 του κωδ. 2190 περί ΑΕ
- Της προσαρμογής της Νομοθεσίας μας στις διατάξεις της 8^{ης} κοινοτικής οδηγίας 84/253 .

Από το 2002 με το νόμο 3016 που αφορά την “ εταιρική διακυβέρνηση ” – επεβλήθη η εφαρμογή του εσωτερικού ελέγχου στις εταιρείες που έχουν

εισηγμένες μετοχές σε οργανωμένη χρηματιστηριακή αγορά . Σύμφωνα με το Ν. 3016/17.5.2002 , προκειμένου μια εταιρεία να εισαγάγει μετοχές ή άλλες κινητές αξίες της σε οργανωμένη χρηματιστηριακή αγορά , πρέπει να διαθέτει Εσωτερικό Κανονισμό Λειτουργίας , καθώς και οργάνωση και λειτουργία Υπηρεσίας Εσωτερικού Ελέγχου .

Το ελάχιστο περιεχόμενο του Εσωτερικού Κανονισμού Λειτουργίας περιλαμβάνει :

- Τη διάρθρωση των υπηρεσιών της εταιρείας , τα αντικείμενά τους και τις μεταξύ τους σχέσεις . Απαραίτητα πρέπει να υπάρχουν τουλάχιστον υπηρεσίες Εσωτερικού Ελέγχου , εξυπηρέτησης Μετόχων και εταιρικών ανακοινώσεων
- Τον προσδιορισμό των αρμοδιοτήτων των εκτελεστικών και μη εκτελεστικών μελών του Διοικητικού Συμβουλίου
- Τις διαδικασίες πρόσληψης και αξιολόγησης των διευθυντικών στελεχών της εταιρείας
- Τις διαδικασίες παρακολούθησης των συναλλαγών , των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου , των διευθυντικών στελεχών και των προσώπων που διαθέτουν εσωτερική πληροφόρηση , σε κινητές αξίες της εταιρείας
- Τις διαδικασίες προαναγγελίας και δημόσιας γνωστοποίησης σημαντικών συναλλαγών και άλλων οικονομικών δραστηριοτήτων των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου
- Τους κανόνες που διέπουν τις συναλλαγές μεταξύ συνδεδεμένων εταιρειών .

Η διενέργεια του Εσωτερικού Ελέγχου πραγματοποιείται από ειδική υπηρεσία της εταιρείας , στην οποία απασχολείται τουλάχιστον ένα φυσικό πρόσωπο πλήρους και αποκλειστικής απασχόλησης .

Οι εσωτερικοί Ελεγκτές ορίζονται από το Διοικητικό Συμβούλιο της εταιρείας , είναι ανεξάρτητοι , δεν υπάγονται ιεραρχικά σε καμία άλλη υπηρεσιακή μονάδα της εταιρείας και εποπτεύονται από ένα έως τρία μη εκτελεστικά μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου .

Κατά την άσκηση των καθηκόντων τους οι εσωτερικοί ελεγκτές δικαιούνται να λάβουν γνώση οποιουδήποτε βιβλίου , εγγράφου , αρχείου , τραπεζικού λογαριασμού και χαρτοφυλακίου της εταιρείας .

Οι Εσωτερικοί Ελεγκτές οφείλουν να ενημερώνουν εγγράφως , μία φορά το τρίμηνο τουλάχιστον , το Διοικητικό Συμβούλιο για το διενεργούμενο από αυτούς έλεγχο και να παρίστανται στις γενικές συνελεύσεις των μετόχων . (Θεοδώρα Παπαδάτου , 2005) .

ΟΡΙΣΜΟΙ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ : Η υπηρεσία εσωτερικού ελέγχου είναι μια ανεξάρτητη, αντικειμενική δραστηριότητα διασφάλισης και παροχής συμβουλών, σχεδιασμένη για να προσθέσει αξία και να βελτιώσει τις λειτουργίες της εταιρείας . Βοηθά την εταιρεία να επιτύχει τους στόχους της , υιοθετώντας μια συστηματική και πειθαρχημένη προσέγγιση για να εκτιμήσει και να βελτιώσει την αποτελεσματικότητα των λειτουργιών της διαχείρισης κινδύνων, των μέσων ελέγχου και της εταιρικής διακυβέρνησης . Ο Εσωτερικός Έλεγχος είναι ανεξάρτητη Υπηρεσία και εποπτεύεται από την Επιτροπή Ελέγχου .

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΚΤΗΣ : Ο Εσωτερικός Ελεγκτής έχει πλήρη, ελεύθερη και χωρίς περιορισμούς πρόσβαση στις εγκαταστάσεις, τα στελέχη όλων των ιεραρχικών βαθμίδων και τα στοιχεία όλων των υπηρεσιών των εταιριών του Ομίλου, στα πλαίσια της διενέργειας των τακτικών και έκτακτων ελέγχων.

ΕΛΕΓΧΟΜΕΝΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ : είναι η οικονομική μονάδα η οποία πρόκειται να αποτελέσει αντικείμενο εσωτερικού ελέγχου . Απώτερος στόχος είναι η έκδοση σχετικής γνώμης σχετικά με το κατά πόσο διεξάγεται ομαλή και σωστή τέλεση των εσωτερικών λειτουργιών οι οποίες πρόκειται να ελεγχθούν.

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ : Η αξιολόγηση των χρηματοοικονομικών πληροφοριών μέσω της μελέτης αληθοφανών σχέσεων μεταξύ χρηματοοικονομικών αλλά και μη χρηματοοικονομικών δεδομένων. Οι διαδικασίες εσωτερικού ελέγχου περιλαμβάνουν επίσης τη διερεύνηση που είναι απαραίτητη για εντοπισμένες διακυμάνσεις ή σχέσεις που δεν είναι συνεπείς με άλλες σχετικές πληροφορίες ή διαφέρουν από προβλεφθείσες αξίες κατά ένα σημαντικό ποσό . (www.melef.gr)

ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΕΣ ΔΙΚΛΕΙΔΕΣ : Η σειρά ενεργειών με σκοπό την παροχή εύλογης διασφάλισης σχετικά με την επίτευξη των στόχων της οντότητας σε σχέση με την αξιοπιστία της χρηματοοικονομικής της αναφοράς .(www.melef.gr)

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ: Μια δομημένη παρουσίαση ιστορικών χρηματοοικονομικών πληροφοριών, συμπεριλαμβανομένων σχετικών σημειώσεων, οι οποίες αποσκοπούν στο να γνωστοποιήσουν τους οικονομικούς πόρους της οντότητας τις δεσμεύσεις σε ένα σημείο του χρόνου ή τις αλλαγές επί αυτών για μια χρονική περίοδο, σύμφωνα με ένα πλαίσιο χρηματοοικονομικής αναφοράς. Οι σχετικές σημειώσεις τυπικά αποτελούν μια περίληψη των σημαντικών λογιστικών πολιτικών και άλλων επεξηγηματικών πληροφοριών. Ο όρος «Οικονομικές καταστάσεις» τυπικά αναφέρεται σε ένα πλήρες σύνολο οικονομικών καταστάσεων όπως ορίζεται από τις απαιτήσεις του εφαρμοστέου πλαισίου χρηματοοικονομικής αναφοράς αλλά μπορεί επίσης να αναφέρεται σε μια επιμέρους οικονομική κατάσταση. (www.melef.gr)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 « Ο ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΓΕΝΙΚΑ»

1.1 Η έννοια του εσωτερικού ελέγχου

Σύμφωνα με το Ινστιτούτο Εσωτερικών Ελεγκτών (Institute of Internal Auditors) ο εσωτερικός έλεγχος είναι μία ανεξάρτητη , αντικειμενική , εγγυητική και συμβουλευτική δραστηριότητα , ειδικά σχεδιασμένη ώστε να προσθέτει αξία και να βελτιώνει τις λειτουργίες της ελεγχόμενης επιχείρησης . Επίσης , συμβάλλει στην επίτευξη των αντικειμενικών στόχων της επιχείρησης επιβάλλοντας μια συστηματική και πειθαρχημένη μέθοδο αποτίμησης και βελτίωσης της αποτελεσματικότητας των διαδικασιών της διοίκησης του ελέγχου και της εταιρικής διακυβέρνησης (Colbert J. 2002 , σελ.149 , Rittenberg L. 1999, σελ. 31)

1.1.1 Αντικείμενο του ελέγχου

Αντικείμενο του ελέγχου είναι η διαχείριση ξένης περιουσίας , όπως π.χ. μιας ανώνυμης βιομηχανικής επιχείρησης ή ευρύτερα ο έλεγχος της εύρυθμης λειτουργίας του συστήματος επιχείρησης και των υποσυστημάτων της (λειτουργιών και δραστηριοτήτων) . Στόχος του ελέγχου είναι η διαπίστωση του κατά πόσο η διαχείριση της ξένης περιουσίας γίνεται ομαλά χωρίς ηθελημένα ή αθέλητα λάθη και απάτες , κατά πόσο οι οικονομικές καταστάσεις που συντάσσει η επιχείρηση (ισολογισμός , αποτελέσματα χρήσης) απεικονίζουν την πραγματική εικόνα της επιχείρησης και τέλος κατά πόσο η διαχείριση ασκείται αποδοτικά και αποτελεσματικά . Ο τελευταίος στόχος της αποδοτικής και αποτελεσματικής διαχείρισης , αφορά άμεσα τους εσωτερικούς ελεγκτές και δευτερευόντως ή έμμεσα τους εξωτερικούς ελεγκτές σε σχέση με το σκοπό για τον οποίο ασκείται ο έλεγχος από αυτούς .

1.1.2 Υποκείμενο του ελέγχου

Υποκείμενο του ελέγχου είναι ο εσωτερικός ελεγκτής , πρόσωπο δηλαδή που σχετίζεται με σχέση εξαρτημένης εργασίας ή άλλη μίσθωσης εργασίας με την επιχείρηση που ελέγχεται . Η χρήση ελεγκτικών υπηρεσιών από εσωτερικό ελεγκτή γίνεται διότι το προβλέπει η νομοθεσία της χώρας που δραστηριοποιείται η επιχείρηση .

1.1.3 Είδη Ελεγκτικών Τεκμηρίων

- Διάφορες πληροφορίες των λογιστικών αρχείων και στοιχείων (ημερολόγια καθολικά , τιμολόγια , δελτίο αποστολής , συμβόλαια , συμβάσεις , συμφωνίες κλπ.)
- Οι αποφάσεις του Διοικητικού Συμβουλίου
- Η τιμολογιακή ή πιστωτική πολιτική της εταιρείας
- Οι πληροφορίες για άνοδο ή πτώση του πληθωρισμού
- Οι τεχνικές προδιαγραφές ενός μηχανήματος

- Η παρακολούθηση εκ μέρους του ελεγκτή του χτυπήματος κάρτας παρουσίας από το προσωπικό
- Η επιβεβαίωση του υπολοίπου πελατών μέσω αποστολής σχετικής επιστολής προς αυτούς
- Οι συνομιλίες που έχει ο ελεγκτής με το προσωπικό , τη διοίκηση της επιχείρησης ή τρίτους κλπ .
- Παράγοντες επάρκειας και καταλληλότητας :
  - ⇒ Κίνδυνος λαθών
  - ⇒ Αποτελεσματικότητα εσωτερικών δικλίδων
  - ⇒ Επίπεδο σημαντικότητας , δηλαδή το μέγεθος εκείνο από το οποίο ένα κονδύλι θεωρείται σημαντικό
  - ⇒ Γνώση του ελεγκτή για τον κλάδο
  - ⇒ Ευρήματα ελεγκτικών διαδικασιών
  - ⇒ Πηγή / αξιοπιστία πληροφοριών και ελεγκτικών τεκμηρίων
  - ⇒ Ο βαθμός αποδεικτικής ικανότητας των συλλεγμένων ελεγκτικών κριτηρίων

Δεν υπάρχει κανένα ελεγκτικό τεκμήριο που να παρέχει απόλυτη εξασφάλιση. Τα ελεγκτικά τεκμήρια μπορούν μόνο να συνηγορούν και όχι να αποδεικνύουν. Ο βαθμός αποδεικτικής ισχύος ενός ελεγκτικού τεκμηρίου εξαρτάται από διάφορα χαρακτηριστικά όπως :

- Η αξιοπιστία του τεκμηρίου , δηλαδή αν η χρήση του είναι ασφαλής για την εξαγωγή συμπερασμάτων
- Η σχετικότητα του τεκμηρίου ως προς τον επιδιωκόμενο ελεγκτικό σκοπό
- Η ποσοτική επάρκεια του ελεγκτικού τεκμηρίου
- Το αν το τεκμήριο επιβεβαιώνεται από άλλα τεκμήρια από την ίδια ή διαφορετικές πηγές .

1.2 Αντικειμενικός Σκοπός του Εσωτερικού Ελέγχου

Ο Εσωτερικός Έλεγχος θεωρείται σαν ένα μέσο το οποίο :

- Διαφυλάσσει την περιουσιακή κατάσταση της επιχείρησης
- Εγγυάται την ποιοτική οργάνωση καθώς και την οργανωτική συνέχεια της επιχείρησης
- Βελτιώνει την αποδοτικότητα και την αποτελεσματικότητα αυτής
- Διασφαλίζει ότι τηρούνται και εφαρμόζονται σωστές διαδικασίες , οι απαραίτητες για την αλήθεια και ακρίβεια των χρηματοοικονομικών της καταστάσεων .

Έτσι βλέπουμε ότι ο εσωτερικός έλεγχος δεν περιλαμβάνει μόνο λογιστικές αρμοδιότητες αλλά και διοικητικές αρμοδιότητες .

Από λογιστική άποψη : περιλαμβάνει όλες εκείνες τις διαδικασίες τις απαραίτητες για παρουσίαση εύλογων χρηματοοικονομικών καταστάσεων . Αυτές οι διαδικασίες θα πρέπει να εφαρμόζονται και να ακολουθούνται καθ όλη τη διάρκεια της οικονομικής χρήσεως και την αποφυγή ουσιωδών σφαλμάτων . Διάφορα ελεγκτικά προβλήματα όπως ο υπολογισμός της πρόβλεψης για επισφαλείς απαιτήσεις , η απαξίωση αποθεμάτων ή παγίων , οι προβλέψεις για κίνδυνος ή έξοδα , ουσιαστικά οφείλονται στην επέλευση επιχειρηματικών κινδύνων . Επίσης οι διαδικασίες αυτές θα πρέπει να είναι περισσότερο ευαισθητοποιημένες στο τέλος της χρήσης (π.χ. μέτρα προστασίας από κινδύνους καταστροφών , πλημμυρών , κλοπών των αποθεμάτων , το οποίο θα βοηθήσει τόσο στο σωστό προσδιορισμό του ύψους των αποθεμάτων , όσο και στη διασφάλιση της επιχείρησης για αποφυγή εκτάκτων ζημιών στο τέλος της χρήσης .)

Από διοικητική άποψη : ο εσωτερικός έλεγχος περιλαμβάνει όλες εκείνες τις διαδικασίες και τις μεθόδους που έχει θεσπίσει η διοίκηση της επιχείρησης ώστε να επιτυγχάνεται η αποτελεσματικότητα της διεύθυνσής της . Η διοικητική άποψη είναι ευρύτερη από τη λογιστική και με τη δράση της πλουτίζει αλλά και υποβοηθά τον εξωτερικό έλεγχο των επιχειρήσεων .

1.3 Βασικές αρχές ενός επαρκούς συστήματος εσωτερικού ελέγχου

1. Ο σαφής διαχωρισμός των λειτουργιών
  - Της διενέργειας συναλλαγών
  - Της διαχείρισης και φύλαξης των περιουσιακών στοιχείων
  - Της τήρησης των λογιστικών βιβλίων
2. Καταμερισμός αρμοδιοτήτων έτσι ώστε για τη διάκριση μιας οικονομικής πράξης να συμπράττουν τουλάχιστον δύο πρόσωπα ανεξάρτητα μεταξύ τους . Η κάθε συναλλαγή θα πρέπει να εξουσιοδοτείται , να εγκρίνεται , να εκτελείται και να καταγράφεται .
3. Λογιστικός χειρισμός των περιουσιακών στοιχείων . Περιοδικά πρέπει να γίνονται συγκρίσεις μεταξύ λογιστικών βιβλίων και των περιουσιακών στοιχείων .
4. Αποδοτικότητα εργασιών : Ένα αποτελεσματικό σχέδιο οργάνωσης διευρύνει την αποτελεσματικότητα των εργασιών και συμβάλλει στη βελτίωση του εσωτερικού λογιστικού ελέγχου . Συνεπώς πρέπει να εκδίδονται άμεσα προκαθορισμένα στοιχεία επικυρούμενα με τις υπογραφές των εξουσιοδοτημένων προσώπων και η εξασφάλιση μιας μόνο καταχώρησης .
5. Οργανωτική ανεξαρτησία των υπηρεσιών : Επαρκή μέτρα φυσικής προστασίας των περιουσιακών στοιχείων και οργανωτική ανεξαρτησία των υπηρεσιών λογιστικής λειτουργίας .

1.4 Βασικές συνιστώσες λειτουργίας εσωτερικού ελέγχου

Τρία τουλάχιστον βασικά στοιχεία πρέπει να υπάρχουν ώστε να επιτευχθεί αποτελεσματική λειτουργία του συστήματος εσωτερικού ελέγχου . Αυτά είναι :

- Η ύπαρξη σχεδίου οργάνωσης και λειτουργίας
- Στελέχωση με το κατάλληλο προσωπικό
- Ύπαρξη και εφαρμογή των απαιτούμενων γραπτών οδηγιών .

Η ύπαρξη σχεδίου οργάνωσης και λειτουργίας : αποτελεί μείζονος σημασίας θέμα για την αποτελεσματικότητα του οργανισμού . Συναρπάζεται από τρεις βασικούς προσδιοριστικούς παράγοντες :

1) Τον προσδιορισμό των καθηκόντων κάθε θέσης εργασίας . Ο κάθε εργαζόμενος δηλαδή να γνωρίζει επακριβώς τις αρμοδιότητές του και τις υποχρεώσεις του .

2) Το σαφή προσδιορισμό των εξουσιών . Ένα αναλυτικό οργανόγραμμα το οποίο θα προσδιορίζει ποια είναι τα ανώτατα , ανώτερα και κατώτερα ιεραρχικά κλιμάκια και ποιες οι αρμοδιότητες του καθενός . Έτσι θα υπάρχει μία σαφής εικόνα σχετικά με τις υποχρεώσεις κάθε επιπέδου . Πιο συγκεκριμένα αποστολή του *ανωτάτου επιπέδου* δεν είναι το παραγωγικό αντικείμενο του οργανισμού , αλλά ο οργανισμός αυτός καθαυτός , η ποιότητα των διαδικασιών του και το προσωπικό που τον στελεχώνει . Το *ανώτερο επίπεδο* το οποίο διαμεσολαβεί μεταξύ κατώτερου και ανωτάτου διακινεί πληροφορία : καθοδικά εντολές , ανοδικά αναφορές . Σε αυτό το επίπεδο διεκπεραιώνεται ένα πολύ μεγάλο μέρος της εξωτερικής επικοινωνίας (μη τυποποιημένη αλληλογραφία , διαχείριση παραπόνων κλπ) . Τέλος εδώ ασκείται η άμεση εποπτεία των εργασιών εφαρμογής που εμπλέκονται παράμετροι όπως η δόμηση των συνεργασιακών ομάδων , η διαπροσωπική υποκίνηση , η επίλυση συγκρούσεων κλπ . Όσον αφορά το *κατώτερο επίπεδο* , η συνολική ανθρωποπροσπάθεια του επιπέδου αυτού κατευθύνεται σε δραστηριότητες εφαρμογής και διεκπεραίωσης των καθ ύλην υπηρεσιακών αντικειμένων που απαιτούν τεχνικές δεξιότητες .

3) Τη διακίνηση της πληροφορίας . Το σύστημα διακίνησης της πληροφορίας πρέπει να είναι σωστό , πλήρες και αποδοτικό , ώστε να αποφεύγονται λάθη , διπλοκαταχωρήσεις , παραλήψεις .

Στελέχωση με το κατάλληλο προσωπικό : η καταλληλότητα και επάρκεια του προσωπικού είναι μεγίστης σημασίας για τη διάπραξη λαθών . Αναφέρεται σε όλα τα επίπεδα που προαναφέραμε και ειδικότερα στα ανώτατα τα οποία είναι αρμόδια ώστε να παράγεται όραμα για τον οργανισμό , να συγκροτείται μεσομακροπρόθεσμη στρατηγική , να τίθενται ρεαλιστικοί σκοποί και αναπτυξιακοί στόχοι , να ελέγχεται η υλοποίηση σε μεσομακροπρόθεσμο επίπεδο , να επιλέγονται κατάλληλες μεθοδολογίες υλοποίησης , να

αξιολογείται η δραστηριότητα και να ανατροφοδοτείται ο περεταίρω σχεδιασμός , να σχεδιάζονται βελτιώσεις , να διαμορφώνονται και να εφαρμόζονται πολιτικές έμπνευσης και υποκίνησης του προσωπικού .

Ύπαρξη και εφαρμογή των απαιτούμενων γραπτών οδηγιών : η ύπαρξη των οποίων πρέπει να είναι ποσοτικά και ποιοτικά επαρκής . Η ύπαρξη σχετικών γραπτών οδηγιών σχετικά με την έκδοση , την υπογραφή και τη διακίνηση οποιουδήποτε εγγράφου πρέπει να προβλέπονται . Αυτό αποτελεί για τον ελεγκτή σοβαρό αποδεικτικό στοιχείο σχετικά με την εγκυρότητα των συναλλαγών . Τέλος η σωστή διαφύλαξη των οποιονδήποτε εγγράφων αποτελεί ένα εξίσου σημαντικό στοιχείο για τον ελεγκτή .

1.5 Βασικές λειτουργίες του εσωτερικού ελέγχου

Αναλυτικά , οι βασικές λειτουργίες του εσωτερικού ελέγχου είναι :

- Ρύθμιση σχέσεων και συναλλαγών με τρίτα πρόσωπα
- Πιστοποίηση του τρόπου λειτουργίας της επιχείρησης και επαλήθευση αρχικών στόχων
- Αποτίμηση της απόδοσης της διοίκησης όλων των τμημάτων που εμπλέκονται με την παραγωγική διαδικασία
- Συστηματική παρακολούθηση του επιχειρηματικού κινδύνου
- Αναγνώριση των επικερδών και των ζημιογόνων λειτουργιών και προσπάθεια μεταβολής αυτών που επιδέχονται βελτίωση
- Αξιολόγηση της απόδοσης των επενδύσεων
- Μέτρηση του λειτουργικού κόστους των επιμέρους τμημάτων
- Καταπολέμηση της ανθρώπινης απάτης , κλοπής ή παραπλάνησης
- Εξακρίβωση της επαρκούς στελέχωσης των τμημάτων και της κατάλληλης αξιοποίησης του προσωπικού
- Εξασφάλιση της αξιοπιστίας των οικονομικών καταστάσεων και βιβλίων
- Παρακολούθηση της παραγωγικής αλυσίδας , της διαδικασίας αγορών και των όρων πωλήσεων και αγορών
- Διασφάλιση της καλής εξωτερικής εικόνας της επιχείρησης
- Εξέταση και αξιολόγηση των διαδικασιών και διεξαγωγή συμπερασμάτων , τα οποία απευθύνονται στη διοίκηση ώστε να διορθωθούν τυχόν αδυναμίες που εντοπίστηκαν
- Εξασφάλιση της πληρότητας των χρηματοοικονομικών και λειτουργικών πληροφοριών και αναφορών
- Εξακρίβωση ότι η επιχείρηση συμμορφώνεται με τους νόμους , τις συνθήκες , τις πολιτικές , τις διαδικασίες και τα χρηματοοικονομικά όργανα .

(Dittenhofer M. 2001, σελ.446)

1.6 Έλεγχοι της λογιστικής απεικόνισης των γεγονότων

Τέτοιου είδους έλεγχοι γίνονται για να εγγυηθούν στον ελεγκτή ότι :

- Όλες οι οικονομικές συναλλαγές της επιχείρησης έχουν αποτελέσει αντικείμενο λογιστικών εγγραφών (ολότητα)
- Κάθε λογιστική εγγραφή αντιστοιχεί σε ένα συγκεκριμένο και αληθινό παραστατικό (πραγματικότητα λογιστικών εγγραφών)
- Δεν υπάρχουν σφάλματα στις λογιστικές εγγραφές (αλήθεια λογιστικών εγγραφών)

Για να εγγυηθεί μία επιχείρηση όμως όλα τα παραπάνω θα πρέπει να τηρούνται οι εξής προϋποθέσεις :

- Εξασφάλιση αριθμητικής συνέχειας όλων των παραστατικών που εισέρχονται και εξέρχονται από την επιχείρηση . Με τον περιορισμό αυτό εξασφαλίζεται ότι όλες οι εγγραφές θα γίνουν και θα αφορούν πραγματοποιηθέντα γεγονότα και πραγματικά ποσά ώστε να περιορίζεται στο ελάχιστο ο κίνδυνος διάπραξης σφάλματος .
- Συσχετισμός δικαιολογητικών που αφορούν ένα συγκεκριμένο λογιστικό γεγονός και εξ αιτίας αυτών έγιναν λογιστική/ές εγγραφές . Παραδείγματος χάρη για μια αγορά συνήθως στις περισσότερες περιπτώσεις θα υπάρχει δελτίο παραγγελίας , δελτίο παραλαβής , καρτέλα του συγκεκριμένου αποθέματος στο μηχανογραφημένο πληροφοριακό σύστημα της αποθήκης , καθώς και έκδοση παραστατικού (συναλλαγματική κλπ.) για την εξόφληση του προμηθευτή .Όπως γίνεται σαφές το να έχει στην κατοχή της η επιχείρηση τιμολόγιο προμηθευτή χωρίς να έχει εκδοθεί δελτίο παραλαβής , αυτό αποτελεί στοιχείο σχετικά με το εάν η επιχείρηση θα προχωρήσει σε διενέργεια λογιστικής εγγραφής ή όχι .
- Αρχαιοθέτηση εγγράφων καθώς και οποιονδήποτε παραστατικών που επιτρέπουν τον έλεγχο και την επαλήθευση πολλών διαδικασιών που έχουν συντελεστεί
- Ύπαρξη καταστάσεων υποχρεώσεων της επιχείρησης με τις αντίστοιχες ημερομηνίες λήξεως . Μπορεί ο λογιστής να έχει φτιάξει έναν τέτοιο κατάλογο με τις φορολογικές υποχρεώσεις της επιχείρησης.
- Φυσικοί έλεγχοι στα αποθέματα που βρίσκονται φυλαγμένα στις εγκαταστάσεις της επιχείρησης , στα πάγια περιουσιακά στοιχεία καθώς και στο ταμείο όπως και στο σώμα των επιταγών και των γραμματίων .
- Εξωτερικές επαληθεύσεις μεταξύ λογιστικών εγγραφών (υπόλοιπα στους εκάστοτε λογαριασμούς) με έγγραφα (πληροφορίες) τα οποία αποκτώνται κατευθείαν από τρίτα πρόσωπα (πελάτες , προμηθευτές , τράπεζες)

- Συγκεντρωτικές συγκρίσεις λογιστικών στοιχείων μεταξύ τους . Παραδείγματος χάρη γενικό ισοζύγιο με το γενικό ημερολόγιο ή των ποσών του ισοζυγίου αναλυτικού καθολικού με αυτά του ισοζυγίου γενικού καθολικού .
- Αριθμητικοί έλεγχοι . Παραδείγματος χάρη σε ένα τιμολόγιο αγοράς θα πρέπει να επαληθευθεί ο υπολογισμός του φόρου προστιθέμενης αξίας καθώς και του συνολικού πληρωτέου ποσού .

1.7 Έλεγχοι στο προσωπικό της επιχείρησης

Διακρίνονται στους :

- Ιεραρχικούς ελέγχους και στους
- Αμοιβαίους ελέγχους διαχωρισμού των καθηκόντων.

Στους Ιεραρχικούς ελέγχους περιλαμβάνονται οι έλεγχοι εξουσιοδότησης , επίβλεψης και οι κανονισμοί άδειας εισόδου στους χώρους της αποθήκης . Μεγάλο κίνδυνο αποτελεί το γεγονός της πρωτοβουλίας καθενός υπαλλήλου της επιχείρησης να κάνει το οτιδήποτε μέσα στην επιχείρηση χωρίς αυτό προηγουμένως να προβλέπεται ρητά στους κανονισμούς της επιχείρησης . Για να προληφθεί κάτι τέτοιο πρέπει να είναι με σαφήνεια προσδιορισμένο ότι κανείς δεν πρέπει να κάνει το οτιδήποτε χωρίς να είναι αρμόδιος και εξουσιοδοτημένος για κάτι τέτοιο . Ή η εκτέλεση οποιουδήποτε έργου ή ενέργειας θα πρέπει να είναι αποτέλεσμα εξουσιοδότησης από τα ανώτερα κλιμάκια που υπάγεται η συγκεκριμένη θέση εργασίας . Έτσι για παράδειγμα για την οποιαδήποτε εντολή παραγγελίας , επάνω στο δελτίο παραγγελίας θα πρέπει να υπάρχει οπωσδήποτε υπογραφή του αρμόδιου ανωτέρου οργάνου ο οποίος κατά συνέπεια θα ελέγχει αν η συγκεκριμένη εντολή παραγγελίας είναι δικαιολογημένη (αν πρέπει δηλαδή να γίνει) , αν η τιμή είναι συμφέρουσα και αν τηρήθηκαν όλες οι διαδικασίες σχετικά με την επιλογή του κατάλληλου προμηθευτή . Ακόμη εδώ περιλαμβάνεται η επίβλεψη των εργασιών , η επαλήθευσή τους και η τυποποίησή τους . Τέλος είναι σημαντική η ύπαρξη κανόνων και απαγορεύσεων σχετικά με την άδεια εισόδου ατόμων στις εγκαταστάσεις της επιχείρησης , βασικό στοιχείο μείωσης του κινδύνου κλοπών αποθεμάτων . Επίσης είναι αναγκαία η ύπαρξη μέτρων προστασίας κλοπών και καταστροφών των περιουσιακών στοιχείων της επιχείρησης .

Στους αμοιβαίους ελέγχους του διαχωρισμού των καθηκόντων . Αυτό συνεπάγεται ότι το πρόσωπο που αποφασίζει (εντολέας) , το πρόσωπο που πραγματοποιεί (πληρωτής) και το πρόσωπο που καταγράφει (λογιστής) δεν πρέπει να είναι το ίδιο . Αυτό αποτελεί μία από τις δικλίδες εσωτερικού ελέγχου περιορισμού και καταστολής λαθών και απατών .

1.8 Τεχνικές ελέγχου των λογαριασμών

Εδώ περιλαμβάνονται δύο τεχνικές :

- Η επαλήθευση της σχετικότητας και της συνάφειας των λογαριασμών
- Η επικύρωση των λογαριασμών

Η επαλήθευση της σχετικότητας και της συνάφειας των λογαριασμών

Το είδος αυτού του ελέγχου επιτρέπει στον ελεγκτή να διαμορφώσει επαρκή γνώμη σχετικά με τη συνάφεια εσωλογιστικών με τις αντίστοιχες εξωλογιστικές τους πληροφορίες . Η έρευνα αυτή συνίσταται στο να ελέγξει τα υπόλοιπα των λογαριασμών που τον αφορούν και τα αντίστοιχα σχετικά έγγραφα από άλλες υπηρεσίες όπως : τράπεζες , συμβόλαια , πρακτικά συνεδριάσεων Γενικής Συνέλευσης καθώς και του Διοικητικού Συμβουλίου κλπ . Συνίσταται ακόμη και στο εάν οι λογαριασμοί αντικατοπτρίζουν την πραγματική χρηματοοικονομική κατάσταση της επιχείρησης καθώς και τις τάσεις του κλάδου της επιχείρησης στον οποίο ανήκει . Παραδείγματος χάρη δεν εξηγείται λογικά το γεγονός της αύξησης του αριθμού των αποθεμάτων ενώ έχει διακοπεί η παραγωγική διαδικασία , ή ακόμη δεν έχει συνάφεια το γεγονός της αύξησης του δείκτη κυκλοφοριακής ταχύτητας των απαιτήσεων , ενώ η επιχείρηση ακολουθεί μια πιο χαλαρή πολιτική εισπράξεως των πληρωμών ή της αύξησης του ύψους των πωλήσεων ενώ ο μέσος όρος του κλάδου παρουσιάζει σταθερή ή και πτωτική τάση .

Σε αυτές τις περιπτώσεις αν η διοίκηση της επιχείρησης δεν μπορέσει να δώσει επαρκείς απαντήσεις στις ερωτήσεις του ελεγκτή , τότε ο δεύτερος θα πρέπει να ελέγξει σε μεγαλύτερο βάθος και έκταση τα παραπάνω υπόλοιπα λογαριασμών .

Ο ελεγκτής κάνει επίσης μία γρήγορη ανασκόπηση των σημαντικότερων ημερολογιακών εγγραφών , καθώς και των συγκεντρωτικών εγγραφών για να επισημάνει τυχόν ασυνήθιστες εγγραφές καθώς και πιθανές εξηγήσεις . Έτσι θα ζητήσει εξηγήσεις αν βρει για παράδειγμα ποσό σε χρέωση που κανονικά θα έπρεπε να είναι σε πίστωση , ή αν κάποια εγγραφή του φαίνεται ασυνήθιστη . Θα κάνει ακόμη συγκρίσεις ισοζυγίων και καθολικών πριν και μετά την εξέταση των λογαριασμών . Μπορεί τέλος να κάνει και αριθμητικές επαληθεύσεις υπολογισμού των αποσβέσεων χρησιμοποιώντας έναν μέσο συντελεστή απόσβεσης .

Η επικύρωση των λογαριασμών

Συνίσταται στον έλεγχο ενός στατιστικού στοιχείου συγκρίνοντας το με την πραγματικότητα που εκφράζει . Μπορεί να γίνει με τους παρακάτω τρόπους :

- Με εξέταση των δικαιολογητικών που κρατά η επιχείρηση
- Με εξωτερική επιβεβαίωση

- Με επιτόπια αυτοπρόσωπη εξέταση

Με εξέταση των δικαιολογητικών που κρατά η επιχείρηση

Θα πρέπει να τονισθεί από την αρχή ότι περισσότερο αξιόπιστα είναι τα δικαιολογητικά τα οποία προέρχονται εκτός επιχείρησης σε σχέση με αυτά τα οποία έχουν εκδοθεί και προέρχονται από το εσωτερικό της επιχείρησης . Αυτό διότι είναι ευκολότερα παραποιήσιμο ένα παραστατικό το οποίο εκδίδεται από την επιχείρηση (π.χ. τιμολόγιο πώλησης , δελτίο παραλαβής κλπ .) σε σχέση με ένα παραστατικό το οποίο εκδίδεται από έναν εξωτερικό οργανισμό (π.χ. προμηθευτή , τράπεζα κλπ .)

Η αξιοπιστία των δικαιολογητικών εξαρτάται επίσης και από το κατά πόσο τα δικαιολογητικά είναι κατανοητά , πλήρη , επαληθεύσιμα και πάντα σε συνάρτηση με τα συμπεράσματα του εσωτερικού ελέγχου που έχουν προηγηθεί .

Η επικύρωση με εξέταση των δικαιολογητικών θα γίνει επίσης αν η εξωτερική επιβεβαίωση ή η επιτόπια εξέταση δε συμφωνεί με τα εμφανιζόμενα υπόλοιπα (χρεωστικά και πιστωτικά) των λογαριασμών .

Τέλος με τη βοήθεια της επικύρωσης των δικαιολογητικών στοιχείων πραγματοποιείται η εξέταση της ακρίβειας της αλήθειας και της κανονικότητας των εγγραφών στον πίνακα των αποσβέσεων των παγίων περιουσιακών στοιχείων , στο βιβλίο αποθήκης κλπ .

Με εξωτερική επιβεβαίωση

Η επικύρωση της αλήθειας μέσω της τεχνικής της εξωτερικής επιβεβαίωσης συνίσταται στο να απευθυνθούμε σε έναν τρίτο εξωτερικό φορέα ώστε να διασταυρώσουμε αν οι δικές μας πληροφορίες όπως εμφανίζονται στα βιβλία μας είναι ίδιες με αυτές που προέρχονται από τους τρίτους . Τέτοιοι εξωτερικοί φορείς μπορεί να είναι πελάτες , προμηθευτές , τράπεζες , δικηγόρος της επιχείρησης , το Υποθηκοφυλακείο κλπ .

Η εξωτερική επιβεβαίωση γίνεται μέσω αλληλογραφίας . Ο εσωτερικός ελεγκτής της ελεγχόμενης εταιρείας αποστέλλει επιστολή σε ένα τρίτο εξωτερικό φορέα / άτομο και του ζητά πληροφορίες οι οποίες θα σταλούν κατευθείαν σε αυτόν .

Η πρακτική αυτή της επαλήθευσης με αλληλογραφία θα πρέπει να ακολουθεί τους παρακάτω κανόνες :

- Η ζήτηση των πληροφοριών πρέπει γίνεται με επιστολόχαρτο με τη φίρμα της ελεγχόμενης επιχείρησης . Το κείμενο της επιστολής συμφωνείται μεταξύ του ελεγκτή και της ελεγχόμενης επιχείρησης

- Η επιστολή υπογράφεται από τον υπεύθυνο της επιχείρησης όμως αποστέλλεται από τον ελεγκτή .
- Ο ελεγκτής πρέπει να αποδέχεται ο ίδιος τις απαντήσεις ή τις τυχόν ανεπίδεκτες επιστολές .

Η σημαντικότερη εξωτερική επιβεβαίωση είναι αυτή που προέρχεται από τους πελάτες και τους προμηθευτές της επιχείρησης . Βασικός σκοπός είναι να αποκτήσει ο ελεγκτής στοιχεία επικύρωσης όσον αφορά τα υπόλοιπα των λογαριασμών , όπως αυτά εμφανίζονται στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις της επιχείρησης . Ενώ παράλληλα μπορεί να επωφεληθεί της ευκαιρίας και να αποκτήσει κάποιες τυχόν συμπληρωματικές πρόσθετες γνώσεις . Επίσης μπορεί να έλθει κείμενο επιστολής στην επιχείρησή μας το οποίο να μας ζητά να επιβεβαιώσουμε εμείς υπόλοιπα λογαριασμών αν π.χ. είμαστε προμηθευτές μιας άλλης επιχείρησης .

Συνοψίζοντας αντικείμενο εξωτερικής επιβεβαίωσης μπορούν να αποτελέσουν : (Παπαδάτου , 2005)

- Οι πελάτες
- Οι προμηθευτές
- Πιστωτές διάφοροι και χρεώστες διάφοροι
- Κύριοι και δικαιούχοι αποθεμάτων , που βρίσκονται στην επιχείρηση και εμφανίζονται στους λογαριασμούς τάξεως
- Εγγυήσεις που δόθηκαν ή που παρελήφθησαν και εμφανίζονται και αυτές με λογαριασμούς τάξεως
- Τράπεζες για τρεχούμενους λογαριασμούς , δάνεια , συναλλαγματικές προεξοφλημένες , εγγυήσεις κλπ.
- Εφορία , δημόσια ταμεία ή και ασφαλιστικά ταμεία για οφειλόμενες εισφορές , άμεσους ή έμμεσους φόρους
- Νομική εξωτερική επιβεβαίωση που απευθύνεται βέβαια σε τρίτους , που δεν έχουν σχέση πιστωτή ή χρεώστη με την επιχείρηση και που φυσικά δε θα επιβεβαιώσουν απόλυτα υπόλοιπα λογαριασμών , αλλά θα δώσουν στον ελεγκτή κάποια ασφάλεια για ορισμένα υπόλοιπα ή στοιχεία , για την ύπαρξη πιθανών κινδύνων , που απειλούν το μέλλον της επιχείρησης (π.χ. δίκες σε εξέλιξη) . Οι πληροφορίες αυτές θα παρθούν από το Υποθηκοφυλακείο (για πιθανές υποθήκες πάνω στα ακίνητα στοιχεία της επιχείρησης) , οι δικηγόροι και οι διάφοροι σύμβουλοι της επιχείρησης , τα αρμόδια Υπουργεία (για πιθανές ποινές , διεκδικήσεις , ειδικά προνόμια κλπ)

Η εξωτερική επιβεβαίωση δεν παρέχει απόλυτη εξασφάλιση στον ελεγκτή , αλλά του εγγυάται κάποια στοιχεία σχετικά με τη διαμορφούμενη γνώμη του . Στην πράξη γενικότερα η μέθοδος αυτή είναι δύσκολη διότι η επικοινωνία της επιχείρησης με τους τρίτους μπορεί να αποκλειστεί , ή διότι μπορεί να υπάρξει

μικρός αριθμός απαντήσεων ή και απαντήσεις οι οποίες δύσκολα ανιχνεύονται .

Με επιτόπια αυτοπρόσωπη εξέταση

Η μέθοδος αυτή χρησιμοποιείται από την επιχείρηση , διότι είναι γενικά παραδεκτό ότι η φυσική παρατήρηση μπορεί να βοηθήσει καλύτερα ώστε να επαληθευτεί η ύπαρξη και η ποσότητα ενός στοιχείου . Η εξέταση αυτή όπως είναι αυτονόητο θα διενεργηθεί επί στοιχείων τα οποία διαθέτουν κάποια υλική υπόσταση , όπως είναι για παράδειγμα τα αποθέματα , τα πάγια , τα διαθέσιμα . Πολλές φορές ο ελεγκτής εκτός του ότι παρακολουθεί τις διαδικασίες της φυσικής απογραφής ενδέχεται και ο ίδιος να προχωρήσει σε φυσικό έλεγχο εξετάζοντας ο ίδιος προσωπικά την αλήθεια της ύπαρξης ενός ή περισσότερων περιουσιακών στοιχείων που η επιχείρηση ισχυρίζεται ότι κατέχει .

Ο συγκεκριμένος τρόπος επικύρωσης να πούμε ότι παρουσιάζει μια σειρά από δυσκολίες . Η αυτοπρόσωπη επιβεβαίωση δεν είναι εφικτή και απόλυτα ικανοποιητική σε όλες τις περιπτώσεις διότι είναι δύσκολο να προσδιοριστεί ποια από τα αποθέματα ανήκουν στην κυριότητα της επιχείρησης και ποια από αυτά είναι ξένα . Επίσης δημιουργείται μεγάλη σύγχυση και δυσκολία όσον αφορά την καταμέτρηση και αποτίμηση όταν ο ελεγκτής δεν είναι ειδικευμένο άτομο . Παραδείγματος χάρη σε περίπτωση που το απόθεμα της επιχείρησης είναι δέματα από κατασκευασμένα πλακάκια , η ποιότητά τους σε αυτήν την περίπτωση είναι δύσκολο να εξακριβωθεί από τον εσωτερικό ελεγκτή . Επίσης η ύπαρξη μιας επιταγής στο χαρτοφυλάκιο της επιχείρησης δεν μπορεί να διασφαλίσει ότι υπάρχει αντίκρισμα ή όχι από αυτόν που μας οφείλει . Τέλος για τα αποθέματα τα οποία είναι εύκολο να μετακινηθούν υπάρχει ο κίνδυνος της διπλής μέτρησής τους κλπ . Έχοντας λοιπόν όλους αυτούς τους περιορισμούς ο ελεγκτής θα πρέπει να διαμορφώσει την πλέον κατάλληλη γνώμη .

1.9 Η εκτέλεση του ελέγχου των λογαριασμών

Κατά τη διάρκεια του εσωτερικού ελέγχου , ο εσωτερικός ελεγκτής προσδιορίζει τα δυνατά και τα αδύνατα σημεία του συστήματος εσωτερικού ελέγχου , ο οποίος εφαρμόζεται από την επιχείρηση . Με βάση τα αποτελέσματα τα οποία θα προκύψουν από την αξιολόγησή του αυτή , θα εξαρτηθούν στη συνέχεια το βάθος και η έκταση του ελέγχου των λογαριασμών που θα διενεργήσει .

Ύπαρξη σημείων δυνατοτήτων

Όταν τα δυνατά σημεία τους συστήματος εσωτερικού ελέγχου είναι περισσότερα από τα αδύνατα σημεία τότε , τότε ο έλεγχος των λογαριασμών θα έχει μικρότερη έκταση και βάθος , υπό την προϋπόθεση φυσικά ότι δεν

έγινε κανένα λάθος στην αξιολόγηση του Εσωτερικού Ελέγχου και ότι δε συνέβη κανένα σφάλμα τους λογαριασμούς κατά το στάδιο των εγγραφών τακτοποίησης (εγγραφές κλεισίματος) . Αυτό θα καταφέρει να το επιτύχει με επαλήθευση δειγματοληπτικά της ακολουθίας και συνάφειας των λογαριασμών (η έκταση είναι λιγότερο σημαντική , όσο ο εσωτερικός έλεγχος παρουσιάζει ασφάλεια και δυνατά σημεία) , με επαλήθευση του διαχωρισμού των χρήσεων (δεδουλευμένα και μη δεδουλευμένα έσοδα και έξοδα) και τέλος με επικύρωση των υπολοίπων των λογαριασμών (ύπαρξη και αποτίμηση) .

Ύπαρξη σημείων αδυναμιών

Όταν κατά τη διενέργεια του εσωτερικού ελέγχου , ο ελεγκτής διαπιστώσει ότι τα αδύνατα σημεία του συστήματος είναι περισσότερα από τα δυνατά , τότε η αμέσως επόμενη ενέργεια είναι να εντοπίσει και να κατονομάσει τους πιθανούς κινδύνους που προκύπτουν από τις αδυναμίες αυτές καθώς και τις επιπτώσεις οι οποίες θα προκύψουν στην κανονικότητα και την ειλικρίνεια των λογαριασμών .

Για παράδειγμα αν στις αγορές επί πιστώσει (αγορές – πληρωτέοι λογαριασμοί) παρουσιασθεί αδυναμία σύγκρισης τιμολογίου , δελτίου παραγγελίας και δελτίου παραλαβής τότε αυτό συνεπάγεται άμεσο κίνδυνο είτε ότι όλες οι αγορές δεν έχουν γίνει αντικείμενο ημερολογιακής εγγραφής , είτε ότι μία αγορά μπορεί να έχει καταχωρηθεί δύο φορές . Ο ελεγκτής σε αυτή την περίπτωση είτε θα πρέπει να εμβαθύνει και να επεκτείνει τις επαληθεύσεις ελέγχου των λογαριασμών , είτε θα πρέπει να κάνει συμπληρωματικές πρόσθετες επαληθεύσεις .

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να αναφέρουμε τους ισχυρισμούς της διοίκησης οι οποίοι είναι :

- Ύπαρξη ή Πραγματοποίηση (Existence or Occurrence) : σημαίνει ότι ένα περιουσιακό στοιχείο ή υποχρέωση υπάρχει (Ύπαρξη) ή μια συναλλαγή συνέβη (Πραγματοποίηση) . Σχετίζεται με την εγκυρότητα των συναλλαγών . Υπάρχει δηλαδή σχέση μεταξύ της πραγματοποίησης των συναλλαγών και της ύπαρξης του υπολοίπου των λογαριασμών του ισολογισμού . Π.χ. η πραγματοποίηση μιας πώλησης με πίστωση οδηγεί στην ύπαρξη πελάτη στον ισολογισμό .
- Πληρότητα (Completeness) : σημαίνει πρώτον ότι όλα τα περιουσιακά στοιχεία ή υποχρεώσεις και όλες οι συναλλαγές έχουν συμπεριληφθεί στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις και δεύτερον οι σημειώσεις , επεξηγήσεις και αναλύσεις του προσαρτήματος είναι πλήρεις .
- Δικαιώματα και Υποχρεώσεις (Rights and Obligations) : αυτό σημαίνει ότι τα στοιχεία του ενεργητικού και των υποχρεώσεων που

συμπεριλαμβάνονται στον ισολογισμό αφορούν πράγματι την επιχείρηση και όχι άλλα πρόσωπα (πληρούνται τα εκάστοτε κριτήρια αναγνώρισης των σχετικών στοιχείων) , τα διάφορα έσοδα και έξοδα της κατάστασης αποτελεσμάτων χρήσεως αφορούν πράγματι την επιχείρηση και τέλος πλήρως απαξιωμένα αποθέματα δεν εμφανίζονται στον ισολογισμό έστω και αν υπάρχει νομική κυριότητα επί αυτών .

- Επιμέτρηση ή Κατανομή (Valuation and Allocation) : ο ισχυρισμός επιμέτρηση έχει να κάνει με το αν η λογιστική αξία ενός λογαριασμού έχει υπολογιστεί ορθά , σύμφωνα με τον ισχύοντα κανόνα αποτίμησης (π.χ. τα αποθέματα έχουν αποτιμηθεί στη μικρότερη τιμή μεταξύ κτήσεως και τρέχουσας τιμής αγοράς (καθαρής ρευστοποιήσιμης αξίας) . Ο ισχυρισμός κατανομή αναφέρεται στην ορθότητα της χρονικής τακτοποίησης , δηλαδή αν οι διάφορες συναλλαγές και τα γεγονότα αναγνωρίζονται και καταχωρούνται στην κατάλληλη λογιστική περίοδο .
- Παρουσίαση και Γνωστοποίηση (Presentation and Disclosure) : περιλαμβάνει την κατάλληλη ταξινόμηση περιγραφή και παρουσίαση των λογαριασμών καθώς και την πληρότητα γνωστοποιήσεων στο Προσάρτημα (Σημειώσεις) .

1.10 Η ολοκλήρωση των εργασιών του ελεγκτή

Η ολοκλήρωση των εργασιών του ελεγκτή θα γίνει όταν συντελεστούν τα παρακάτω βήματα :

- Να έχει εκτελέσει όλες τις εργασίες για τις οποίες είναι αρμόδιος έως τώρα
- Να ξαναδεί τις κύριες επιλογές της επιχείρησης όσον αφορά τις τηρούμενες αρχές της και τα γενικά παραδεκτά λογιστικά πρότυπα που ακολουθεί
- Να επαληθεύσει ότι μετά το κλείσιμο του ισολογισμού δεν έχει πραγματοποιηθεί κάποιο γεγονός το οποίο να θέτει υπό αμφισβήτηση τη διαμορφούμενη γνώμη του
- Να επαληθεύσει αν έχουν εφαρμοσθεί οι γενικές αρχές σύνταξης των οικονομικών καταστάσεων (οι αρχές σύνταξης των καταστάσεων αυτών είναι οι ακόλουθες :
  - ↻ Αρχή της σαφήνειας
  - ↻ Αρχή της αλήθειας και της ειλικρίνειας
  - ↻ Αρχή της διαχειριστικής χρήσης και της αυτοτέλειας των χρήσεων
  - ↻ Αρχή της συνέχισης της δραστηριότητας της επιχείρησης
  - ↻ Αρχή της συντηρητικότητας
  - ↻ Αρχή της ομοιογένειας και συγκρισιμότητας (σταθερές μέθοδοι αποτίμησης)

- ⇒ Αρχή της μέτρησης και έκφρασης όλων των δραστηριοτήτων σε ενιαίο νόμισμα
- Να ξαναδεί τα φύλλα εργασίας του
- Να εκδώσει γνώμη

1.11 Έκδοση γνώμης

Στο τελευταίο αυτό στάδιο του ελέγχου ο ελεγκτής εκφράζει την οριστική του άποψη για την κανονικότητα και την ειλικρίνεια των στοιχείων των οποίων ήλεγξε . Υπάρχουν τρεις τρόποι με τους οποίους μπορεί να εκφράσει την άποψή του :

- Χωρίς επιφύλαξη πιστοποίηση των οικονομικών καταστάσεων : Ο ελεγκτής καταλήγει σε αυτή τη γνώμη όταν κατά τη διάρκεια του ελέγχου του δε συνάντησε ανωμαλίες και αξιοσημείωτα γεγονότα τα οποία να θέσουν υπό αμφισβήτηση το κύρος και την αλήθεια των οικονομικών καταστάσεων . Βέβαια η έκθεση αυτή μπορεί να συνοδεύεται από κάποιες συμπληρωματικές παρατηρήσεις , οι οποίες δε θα επιφέρουν καμία αμφισβήτηση περί των λογαριασμών αλλά θα είναι περισσότερο διαφωτιστικές και συμπληρωματικές για τους μετόχους .
- Πιστοποίηση με επιφύλαξη των οικονομικών καταστάσεων : Αυτό σημαίνει ότι υπάρχουν κάποιες σχετικές επιφυλάξεις όσον αφορά την κανονικότητα και την ειλικρίνεια των λογαριασμών , επομένως στο ίδιο μήκος κύματος πρέπει να κυμαίνεται και η σχετική έκθεση που θα εκδώσει . Βέβαια οι σχετικές επιφυλάξεις δε θα πρέπει να είναι πολλές διότι σε αυτήν την περίπτωση θα έπρεπε να είχε εκδώσει άρνηση πιστοποίησης .
- Άρνηση πιστοποίησης των οικονομικών καταστάσεων : Η μορφή αυτή πιστοποίησης δύσκολα συναντάται . Υπάρχει είτε όταν ο ελεγκτής κατά τη διάρκεια του ελέγχου του συνάντησε σοβαρά λάθη και ανωμαλίες τέτοια ώστε να θέτουν υπό αμφισβήτηση την εγκυρότητα των λογαριασμών και των οικονομικών καταστάσεων , είτε όταν ο ελεγκτής δεν μπόρεσε να πραγματοποιήσει υπό κανονικές συνθήκες τον έλεγχό του διότι η επιχείρηση δεν τον διευκόλυνε .

Αφού συντάξει τη γνώμη του , την υποβάλλει στην Τακτική Γενική Συνέλευση . Από την έκθεση αυτή πρέπει να προκύπτει ότι οι λογαριασμοί παρουσιάζουν την πραγματική οικονομική κατάσταση της επιχείρησης . Ειδικότερα η έκθεση αυτή πρέπει να αναφέρει και τα παρακάτω :

- Αν του δόθηκαν όλες οι πληροφορίες που είχε ανάγκη
- Αν έλαβε γνώση των λογαριασμών υποκαταστημάτων
- Αν τηρείται κανονικά ο λογαριασμός του κόστους παραγωγής
- Αν η επιχείρηση άλλαξε τις μεθόδους απογραφής

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 « Ο ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΕΙΔΙΚΑ »**ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ****Ερωτηματολόγιο εσωτερικού ελέγχου γενικού περιεχομένου**

ΓΕΝΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	ΣΚΟΠΟΣ
Υπάρχει ανεξάρτητο τμήμα εσωτερικού ελέγχου , ή γίνεται από αλλοδαπή μητρική εταιρεία με γραπτά προγράμματα ελέγχου και γραπτές εισηγήσεις στο ΔΣ ;	Με σκοπό να διαπιστωθεί ο βαθμός υπευθυνότητας της επιχείρησης απέναντι στους πελάτες της , τους επενδυτές , τους υπαλλήλους και τους χρηματοδότες της .
Επιβάλλεται από την εταιρεία όλοι οι υπάλληλοι να παίρνουν την ετήσια άδειά τους;	Όστε να υπάρχει τήρηση του νόμου σχετικά με τις χορηγούμενες άδειες , αλλά και για να αποφεύγονται συγκρούσεις .
Εκτελείται η εργασία των αδειούχων υπαλλήλων από κάποιους άλλους κατά τη διάρκεια της απουσίας των;	Όστε κάτι τέτοιο να μην οδηγήσει σε μείωση της παραγωγικότητας της επιχείρησης .
Προνοεί η εταιρεία ως προς την προστασία των υψηλόβαθμων στελεχών της, π.χ. υπάρχει πολιτική ώστε να μην ταξιδεύουν περισσότεροι των τριών υψηλόβαθμων στελεχών με το ίδιο μεταφορικό μέσο;	Κάτι τέτοιο μπορεί να αποτελεί δικλείδα ασφαλείας της επιχείρησης με σκοπό να αποφευχθούν ακραία γεγονότα με σκοπό να πλήξουν την εικόνα της επιχείρησης προς τα έξω .
Καταρτίζονται εξαμηνιαίοι & ετήσιοι, διετείς & τριετείς προϋπολογισμοί (α) Εσόδων-Εξόδων, (β) Παραγωγής, (γ) Εισπράξεων-Πληρωμών & (δ) αγορών παγίων; Εξηγούνται οι αποκλίσεις;	Αν αυτό αποτελεί τακτική της εταιρείας συμπεραίνουμε ότι η επιχείρηση θέτει στόχους τους οποίους προσπαθεί να εκπληρώσει και αν δεν τους πετύχει είναι ικανή να δώσει επαρκείς εξηγήσεις .
Είναι βάσιμες και εμπειριστατωμένες και πιθανόν βασισμένες σε μελέτες εξωτερικών συμβούλων οι παραδοχές και εκτιμήσεις των προαναφερθέντων προϋπολογισμών;	Με σκοπό να διαπιστωθεί ότι οι τεθέντες προγραμματικοί στόχοι είναι ρεαλιστικοί και ικανοί προς επίτευξη από την επιχείρηση η οποία τους θέτει .
Υπάρχει προϋπολογισμός παραγωγής σε ποσότητες (Materials requirement Planning) σε εξαμηνιαία και ετήσια βάση; Ίδιος έλεγχος για πωλήσεις σε ποσότητες ;	Τόσο η παραγωγή όσο και οι πωλήσεις αποτελούν μείζον θέμα , οπότε ο προϋπολογισμός αυτών αποτελεί καίριο θέμα επιβίωσης και ευημερίας της επιχείρησης .
Υπάρχει πρόγραμμα διάθεσης μετοχών της εταιρείας ή της αλλοδαπής μητρικής της με δικαίωμα προαίρεσης (stock option) σύμφωνα με το αρθ. 13(13) ν. 2190/1920 ;	Κάτι τέτοιο δείχνει τον τρόπο που αποφασίζει ή να χρηματοδοτηθεί η επιχείρηση από πιθανούς μελλοντικούς επενδυτές .
Αμείβονται τα μέλη του ΔΣ με ποσοστά κερδών σύμφωνα με το αρθ. 24(1&2) ν. 2190/1920 πέραν των συμπεφωνημένων αμοιβών ;	Κάτι τέτοιο ωθεί το Διοικητικό Συμβούλιο της εταιρείας σε πιο αποδοτική εργασία αφού υπάρχει το κίνητρο του κέρδους πέραν των συμπεφωνημένων αμοιβών .
Αμείβεται το προσωπικό με επίδομα παραγωγικότητας βασισμένο στα ετήσια αποτελέσματα ;	Κάτι τέτοιο ωθεί το προσωπικό της εταιρείας σε αυξημένη παραγωγικότητα αφού υπάρχει το κίνητρο του κέρδους .
Διαφαίνεται η εταιρεία να μπορεί να προσλαμβάνει και να κρατά αποδοτικά και ικανά στελέχη ;	Συμπεραίνουμε τα κριτήρια επιλογής του προσωπικού , αλλά και τη συμπεριφορά της εταιρείας απέναντι στο προσωπικό .

Πίνακας 1 Ερωτηματολόγιο εσωτερικού ελέγχου γενικών θεμάτων

Ερωτηματολόγιο εσωτερικού ελέγχου για το μηχανογραφημένο σύστημα πληροφορικής

ΜΗΧΑΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ	ΣΚΟΠΟΣ
Πού βρίσκεται εγκατεστημένος ο server και που το λογισμικό πρόγραμμα του λογιστηρίου ;	Η ερώτηση αυτή αποσκοπεί στο να διαπιστωθεί ο βαθμός ασφάλειας του πληροφοριακού συστήματος της εταιρείας .
Σύντομη περιγραφή μηχανήματος, του λογισμικού προγράμματος και των εφαρμογών.	Ώστε να σχηματίσει ο εσωτερικός ελεγκτής μια πιο πληρέστερη γνώμη σχετικά με το hardware και το software της εταιρείας .
Το λογισμικό είναι ιδιοκατασκευασθέν, είναι κατασκευασθέν κατά παραγγελία ή αγορασθέν έτοιμο από την αγορά και υπέστη παραμετροποίηση;	Μέσω αυτής της παρατήρησης ο εσωτερικός ελεγκτής θέλει να σχηματίσει γνώμη για το βαθμό ασφάλειας που προσφέρει το λογισμικό αυτό .
Επιτυγχάνεται ο απαραίτητος διαχωρισμός καθηκόντων του προσωπικού μηχανογράφησης και των χρηστών που εκτελούν συναλλαγές και αλλαγές στα βασικά αρχεία;	Ώστε να διασφαλισθεί η επιχείρηση από οικονομικές απάτες που μπορούν να συντελεστούν σε βάρος της από συγκεκριμένο/α άτομο/α .
Υπάρχει πρόσωπο σύγχρονης και επαρκούς εκπαίδευσης στους υπολογιστές ως υπεύθυνος της μηχανογράφησης;	Με σκοπό να διαπιστωθεί κατά πόσο η μηχανοργάνωση και γενικότερα η παρακολούθηση των εργασιών γίνεται από έμπειρο και καταρτισμένο πρόσωπο .
Εναλλάσσονται στα καθήκοντά τους άτομα χρήστες τα οποία εκτελούν συγκεκριμένες διαδικασίες;	Με σκοπό να διαπιστωθούν (αν υπάρχουν) τα αίτια αυτών των εναλλαγών .
Επιβάλλεται από την εταιρεία όλοι οι υπάλληλοι του μηχανογραφικού συστήματος να παίρνουν την ετήσια άδειά τους;	Κάτι τέτοιο θα πρέπει να αποτελεί πολιτική της εταιρείας . Αν δεν αποτελεί θα πρέπει να αναφερθεί στη σύνταξη της έκθεσης ελέγχου του εσωτερικού ελεγκτή .
Εκτελείται η εργασία των αδειούχων υπαλλήλων του μηχανογραφικού συστήματος από κάποιους άλλους κατά τη διάρκεια της απουσίας των;	Με σκοπό να μη μείνουν σε καθυστέρηση αυτού του είδους οι εργασίες αλλά να διενεργηθούν κατά τον ίδιο τρόπο από άλλο πρόσωπο .
Υπάρχει διαστρωμάτωση στα επίπεδα πρόσβασης καθενός χρήστη του λογιστηρίου με απαιτούμενο συνθηματικό;	Κάτι τέτοιο συντελεί στο να μη γίνονται εσκεμμένες αλλοιώσεις στα διάφορα αποθηκευμένα αρχεία χρηστών του λογιστηρίου .
Υπάρχει χρονολογικός πίνακας παραγωγής και εκτύπωσης των διαφόρων λογιστικών και άλλων μηχανογραφικών εντύπων;	Με σκοπό να μη γίνεται αλόγιστη εκτύπωση των διαφόρων αυτών λογιστικών καταστάσεων και εντύπων .
Υπάρχει ονομαστικός πίνακας των ατόμων που μπορούν να παίρνουν συγκεκριμένες καταστάσεις;	Ώστε οι καταστάσεις να βρίσκονται στην κατοχή αποκλειστικά εξουσιοδοτημένων για αυτό το σκοπό ατόμων .
Υπάρχει υποστήριξη και έλεγχος των μηχανημάτων και του λογισμικού προγράμματος από εξωτερικό συνεργάτη;	Με σκοπό η επιχείρηση να μπορεί οποιαδήποτε στιγμή να διεξάγει ομαλά τις εργασίες της χωρίς ιδιαίτερα μηχανογραφικά προβλήματα .
Προμηθεύεται η εταιρεία τα μηχανήματα και τα προγράμματα από εταιρεία αξιόπιστη και ικανή να την καλύψει σε περίπτωση προβλήματος;	Με σκοπό να διασφαλισθεί η βιωσιμότητα και η ομαλή διεξαγωγή των εργασιών της επιχείρησης .
Κρατούνται αντίγραφα (back-ups) για όλες τις εργασίες που εκτελούνται;	Αν δεν ισχύει κάτι τέτοιο θα πρέπει να γίνει σύσταση στα στελέχη της εταιρείας .
Ενημερώνονται γραπτώς τα τμήματα για τις αλλαγές που είχαν ζητήσει να γίνουν;	Για να γνωρίζουν όλοι οι υπάλληλοι επακριβώς την πορεία αυτών των αλλαγών

Επιτρέπει το πρόγραμμα να γίνονται ανισοσκελίστες λογιστικές διπλογραφές;	Με σκοπό να διασφαλισθεί ότι όλες οι εγγραφές εκτελούνται με βάση το διπλογραφικό σύστημα .
Επιτρέπει το πρόγραμμα να γίνονται αρνητικές εγγραφές με αποτέλεσμα να μην εκτυπώνονται εγγραφές στα αναλυτικά καθολικά κινούμενων λογαριασμών;	Με σκοπό τα Αναλυτικά Καθολικά των κινούμενων λογαριασμών να αποτυπώνουν όλες τις εγγραφές τόσο για μελέτη όσο και για μετέπειτα έλεγχο .

Πίνακας 2 Ερωτηματολόγιο εσωτερικού ελέγχου μηχανογραφημένου συστήματος πληροφόρησης

2.1 Πωλήσεις – Λογαριασμοί Εισπρακτέοι

Οι λογαριασμοί που αφορούν τη λειτουργία αυτή είναι οι παρακάτω :

Λογαριασμοί οργανικών εσόδων της ομάδας 7

- 70.00 Πωλήσεις εμπορευμάτων
- 71.00 Πωλήσεις ετοιμών προϊόντων και ημιτελών
- 72.00 Πωλήσεις λοιπών αποθεμάτων , αχρήστων υλικών
- 73.00 Έσοδα από παροχή υπηρεσιών
- 74.00 Επιχορηγήσεις πωλήσεων
- 74.01 Επιστροφή δασμών και λοιπών επιβαρύνσεων
- 74.02 Επιστροφή τόκων λόγω εξαγωγών
- 70.95 , 71.95 , 72.95 Επιστροφές πωλήσεων
- 70.98 , 71.98 , 72.98 Εκπτώσεις πωλήσεων

Λογαριασμοί ανόργανων εσόδων – εξόδων της ομάδας 8

- 81.02.06 Ζημιές από ανεπίδεκτες εισπράξεως απαιτήσεις
- 82.01.03 Εισπράξεις αποσβεσμένων απαιτήσεων
- 83.11 Προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις
- 84.00.11 Έσοδα από αχρησιμοποίητες προβλέψεις προηγούμενων χρήσεων – προβλέψεις από επισφαλείς απαιτήσεις

Λογαριασμοί Ισολογισμού των ομάδων 3,4,5

- 30 Πελάτες
- 30.05 Προκαταβολές πελατών
- 30.97 Επισφαλείς πελάτες
- 30.98 , 30.99 Επίδικες απαιτήσεις

31 Γραμμάτια εισπρακτέα με τους αντίστοιχους δευτεροβάθμιους

44.11 Προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις

54.00 Υποχρεώσεις από Φ-Τ πωλήσεων .

Οι υπηρεσίες οι οποίες παρεμβαίνουν είναι :

- Η υπηρεσία πωλήσεων : Αντικειμενικός σκοπός της υπηρεσίας αυτής είναι οι όροι της παραγγελίας να είναι αποδεκτοί , συμφέροντες και να ανταποκρίνονται στους όρους – πρότυπα που έχει θέσει η επιχείρηση . Οι παραγγελίες θα πρέπει να καταγράφονται όσο το δυνατό συντομότερα . Για να γίνει αυτό θα πρέπει :
  - ↷ Οι όροι της πώλησης να ανταποκρίνονται στους προσδιορισμένους από την επιχείρηση
  - ↷ Τα παραγγελθέντα αγαθά να υπάρχουν στην αποθήκη στις αντίστοιχες ποσότητες και ποιότητες
  - ↷ Ο πελάτης να αισθάνεται ασφαλής σχετικά με τη συναλλαγή του
  - ↷ Κάθε παραγγελία που φθάνει στην επιχείρηση να καταγράφεται
  - ↷ Τέλος για κάθε παραγγελία να εκδίδεται ένα Δελτίο Παραγγελίας σε τουλάχιστον δύο προαριθμημένα αντίτυπα) .
- Η υπηρεσία έγκρισης των πιστώσεων : Αντικειμενικός σκοπός είναι η αποδοχή της παραγγελίας η οποία πρέπει να είναι επικυρωμένη από έναν αρμόδιο συνοδευόμενη από την ασφάλεια του πελάτη. Για να εξασφαλισθεί αυτό πρέπει :
  - ↷ Τα Δελτία Παραγγελίας να εγκρίνονται από αρμόδιο πρόσωπο
  - ↷ Η άρνηση ή η αποδοχή αυτών των όρων θα πρέπει να συνοδεύεται από κάποια σχετική ένδειξη στα διάφορα αντίτυπα του Δελτίου Παραγγελίας και τέλος
  - ↷ Μετά την έγκριση του Δελτίου Παραγγελίας , ένα αντίτυπο να αποστέλλεται στην υπηρεσία αποθήκης .
- Η υπηρεσία αποστολών : Αντικειμενικός σκοπός της διαδικασίας αυτής είναι κάθε αποστολή αγαθών να είναι εγκεκριμένη από αρμόδιο πρόσωπο και τα αγαθά που αποστέλλονται πρέπει να ανταποκρίνονται σε ποσότητα και ποιότητα με τα παραγγελθέντα . Τα παραπάνω θα συμβούν υπό την προϋπόθεση ότι :
  - ↷ Για κάθε εξαγωγή εμπορευμάτων από το χώρο αποθήκευσης εκδίδεται ένα δελτίο αποστολής προαριθμημένο σε τρία τουλάχιστον αντίτυπα
  - ↷ Απαγορεύεται η πρόσβαση του προσωπικού φόρτωσης στο χώρο αποθήκευσης και τρίτον
  - ↷ Επιβεβαιώνεται η ακριβής ποσότητα σύμφωνα με την παραγγελία , με μέτρηση από την αποθήκη .
- Η υπηρεσία τιμολογήσεων : Αντικειμενικός σκοπός είναι τα αγαθά που παραδίδονται πρέπει να ανταποκρίνονται στην παραγγελία . Για όλα τα

αγαθά που πωλούνται πρέπει να έχει εκδοθεί τιμολόγιο νόμιμα συνταγμένο και αριθμητικά σωστό . Αυτό θα επιτευχθεί όταν :

- ↻ Το τιμολόγιο εκδίδεται το συντομότερο δυνατό και σύμφωνα με το δελτίο αποστολής
  - ↻ Όταν γίνεται συσχετισμός δελτίου παραγγελίας και δελτίου αποστολής για διαπίστωση τυχόν λαθών σε ποσότητες που αποστάληκαν
  - ↻ Όταν εφαρμόζονται οι όροι της παραγγελίας
  - ↻ Όταν οι τιμές πώλησης αναθεωρούνται
  - ↻ Όταν τα τιμολόγια εκδίδονται σε περισσότερα προαριθμημένα αντίτυπα
  - ↻ Όταν τα δελτία αποστολής ταξινομούνται και επαληθεύονται
  - ↻ Όταν ελέγχονται τα αριθμητικά στοιχεία του τιμολογίου και τέλος
  - ↻ Όταν ο έλεγχος στα τιμολόγια συνοδεύεται από σφραγίδα
- Υπηρεσία λογιστικής των πελατών : Αντικειμενικός σκοπός είναι όλες οι πωλήσεις να αποτελούν αντικείμενο ορθής ημερολογιακής εγγραφής μετά την έκδοση του τιμολογίου . Οι εισπράξεις να εκτελούνται κανονικά και οι αργοπορίες να παρακολουθούνται συστηματικά . Η διαπίστωση επισφάλειας πελάτη να είναι δυνατή έγκαιρα και οι προβλέψεις για πιθανές απώλειες να γίνονται συστηματικά . Για να συμβεί αυτό πρέπει :
    - ↻ Τα τιμολόγια να αποτελούν καθημερινά αντικείμενο εγγραφής
    - ↻ Να έχει διασφαλισθεί ο διαχωρισμός των εξουσιών
    - ↻ Να υπάρχει συσχετισμός γενικού καθολικού με αναλυτικό καθολικό
    - ↻ Να αποστέλλονται αντίγραφα λογαριασμών στους πελάτες τουλάχιστον μηνιαίως
    - ↻ Η παρακολούθηση των λογαριασμών των πελατών να γίνεται από άτομα που έχουν πρόσβαση στο ταμείο και τέλος
    - ↻ Οι παρατάσεις προθεσμίας πληρωμής να γίνονται από αρμόδιο πρόσωπο .

Ερωτηματολόγιο εκτίμησης πωλήσεων – λογαριασμών εισπρακτέων

ΠΩΛΗΣΕΙΣ	ΣΚΟΠΟΣ
Οι παραγγελίες πελατών πριν την αποδοχή τους ελέγχονται και εγκρίνονται από αρμόδιο υπάλληλο ; α) Από το Τμήμα Πωλήσεων ή Παραγγελιών ; β) Από το Τμήμα Πιστώσεων ;	Για να διασφαλισθεί ότι όλες οι παραγγελίες ελέγχονται και εγκρίνονται από αρμόδιο πρόσωπο , καθώς και για να εφαρμοσθεί η ακολουθούμενη πιστωτική πολιτική .
Οι παραγγελίες πελατών , όταν λήξουν , καταχωρούνται σε ιδιαίτερο βιβλίο παραγγελιών ;	Με σκοπό να υπάρχει μια σαφής εικόνα της κατάστασης των παραγγελιών που έχουν λήξει από αυτές που είναι σε ενέργεια .
Τα τιμολόγια ελέγχονται ως προς : - Τις αναγραφόμενες τιμές ; - Τις τιμές μονάδων ; - Τις αριθμητικές πράξεις ; - Τους όρους ; - Τη συμφωνία με την παραγγελία των πελατών ;	Με σκοπό να διασφαλισθεί ότι οι ποσότητες και τα είδη που παραδίδει η επιχείρηση είναι τα συμφωνηθέντα αλλά και για να αποφευχθούν τυχόν λάθη στα παραστατικά .
Η εταιρεία για τα επιστρεφόμενα είδη εκδίδει δελτίο επιστροφής ;	Με σκοπό την ενημέρωση των λογιστικών βιβλίων για την επιστρεφόμενη αξία από τον πελάτη της .
Η επιχείρηση τηρεί Δελτία Αποστολής και αν ναι , αυτά είναι προαριθμημένα και συσχετίζονται προς τα αντίστοιχα τιμολόγια ;	Ώστε να διασφαλισθεί ότι η αποστολή είναι έγκυρη και έγκαιρη , ότι τηρούνται όλες οι νόμιμες διαδικασίες καθώς και αν η δημιουργία τιμολογίου είναι αληθής και βασισμένη στην έκδοση δελτίου αποστολής .
Παίρνει υπογραφή για την παράδοση εμπορευμάτων στον πελάτη ;	Ώστε να διασφαλιστεί η εγκυρότητα των συναλλαγών .
Γίνεται επαρκής έλεγχος : - Των πωλήσεων που γίνονται σε υπαλλήλους ; - Των πωλήσεων αχρήστων υπολειμμάτων ; - Των μικροπωλήσεων ;	Για να έχει πλήρη εικόνα της κατάστασης των πωλήσεων με σκοπό να αποφευχθούν κλοπές , απάτες κλπ. σε βάρος της επιχείρησης .
Υπάρχει δυνατότητα συσχέτισης της μονάδας στην οποία ενεργούνται οι πωλήσεις με τις μονάδες στις οποίες αγοράζονται ή παράγονται τα προϊόντα ;	Ώστε να διασφαλισθεί ότι τα Δελτία Αποστολής και τα Τιμολόγια που αποστέλλονται στον αγοραστή αντιστοιχούν σε υπαρκτή εταιρεία και όχι σε μια εταιρεία φάντασμα , που θα έχει σαν απώτερο σκοπό την πλασματική αύξηση των πωλήσεων του πωλητή .
Οι τιμές πώλησης υπάγονται σε αγορανομικό έλεγχο ;	Ώστε να εξασφαλισθεί ότι είναι κατάλληλες – νόμιμες και συμφέρουσες τόσο για τον αγοραστή όσο και για τον πωλητή .

Πίνακας 3 Ερωτηματολόγιο εσωτερικού ελέγχου πωλήσεων – λογαριασμών εισπρακτέων

ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ	ΣΚΟΠΟΣ
Τα λογιστικά υπόλοιπα πελατών συμφωνούνται με το λογαριασμό “ Πελάτες” ;	Ώστε να διασφαλισθεί η εγκυρότητα των εγγραφών .
Τα υπόλοιπα παρακολουθούνται περιοδικά από υπεύθυνο πρόσωπο της επιχείρησης εκτός από το προσωπικό που τηρεί το Αναλυτικό Καθολικό ;	Ώστε να γίνεται τακτικός εσωτερικός έλεγχος από κάποιον ανώτερο όσον αφορά την αλήθεια των υπολοίπων λογαριασμών .
Οι αποσβέσεις των επισφαλών απαιτήσεων και τα Πιστωτικά Σημειώματα εγκρίνονται από αρμόδιο όργανο και από ποιο ;	Ώστε να εξασφαλισθεί ότι τηρούνται όλες οι νόμιμες διαδικασίες και έλεγχος όσον αφορά τις αποσβέσεις επισφαλών απαιτήσεων και την έκδοση Πιστωτικών Σημειωμάτων .
Τα Πιστωτικά Σημειώματα εγκρίνονται από το αρμόδιο τμήμα και είναι αριθμημένα ;	Ώστε να διασφαλισθεί η εγκυρότητα δημιουργίας Πιστωτικών Σημειωμάτων
Οι όροι των παρεχόμενων πιστώσεων εγκρίνονται από κάποιο συμβούλιο ;	Με σκοπό να διαπιστωθεί αν οι παρεχόμενοι όροι είναι προς όφελος της επιχείρησης αλλά και αν είναι σύμφωνοι με το μέσο όρο του κλάδου .
Για εμπορεύματα που επιστρέφονται , το Πιστωτικό Σημείωμα που εκδίδεται διασταυρώνεται με το αντίστοιχο Δελτίο Εισαγωγής Αποθήκης και το αντίστοιχο Τιμολόγιο ;	Ώστε να διασφαλισθεί ότι η έκδοση Πιστωτικού Σημειώματος είναι έγκυρη και σύμφωνη με το Δελτίο Αποστολής και το Τιμολόγιο .
Στο τέλος κάθε μήνα , γνωστοποιούνται τα υπόλοιπα σε όλους τους πελάτες ;	Για διασταύρωση των δικών μας απαιτήσεων με τις αντίστοιχες δικές τους υποχρεώσεις προς εμάς .
Η συμφωνία του Αναλυτικού Καθολικού με τον αντίστοιχο λογαριασμό του Γενικού Καθολικού γίνεται σε κανονικά χρονικά διαστήματα ;	Ώστε να εξασφαλίζεται η έγκαιρη διάγνωση λαθών μεταξύ Γενικού Καθολικού και Αναλυτικού Καθολικού
Το άτομο που τηρεί το Αναλυτικό Καθολικό Απαιτήσεων έχει κάποια σχέση με την Ταμειακή εργασία ;	Αποτελεί μία εσωτερική δικλειδα ασφαλείας ώστε να διασφαλισθεί η υπεξαίρεση χρημάτων της επιχείρησης .
Εάν για την τήρηση των Αναλυτικών Καθολικών Απαιτήσεων ασχολούνται περισσότερα του ενός πρόσωπα , αυτά εναλλάσσονται από καιρό σε καιρό ;	Ώστε να εξασφαλισθεί ότι υπάρχει πλήρης έλεγχος της αλήθειας των υπολοίπων του Α.Κ Πελατών .
Υπάρχει ιδιαίτερο Τμήμα Εισπράξεων και εάν ναι , τηρεί ιδιαίτερους λογαριασμούς με τους οποίους να είναι δυνατή η διασταύρωση των υπολοίπων με το λογιστήριο ;	Με σκοπό να διαφυλαχθεί ο έλεγχος μεταξύ του Τμήματος Εισπράξεων και του Λογιστηρίου .
Ασκείται ο απαιτούμενος έλεγχος στις επισφαλείς απαιτήσεις μετά την απόσβεσή τους ;	Ώστε να διασφαλισθεί ότι τηρούνται όλες οι νόμιμες διαδικασίες υπολογισμού των επισφαλών απαιτήσεων σύμφωνα με το Νόμο .
Ανάμεσα στους χρεώστες υπάρχουν μήπως λογαριασμοί με πιστωτικά υπόλοιπα ;	Αν συμβεί κάτι τέτοιο αυτό σημαίνει ότι η επιχείρηση χρωστά χρήματα προς αυτά τα πρόσωπα .

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ (ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ – ΛΟΓΙΣΤΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ)

Αν συμβαίνει το προηγούμενο , αυτοί οι λογαριασμοί προστίθενται στους πιστωτικούς λογαριασμούς που εμφανίζονται στον ισολογισμό;	Για να διαπιστωθεί η αλήθεια της εικόνας των οικονομικών καταστάσεων .
Τα εμπορεύματα που αποστέλλονται από την επιχείρηση σε τρίτους αντιπροσωπεύουν μεγάλο ποσοστό του όλου στοκ ;	Για να διαπιστωθεί αν υπάρχει ζήτηση για το παραγόμενο απόθεμα της επιχείρησης .

Πίνακας 4 Ερωτηματολόγιο εσωτερικού ελέγχου απαιτήσεων

ΓΡΑΜΜΑΤΙΑ ΕΙΣΠΡΑΚΤΕΑ	ΣΚΟΠΟΣ
Υπάρχει στην επιχείρηση αρμόδιο όργανο για την έγκριση και ανανέωση των συναλλαγματικών;	Ώστε να εξασφαλίζεται η εγκυρότητα της έκδοσης αλλά και των στοιχείων της συναλλαγματικής .
Αυτός που διαχειρίζεται τα Γραμμάτια είναι πρόσωπο ανεξάρτητο από τον Ταμεία και το Λογιστήριο ;	Αποτελεί δικλείδα του εσωτερικού ελέγχου της επιχείρησης .
Υπάρχει διαφορετικός υπάλληλος για να διαφυλάσσει τους τυχόν εμπορεύσιμους τίτλους , εκτός από τον ταμεία και από αυτόν που τηρεί τα οικεία λογιστικά βιβλία ;	Εξασφαλίζεται ο βαθμός ασφάλειας και αλήθειας της έκδοσης , ύπαρξης και διαφύλαξης των συγκεκριμένων παραστατικών .
Τα γραμμάτια που έχει η επιχείρηση στα χέρια της συμφωνούνται περιοδικά με το λογιστικό υπόλοιπο των βιβλίων ;	Για να διασφαλισθεί η εγκυρότητα των υπολοίπων των γραμματίων εισπρακτέων .
Υπάρχουν Γραμμάτια που οφείλονται από το προσωπικό της εταιρείας ;	Για να διαπιστωθεί ο βαθμός εμπιστοσύνης και σχέσεων της επιχείρησης με τους υπαλλήλους της
Τα γραμμάτια εισπρακτέα φυλάσσονται σε ασφαλή θέση ;	Για να διασφαλισθεί η φύλαξή τους .
Τα γραμμάτια που φυλάσσονται στις Τράπεζες παρακολουθούνται επαρκώς ;	Ώστε να παρακολουθούνται οι εκάστοτε απαιτήσεις και υποχρεώσεις της επιχείρησης μέσω γραμματίων εισπρακτέων και πληρωτέων .
Μεταξύ Γραμματίων Εισπρακτέων υπάρχουν Γραμμάτια ευκολίας ;	Από αυτό εξαρτάται η πιστωτική πολιτική της εταιρείας και συνεπώς η κερδοφορία της .
Για τα Γραμμάτια που παραδίδονται σε Τράπεζες λαμβάνεται απόδειξη ;	Για την εγκυρότητα των συναλλαγών της επιχείρησης με την τράπεζα.
Για τα Γραμμάτια που δίνονται στους προμηθευτές λαμβάνεται απόδειξη ;	Για να διασφαλισθεί η αλήθεια της υποχρέωσης προς προμηθευτές μέσω γραμματίων πληρωτέων .
Για την οπισθογράφηση των Γραμματίων είναι εξουσιοδοτημένοι ένας ή δύο υπάλληλοι ;	Αποτελεί στοιχείο διασφάλισης και εγκυρότητας των συναλλαγών της επιχείρησης .

Πίνακας 5 Ερωτηματολόγιο εσωτερικού ελέγχου γραμματίων εισπρακτέων

Ερωτηματολόγιο εκτίμησης κυκλώματος πωλήσεων - πελατών

ΚΥΚΛΩΜΑ ΠΩΛΗΣΕΩΝ - ΠΕΛΑΤΩΝ	ΣΚΟΠΟΣ
Επεξεργάζονται τα δελτία αποστολής κατά τρόπο που να εξασφαλίζεται η μετέπειτα τιμολόγηση των αποσταλθέντων αγαθών;	Με σκοπό την έγκαιρη αποστολή τιμολογίων και εγγραφή στα λογιστικά βιβλία της επιχείρησης .
Ελέγχεται η διατήρηση της πιστοληπτικής ικανότητας του πελάτη και εντός των προκαθορισμένων ορίων του από το τμήμα ελέγχου πιστοληπτικής ικανότητας πελατών πριν συναφθεί η πώληση;	Για να διασφαλισθεί η επιχείρηση ότι θα λάβει τα χρήματα που της χρωστά ο πελάτης της .
Μετρώνται οι εκτελούμενες παραγγελίες δηλ. εξαγωγή και φόρτωση από δεύτερο άτομο της αποθήκης;	Για να διασφαλισθεί ότι τα εμπορεύματα που αποστέλλει είναι αυτά που της ζητήθηκαν , στις σωστές ποσότητες .
Είναι το τμήμα τιμολόγησης ανεξάρτητο από το τμήμα πελατών και το τμήμα αποστολών;	Με σκοπό τον περιορισμό τυχόν οικονομικών ατασθαλιών σε βάρος της επιχείρησης από εικονικές πωλήσεις .
Υπάρχει χειρόγραφη ευανάγνωστη υπογραφή στα δελτία αποστολής και στα τιμολόγια και εμφάνιση ελέγχου για την ορθότητα και πληρότητα αυτών;	Με σκοπό κάποιο ανώτερο στέλεχος ή οι ελεγκτές της επιχείρησης να μπορούν να διενεργήσουν μετέπειτα οικονομικό έλεγχο .
Είναι το τμήμα πιστώσεων ανεξάρτητο από το τμήμα πωλήσεων και εισπράξεων;	Με σκοπό την ορθή τιμολόγηση και καθορισμό σωστών πιστωτικών ορίων εποικοδομητικών για την επιχείρηση .
Υπάρχουν πρακτικά ΔΣ για χαρακτηρισμό απαιτήσεων σε επισφαλείς με την απαραίτητη λογιστικοποίησή τους στο ισοζύγιο πελατών και τον σχηματισμό σχετικής προβλέψεως;	Με σκοπό τη διενέργεια ορθών και αιτιολογημένων προβλέψεων που θα οδηγούν στη σύνταξη σωστών καταστάσεων που θα διαφαίνεται μεταξύ άλλων ποιες από τις απαιτήσεις μας τυχόν να μην εισπραχθούν .
Υπάρχουν πρακτικά ΔΣ για να δοθεί μεγαλύτερη έκπτωση ή καλύτεροι όροι πώλησης σε συγκεκριμένους πελάτες;	Με σκοπό οι χορηγούμενες εκπτώσεις και τα πιστωτικά όρια να μπορούν να ελεγχθούν και να αιτιολογηθούν .
Υπάρχουν επαρκή υποστηρικτικά έγγραφα για τα εκδιδόμενα πιστωτικά τιμολόγια, π.χ. έγγραφη έκθεση από το τεχνικό τμήμα ότι πρόκειται για επιστραφέντα αγαθά λόγω ελαττώματος, αποστολή μεγαλύτερης ποσότητας από την παραγγελθείσα λόγω λάθους, κλπ.	Με σκοπό να είναι δυνατός είτε από τους ελεγκτές της επιχείρησης είτε από κάποια ανώτατα στελέχη αυτής η νομιμότητα της έκδοσης των πιστωτικών τιμολογίων . Όλα αυτά έχουν ως στόχο τη σύνταξη ορθών οικονομικών καταστάσεων .
Υπάρχει πίνακας ενηλικίωσης πελατών και υπάρχει κάποια μέθοδος (αλγόριθμος) που να αναγνωρίζει τα βραδυκίνητα και λείαν βραδυκίνητα εμπορεύματα - προϊόντα (π.χ. η αρχή Pareto με 80%-20%).	Με στόχο να είναι εύκολος και άμεσος ο προσδιορισμός πελατών που μας οφείλουν χρήματα πέραν του πιστωτικού ορίου που τους έχει χορηγηθεί , καθώς και να διαπιστωθούν τυχόν εμπορεύματα μη προσφιλή στο καταναλωτικό κοινό .
Διερευνάται πιθανή είσπραξη επισφαλών απαιτήσεων από την εταιρεία ή από δικηγόρο;	Για να διερευνηθεί αν η επιχείρηση προσπαθεί να εισπράξει με ένδικα μέσα τις ληξιπρόθεσμες απαιτήσεις της .

Πίνακας 6 Ερωτηματολόγιο εσωτερικού ελέγχου κυκλώματος πωλήσεων - πελατών

2.2 Αγορές Έξοδα εκμετάλλευσης και Λογαριασμοί Πληρωτέοι

Οι λογαριασμοί που αφορούν αυτή τη λειτουργία είναι :

Όλοι οι λογαριασμοί της ομάδας 2 που αφορούν αγορές και εκπτώσεις αγορών και επιπλέον οι ,

60 Αμοιβές και έξοδα προσωπικού

61 Αμοιβές και έξοδα τρίτων

62 Παροχές τρίτων

63 Φόροι - Τέλη

64 Διάφορα Έξοδα

65 Τόκοι και συναφή έξοδα

66 Αποσβέσεις Εκμεταλλεύσεως

68 Προβλέψεις Εκμεταλλεύσεως

Λογαριασμοί πληρωτέοι – υποχρεώσεων και μεταβατικοί

50 Προμηθευτές

51 Γραμμάτια Πληρωτέα

54.00 Φ.Π.Α

56.01 Έξοδα χρήσης πληρωτέα

56.02 Αγορές υπό τακτοποίηση

Οι υπηρεσίες που παρεμβαίνουν είναι οι ακόλουθες :

- Οι υπηρεσίες που εκδίδουν την αρχική εντολή αγοράς : Οι εντολές αγοράς για αγαθά και υπηρεσίες γίνονται σύμφωνα με τις ανάγκες της επιχείρησης , από τα αρμόδια πρόσωπα και στις ενδεδειγμένες ποσότητες . Για να γίνει αυτό θα πρέπει :
  - ⇒ Η εντολή αγοράς να εκδίδεται από τις υπηρεσίες που χρησιμοποιούν τα εν λόγω αγαθά , και στη συνέχεια η εντολή να μεταβιβάζεται στην υπηρεσία αγορών
  - ⇒ Οι ποσότητες που παραγγέλλονται θα πρέπει να είναι προκαθορισμένες
  - ⇒ Τέλος πριν την έκδοση της παραγγελίας θα πρέπει να υπάρχει επικοινωνία με την αποθήκη .
- Η υπηρεσία αγορών : Οι αγορές αγαθών και υπηρεσιών γίνονται από αρμόδιο πρόσωπο με τους καλύτερους όρους τιμών , ποσοτήτων ,

ποιότητας και προθεσμιών παράδοσης και πληρωμής . Για να γίνει αυτό πρέπει :

- ↪ Να υπάρχουν προαριθμημένα δελτία παραγγελίας , ειδική διαδικασία επιλογής προμηθευτών, συνεχής ενημέρωση καταλόγου προμηθευτών , υπεύθυνο πρόσωπο για την έκδοση της παραγγελίας , δικαίωμα υπογραφής για ένα μέγιστο ποσό και τέλος ύπαρξη διαδικασίας διαμαρτυρίας προς τους προμηθευτές (αν οι προθεσμίες παράδοσης δεν έχουν εφαρμοσθεί) .
- Η υπηρεσία παραλαβής : Πρέπει να ελέγχει αν τα υλικά που παραλαμβάνονται ανταποκρίνονται στις παραγγελθείσες ποσότητες , ποιότητες και μέσα στις προτεινόμενες προθεσμίες . Για να γίνει αυτό θα πρέπει :
  - ↪ Να συντάσσεται ένα δελτίο παραλαβής για κάθε παραλαβή αριθμημένο σε δύο τουλάχιστον αντίτυπα
  - ↪ Έλεγχος των παραλαμβανομένων υλικών ως προς ποσότητα και ποιότητα
  - ↪ Πληροφόρηση από την υπηρεσία παραλαβής με αποστολή αντιτύπων του Δελτίου Παραλαβής προς την υπηρεσία αγορών , προς την υπηρεσία του λογιστηρίου και προς την υπηρεσία αποθήκης (αν πρόκειται για απόθεμα) .
- Η υπηρεσία λογιστική προμηθευτών : Σκοπός είναι η καταγραφή υποχρεώσεων προς τους προμηθευτές και η ορθή οργάνωση της λογιστικής διαδικασίας ώστε οι λογαριασμοί των προμηθευτών να παρακολουθούνται συστηματικά . Για να συμβεί αυτό πρέπει :
  - ↪ Να αποστέλλονται προς τη συγκεκριμένη υπηρεσία αλλά και προς το λογιστήριο αντίτυπα του Δελτίου Παραγγελίας και του Δελτίου Παραλαβής
  - ↪ Να καταγράφονται τα Τιμολόγια από το ταχυδρομείο και να αποστέλλονται τα πρωτότυπα στο Λογιστήριο
  - ↪ Οι λογιστικές εγγραφές να διενεργούνται σωστά και σύμφωνα με τα τιμολόγια
  - ↪ Ένδειξη επάνω στο τιμολόγιο ότι η λογιστική εγγραφή έγινε
  - ↪ Ένδειξη επάνω στο τιμολόγιο “καλώς για εγγραφή” για να ξεκινήσει η έναρξη διαδικασίας πληρωμής του τιμολογίου , αφού πρώτα γίνει σύγκριση μεταξύ Δελτίου Παραγγελία και Δελτίου Παραλαβής
  - ↪ Συστηματικός συμψηφισμός των προκαταβολών
  - ↪ Συστηματική παρακολούθηση και καταχώρηση των επιστροφών και των εκπτώσεων .
- Η υπηρεσία πληρωμής τιμολογίων : Αντικείμενο είναι ο έλεγχος των Τιμολογίων πριν πληρωθούν , η έγκριση της πληρωμής να γίνεται από αρμόδιο πρόσωπο και τα Τιμολόγια να αποτελούν αντικείμενο πληρωμής μία μόνο φορά . Για να γίνει αυτό θα πρέπει :

- ⇒ Σύγκριση Δελτίου Παραγγελίας – Δελτίου Παραλαβής – Τιμολογίου ως προς (ποσότητα , ποιότητα , τιμές , προθεσμίες , όρους πληρωμής)
- ⇒ Πληρωμή εντός της προθεσμίας και μόνο βάσει του πρωτότυπου Τιμολογίου
- ⇒ Ένδειξη “ εξωφλήθει ” πάνω στο τιμολόγιο και σε άλλα δικαιολογητικά μετά την πληρωμή
- ⇒ Ένδειξη πάνω στο τιμολόγιο της ημερομηνίας εξόφλησης και της αντίστοιχης ημερολογιακής εγγραφής .

Ερωτηματολόγιο εκτίμησης των λογαριασμών Αγορές , Έξοδα εκμετάλλευσης , Υποχρεώσεων και Λογαριασμών Πληρωτέων

ΑΓΟΡΕΣ ΚΑΙ ΕΞΟΔΑ	ΣΚΟΠΟΣ
Όλες οι αγορές ενεργούνται βάσει εντολών αγοράς εκτός από μικροαγορές ;	Για τη διασφάλιση της αλήθειας του ύψους και του είδους των αγορών .
Οι εντολές αγοράς είναι προαριθμημένες ;	Για να διασφαλισθεί ότι θα καταχωρηθούν όλες και μόνο μία φορά .
Οι αγορές σημαντικής αξίας διενεργούνται κατόπιν εκτίμησης προσφορών ;	Όστε να κατοχυρωθεί η πιο συμφέρουσα επιλογή .
Όλες οι αγορές και οι δαπάνες της επιχείρησης γίνονται μέσα στα πλαίσια του προϋπολογισμού(προγραμματισμού) ;	Όστε να διασφαλισθεί ο κατάλληλος χρονικός και ποσοτικός προσδιορισμός .
Αποστέλλεται κατευθείαν στο Λογιστήριο το αντίγραφο του Δελτίου Παραλαβής ;	Όστε να μπορεί αργότερα να γίνει έλεγχος όταν θα καταχωρηθεί .
Τα δελτία παραλαβής είναι προαριθμημένα (η επιχείρηση τηρεί Βιβλίο Ποσοτικής Παραλαβής ;)	Όστε να διασφαλίζεται η αλήθεια των οικονομικών συναλλαγών του οργανισμού .
Τα τιμολόγια αγορών αντιπαραβάλλονται στο Λογιστήριο με τις Εντολές Αγοράς , τα Δελτία Παραλαβής και τα Πρωτόκολλα Παραλαβής και καλής εκτέλεσης ;	Όστε να γίνει πλήρης έλεγχος της αλήθειας της διενέργειας των αγορών κατά τη χρονική στιγμή εγγραφής στα λογιστικά βιβλία αλλά και για μετέπειτα έλεγχο .
Τα τιμολόγια Αγορών ελέγχονται (με μονογραφή) ως προς τις τιμές μονάδας , τις αριθμητικές πράξεις , τα έξοδα μεταφοράς , τα χαρτόσημα και τις εκπτώσεις ;	Απαραίτητη ενέργεια ώστε να γίνουν οι σωστές εγγραφές .
Για δικές της αγορές η επιχείρηση εκδίδει τιμολόγια ;	Σε περίπτωση που ο πωλητής αρνείται την έκδοση τιμολογίου , ή εκδίδει ανακριβές τιμολόγιο ή δεν είναι υποχρεωμένος για έκδοση τιμολογίου .
Τυχόν αγορές για τη διευκόλυνση κάποιων υπαλλήλων , ακολουθούν την ίδια τακτική με τις υπόλοιπες αγορές της επιχείρησης ;	Όστε να διασφαλισθεί ότι όλα τα είδη αγορών καταχωρούνται επιτυχώς από την επιχείρηση .
Τα δικαιολογητικά αγορών και εξόδων ελέγχονται από κάποιο διευθυντή ή υπάλληλο (ως προς την πληρότητα των συνημμένων με αυτά στοιχεία και τις αντίστοιχες εγκρίσεις ;)	Όστε να διασφαλισθεί η αλήθεια , η σαφήνεια και η πληρότητα των παραστατικών και των αντίστοιχων εγγραφών τους .

Πίνακας 7 Ερωτηματολόγιο εσωτερικού ελέγχου αγορών και εξόδων

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ (ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ – ΛΟΓΙΣΤΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ)

ΠΙΣΤΩΤΕΣ	ΣΚΟΠΟΣ
Το Αναλυτικό Καθολικό των πιστωτών συμφωνείται με το Γενικό Καθολικό ;	Για να διαπιστωθούν τυχόν λάθη και παραλήψεις .
Υπάρχουν λογαριασμοί σε καθυστέρηση για μεγάλο χρονικό διάστημα ή κάποιοι που αμφισβητούνται ;	Για να ελεγχθεί το ύψος του λογαριασμού προς πληρωμή .
Τα υπόλοιπα των λογαριασμών μας συμφωνούνται με τα δικά τους υπόλοιπα ;	Για να διαπιστωθεί η ορθότητα των εμφανιζόμενων ποσών στις οικονομικές της καταστάσεις .
Κάτω από το γενικό λογαριασμό Πιστωτές υπάρχουν δευτεροβάθμιοι με σημαντικά χρεωστικά υπόλοιπα ;	Σε αυτήν την περίπτωση σημαίνει ότι έχουμε κάποια απαίτηση εμείς από αυτούς .
Αν συμβαίνει κάτι τέτοιο , τα υπόλοιπα αυτά προστίθενται στα χρεωστικά υπόλοιπα του Ισολογισμού ;	Οι λογαριασμοί εμφανίζονται σύμφωνα με τις αρχές σύνταξης των οικονομικών καταστάσεων .

Πίνακας 8 Ερωτηματολόγιο εσωτερικού ελέγχου πιστωτών

ΜΙΣΘΟΔΟΤΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ	ΣΚΟΠΟΣ
Η κατάρτιση των μισθοδοτικών καταστάσεων κατανέμεται μεταξύ πολλών υπαλλήλων ;	Για να διερευνηθεί η κατανομή της εργασίας του προσωπικού μισθοδοσίας και η αποφυγή απατών .
Τα πρόσωπα που τις συντάσσουν εναλλάσσονται από καιρό σε καιρό ;	Προς αποφυγή σύγκρουσης καθηκόντων και συνεργασίας σε απάτη .
Οι καταστάσεις αυτές ελέγχονται πριν την πληρωμή τους ;	Ωστε να εξασφαλισθεί η αλήθεια και η εγκυρότητά τους .
Η επιχείρηση χρησιμοποιεί ρολόγια ελέγχου του χρόνου προσέλευσης και αποχώρησης του προσωπικού ;	Για να διαπιστώσει τον πραγματικό χρόνο εργασίας των υπαλλήλων της επιχείρησης .
Υπάρχει έγκριση για όλες τις αλλαγές μισθών , ημερομισθίων , προσλήψεων και απολύσεων ;	Ωστε να διασφαλισθεί η εγκυρότητά τους αλλά και η αναγκαιότητά τους .
Υπάρχει έγκριση υπερωριών από την Επιθεώρηση Εργασίας και από αρμόδιο όργανο της επιχείρησης ;	Ωστε αυτές οι υπερωρίες να είναι νόμιμες και να πληρώνονται .
Αμείβονται οι εργαζόμενοι βάσει συστήματος παραγωγής ;	Ωστε να υπάρχει κίνητρο για αύξηση της παραγωγικότητας του δυναμικού .
Το σύνολο των μισθοδοτικών καταστάσεων συμφωνείται με πρόσθεση στο τέλος του προηγούμενου μήνα των νεοπροσληφθέντων και αφαίρεση των απολυθέντων ;	Ωστε να είναι σωστά συνταγμένες .
Η επιχείρηση χρησιμοποιεί κατά καιρούς έκτακτο εργατικό προσωπικό ;	Για να διαπιστωθεί ο όγκος εργασίας και η εποχικότητα των πωλήσεων της επιχείρησης .
Οι καταστάσεις ημερομισθίων υπογράφονται από τους εργοδηγούς των τμημάτων ;	Ωστε τα πληρωτέα ημερομίσθια να είναι νόμιμα και σωστά .
Ασκείται επαρκής έλεγχος για τα αζήτητα ημερομίσθια ;	Ωστε να είναι εξασφαλισμένη η επιχείρηση απέναντι σε όλες τις υποχρεώσεις .
α) Τα πρόσωπα που ενεργούν τις πληρωμές των ημερομισθίων , εναλλάσσονται μεταξύ τους ; β) Τα καθήκοντα των προσώπων που συντάσσουν τις μισθοδοτικές καταστάσεις είναι σαφώς διακεκριμένα από τα καθήκοντα των προσώπων που ενεργούν τις πληρωμές τις πληρωμές ;	Προς αποφυγή απατών , σύγκρουσης καθηκόντων και πλήρους γνώσης των καθηκόντων και των υποχρεώσεών τους .

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ (ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ – ΛΟΓΙΣΤΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ)

Η επιχείρηση τηρεί ατομικό φάκελο ή μητρώο του προσωπικού της ;	Ωστε να γνωρίζει επακριβώς τον αριθμό των ατόμων που απασχολεί .
Το πρόσωπο που είναι αρμόδιο για την αγορά και την επικόλληση των ενσήμων του ΙΚΑ είναι διαφορετικό από αυτό που συντάσσει τις μισθοδοτικές καταστάσεις ;	Ωστε να εξασφαλισθεί η επιχείρηση από τυχόν απάτες που θα μπορούσε να διαπράξει το συγκεκριμένο άτομο .
Όλοι οι εργαζόμενοι είναι εγγεγραμμένοι στο ΙΚΑ και στο Γραφείο Εργασίας ;	Ωστε να διασφαλίζεται ότι η επιχείρηση δεν απασχολεί παράνομα εργατικό δυναμικό .
Οι κρατήσεις υπέρ των ασφαλιστικών ταμείων υπολογίζονται κανονικά και καταβάλλονται εμπρόθεσμα ;	Προς διασφάλιση τόσο της επιχείρησης από πιθανά πρόστιμα , όσο και του προσωπικού για την προσωπική του ασφάλιση .
Οι προκαταβολές εγκρίνονται από ένα σύμβουλο μόνο ;	Ωστε να διασφαλίζεται η εγκυρότητα των προκαταβολών .
Τα απαιτούμενα για τα εργατικά χρήματα αναλαμβάνονται από την Τράπεζα και παραμένουν στο γραφείο τη νύχτα πριν την πληρωμή ;	Αποφυγή χρήσης των χρημάτων της μισθοδοσίας για άλλους σκοπούς .

Πίνακας 9 Ερωτηματολόγιο εσωτερικού ελέγχου μισθοδοτικών καταστάσεων

ΑΜΟΙΒΕΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ	ΣΚΟΠΟΣ
Υπάρχει ξεχωριστό τμήμα προσωπικού με όλα τα απαιτούμενα από την εργατική νομοθεσία στοιχεία εργαζομένων και βιβλία (νεοπροσλαμβανομένων, αδειών, υπερωριών) ; Ο εκκαθαριστής μισθοδοσίας έχει λάβει την εξουσιοδότησή του από το ΔΣ ;	Με σκοπό τη γνώση του αριθμού , είδους και ωρών εργασίας των εργαζομένων για τη δίκαιη πληρωμή αυτών καθώς επίσης την επιλογή του κατάλληλου ατόμου που θα υπολογίσει και θα κατασκευάσει τη μισθοδοτική κατάσταση .
Υπάρχουν βιογραφικά σημειώματα για κάθε εργαζόμενο στο γραφείο προσωπικού , υπάρχει έγγραφη εισήγηση από το τμήμα προσωπικού για την επιλογή του κάθε εργαζόμενου, και ετήσια ή εξαμηνιαία αξιολόγηση ; Τηρούνται αρχεία για την δια βίου εκπαίδευση ;	Με σκοπό την κατάλληλη επιλογή προσωπικού , του σωστού αριθμού ατόμων τα οποία θα είναι διαρκώς εκπαιδευμένα και έτοιμα να αντεπεξέλθουν στις σύγχρονες οικονομικές ανάγκες του οργανισμού τον οποίο εκπροσωπούν .
Απαιτείται έγγραφη έγκριση από τον εκκαθαριστή μισθοδοσίας για την ένταξη και διαγραφή προσώπων στη μισθοδοτική κατάσταση; Υπογράφεται από αυτόν η μηνιαία μισθοδοτική κατάσταση ;	Με σκοπό τον έλεγχο των αναγραφόμενων ποσών της μισθοδοτικής κατάστασης που θα διασφαλίζει την ακρίβεια και την αλήθεια των εικονιζόμενων ποσών .
Υπάρχει σύστημα καταγραφής ώρας προσέλευσης και αποχώρησης του προσωπικού ;	Ωστε να διασφαλισθεί ότι όλοι οι εργαζόμενοι προσέρχονται και αποχωρούν στις σωστές ώρες .
Ελέγχεται και υπογράφεται η μηνιαία μισθοδοτική κατάσταση και από άλλα ανεξάρτητα άτομα πέραν του εκκαθαριστή μισθοδοσίας (λογιστή) όπως από τον οικονομικό διευθυντή ;	Με απώτερο στόχο την εξακρίβωση πιθανών λαθών αλλά και τη διασφάλιση της αλήθειας από κάποιο ανώτερο πρόσωπο εντός της επιχείρησης .
Κατατίθεται η μισθοδοσία σε τραπεζικούς λογαριασμούς σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία ;	Με σκοπό την αποτροπή κλοπών ή ατασθαλιών των ποσών που προορίζονται για πληρωμή μισθοδοσίας .

Πίνακας 10 Ερωτηματολόγιο εσωτερικού ελέγχου αμοιβών προσωπικού

ΔΙΑΦΟΡΑ ΕΞΟΔΑ - ΛΟΓΙΣΤΗΡΙΟ	ΣΚΟΠΟΣ
Για κάθε λογιστική εγγραφή εκδίδεται λογιστικό σημείωμα με την πλήρη διπλογραφή φέρων τις υπογραφές του προϊστάμενου λογιστηρίου και του οικονομικού διευθυντή ή του υπεύθυνου του αρμοδίου τμήματος ;	Με σκοπό να διασφαλίζεται ο έλεγχος , η αλήθεια και η ολότητα των λογιστικών εγγραφών με στόχο την έκδοση ορθών και ολοκληρωμένων οικονομικών καταστάσεων που αντιστοιχούν στην πραγματικότητα .

Πίνακας 11 Ερωτηματολόγιο εσωτερικού ελέγχου διαφόρων εξόδων - λογιστηρίου

ΓΡΑΜΜΑΤΙΑ ΠΛΗΡΩΤΕΑ	ΣΚΟΠΟΣ
Πόσα είναι τα αρμόδια όργανα για την αποδοχή και υπογραφή των συναλλαγματικών (ένα ή δύο) ;	Για να διασφαλισθεί η εγκυρότητα και η αλήθεια της εικόνας του λογαριασμού γραμμάτια πληρωτέα .
Τα πρόσωπα που υπογράφουν συναλλαγματικές για λογαριασμό της εταιρείας αντλούν την εξουσία τους από απόφαση του Δ.Σ ;	Με σκοπό να διασφαλισθεί ότι τα πρόσωπα αυτά είναι αρμόδια και βρίσκονται σε αυτή τη θέση με τη σύμφωνη γνώμη της ανώτατης ηγεσίας της επιχείρησης .
Τα πρόσωπα που υπογράφουν μονογράφουν και το βιβλίο Γραμματίων Πληρωτέων ;	Για να διασφαλισθεί η επιχείρηση για τυχόν απάτες σε βάρος της .
Μεταξύ Γραμματίων Πληρωτέων υπάρχουν Γραμμάτια ευκολίας ή εγγύησης ;	Καθορισμός των πιστωτικών ορίων που λαμβάνουμε για εξόφληση των γραμματίων πληρωτέων .

Πίνακας 12 Ερωτηματολόγιο εσωτερικού ελέγχου γραμματίων πληρωτέων

2.3 Αποθέματα – Φυσική Απογραφή

Τα αποθέματα της επιχείρησης σχετίζονται με ότι έχει να κάνει με είσοδο αυτών στην επιχείρηση , με κατανάλωση από την ίδια την επιχείρηση (όσον αφορά τη διενέργεια της παραγωγικής της διαδικασίας) , τη δημιουργία αυτών από την ίδια την επιχείρηση (σε περίπτωση που αναφερόμαστε σε παραγωγικές επιχειρήσεις) , καθώς και την έξοδο από την επιχείρηση (πώληση αυτών) .

Όλες αυτές οι ενέργειες σχετίζονται με την πώληση (έξοδο) από την επιχείρηση καθώς και με την αγορά (είσοδο) στην επιχείρηση . Το θέμα των αποθεμάτων είναι ιδιαίτερα σημαντικό για την απογραφή , παράγοντας που διασφαλίζει κατ' επέκταση και την εγκυρότητα των χρηματοοικονομικών καταστάσεων .

Να επισημανθεί στο σημείο αυτό ότι οι λογαριασμοί των αποθεμάτων είναι κατ' αντιστοιχία λογαριασμοί και της αναλυτικής λογιστικής , για όποιες επιχειρήσεις τηρούν Αναλυτική Λογιστική .

Οι λογαριασμοί που παίρνουν μέρος σε αυτή τη διαδικασία είναι οι παρακάτω:

20 Εμπορεύματα

24 Πρώτες και Βοηθητικές Ύλες

25 Αναλώσιμα Υλικά

26 Ανταλλακτικά Παγίων Στοιχείων

28 Είδη Συσκευασίας

Το κόστος αγοράς για τα αγοραζόμενα αγαθά είναι η τιμολογιακή αξία , αυξημένη με τα ειδικά έξοδα αγοράς και μειωμένη με τις εκπτώσεις .

Τιμολογιακή Αξία : είναι η αξία που αναγράφεται πάνω στο τιμολόγιο μείον τις εκπτώσεις και απαλλαγμένη από φόρους και τέλη που δεν επιβαρύνουν την οικονομική μονάδα .

Ειδικά Έξοδα Αγοράς : είναι τα άμεσα έξοδα αγοράς που γίνονται μέχρι την αποθήκευση και την παραλαβή των υλικών (δασμοί , λοιποί φόροι και τέλη εισαγωγής , έξοδα μεταφοράς) .

21 Προϊόντα έτοιμα και ημιτελή

23 Παραγωγή σε εξέλιξη

Εδώ (λογ . 21, 23) σαν εμφανιζόμενη αξία στον ισολογισμό θα αναγράφεται το άμεσο κόστος αγοράς προσαυξημένο με τα γενικά (έμμεσα) έξοδα αγορών , καθώς και με τα άμεσα και έμμεσα έξοδα παραγωγής (κόστος κατεργασίας) που δαπανήθηκαν ώστε τα αγαθά να φτάσουν στην τελικά κατάσταση που εμφανίζονται στην απογραφή .

22 Υποπροϊόντα και Υπολείμματα

Εδώ (λογ . 22) σαν κόστος κτήσεως θεωρείται η καθαρή ρευστοποιήσιμη αξία που πιθανολογείται ότι μπορεί να πωληθεί το απόθεμα αυτό κάτω από ομαλές συνθήκες λειτουργίας της επιχείρησης , μειωμένη με τα άμεσα έξοδα που θα πραγματοποιηθούν προκειμένου να πωληθούν .

Τα αποθέματα που εμφανίζονται στις οικονομικές καταστάσεις πρέπει να ανήκουν πράγματι στην επιχείρηση

- **Αγορές που η παραλαβή των αγαθών δεν έχει γίνει στο τέλος της χρήσης**

Εδώ περιλαμβάνονται δύο περιπτώσεις οι οποίες είναι άξιες προσοχής :

Η πρώτη περίπτωση είναι η οικονομική μονάδα στο τέλος της χρήσης να έχει παραλάβει το τιμολόγιο , αλλά να μην έχει παραλάβει τα αγαθά από τον προμηθευτή . Σε αυτή την περίπτωση θα διενεργηθεί η παρακάτω λογιστική εγγραφή :

36.02 Αγορές υπό παραλαβή

50.00.00.000 Προμηθευτής Χ

Στην επόμενη χρήση με την παραλαβή των εμπορευμάτων θα γίνει η ακόλουθη λογιστική εγγραφή :

20.00.00.023 Αγορά Εμπορεύματος Χ

54.00.20.023 ΦΠΑ Εισροών Αγορών Εμπορευμάτων(23%)

36.02 Αγορές υπό παραλαβή

Η δεύτερη περίπτωση είναι η επιχείρηση στο τέλος της χρήσεως να έχει παραλάβει τα αποθέματα εμπορευμάτων αλλά όχι το τιμολόγιο . Σε αυτή την περίπτωση θα γίνει η ακόλουθη εγγραφή :

20.00.00.023 Αγορά Εμπορεύματος Χ

54.00.20.023 ΦΠΑ Εισροών Αγορών Εμπορευμάτων(23%)

56.02 Αγορές υπό τακτοποίηση

Στην επόμενη λογιστική χρήση που θα έρθει το τιμολόγιο θα γίνει η ακόλουθη λογιστική εγγραφή :

56.02 Αγορές υπό τακτοποίηση

50.00.00.000 Προμηθευτής Χ

- **Πωλήσεις που η παράδοση των αγαθών δεν έχει γίνει στο τέλος της χρήσης .**

Σε περίπτωση που εκδοθεί παραστατικό πριν την εξαγωγή αποθεμάτων από την αποθήκη ή την παράδοση αποθεμάτων στον πελάτη τότε το τιμολόγιο δεν καταχωρείται στο λογαριασμό 70 ΠΩΛΗΣΕΙΣ . Αν τα αγαθά δεν παραδοθούν ως το τέλος της χρήσης στον πελάτη ή δε φορτωθούν για λογαριασμό του, τότε τα παραστατικά αυτά ακυρώνονται (Προτιμολόγηση , Μη Δεδουλευμένα έσοδα) .

Σε περίπτωση που η επιχείρηση , κατά την ημερομηνία κλεισίματος του Ισολογισμού έχει φορτώσει τα αποθέματα για λογαριασμό του πελάτη , ή τα έχει παραδώσει στις εγκαταστάσεις του αλλά για κάποιο λόγο δεν έχει εκδώσει το αντίστοιχο παραστατικό τότε θα γίνει η ακόλουθη ημερολογιακή εγγραφή :

36.01 Έσοδα χρήσεως εισπρακτέα

70.00.00.023 Πωλήσεις Εμπορεύματος Χ (23%)

54.00.70.023 ΦΠΑ Εκροών Πωλήσεων Εμπορευμάτων (23%)

Στην επόμενη λογιστική χρήση που θα εκδώσουμε το τιμολόγιο θα γίνει η ακόλουθη λογιστική εγγραφή :

30.00.00.000 Πελάτης Χ

36.01 Έσοδα χρήσεως εισπρακτέα

Αντικειμενικός σκοπός της διαδικασίας του εσωτερικού ελέγχου των αποθεμάτων είναι :

- Να διαπιστωθεί ότι προϋπάρχουν και εφαρμόζονται οι διαδικασίες του εσωτερικού έλεγχου των αποθεμάτων .
- Οι οποιεσδήποτε κινήσεις των αποθεμάτων εγκρίνονται από αρμόδιο πρόσωπο .
- Τα αποθέματα προστατεύονται ικανοποιητικά από κλοπές , πλημμύρες κλπ.
- Εξασφαλίζονται ορθές διαδικασίες απογραφής των αποθεμάτων .
- Εξασφαλίζονται ορθές διαδικασίες αποτίμησης των αποθεμάτων .

Σημεία που παρουσιάζουν αδυναμίες – κινδύνους :

- Το προσωπικό που είναι επιφορτισμένο με την απογραφή (καταλληλότητα , υπευθυνότητα)
- Η «ημερομηνία» και η διάρκεια της απογραφής (πρέπει να είναι η ημερομηνία κλεισίματος των λογαριασμών και η διάρκεια η συντομότερη)
- Προσδιορισμός των χώρων της απογραφής (κάθε απογραφέας πρέπει να απογράψει σε έναν τομέα και ο ελεγκτής να μπορεί να ελέγξει πολλές φορές τους τομείς αυτούς)
- Προσδιορισμός των αποθεμάτων για απογραφή (πρέπει ο ελεγκτής να γνωρίζει ποια αποθέματα βρίσκονται στην κυριότητα της επιχείρησης και απογράφονται και ποια όχι)
- Η διαδικασία διαχωρισμού των χρήσεων (για διαχωρισμό των πραγματικών εσόδων / εξόδων που αφορούν τη χρήση)
- Τους τρόπους – χειρισμούς μέτρησης (όσον αφορά τα δικαιολογητικά μέτρησης , φύλλα και δελτία των οποίων τα στοιχεία δε θα πρέπει να είναι αμφισβητήσιμα)
- Τις εργασίες που γίνονται πριν ή μετά την απογραφή (αναίτιες μεταφορές αποθεμάτων)
- Την προσέγγιση με τη διαρκή απογραφή (έλεγχος συμφωνίας των δύο απογραφών και σε περίπτωση διαφοράς εξακρίβωση των αιτίων) .

Ερωτηματολόγιο εκτίμησης των λογαριασμών αποθεμάτων

ΑΠΟΘΕΜΑΤΑ	ΣΚΟΠΟΣ
Προστατεύονται επαρκώς τα αποθέματα έναντι της φυσικής τους φθοράς;	Για τη διασφάλιση της ακεραιότητάς τους και αποφυγή πρόσθετων δαπανών .
Προστατεύεται επαρκώς ο αποθηκευτικός χώρος;	Προς αποφυγή κλοπών – ατασθαλιών στους αποθηκευτικούς της χώρους .
Τα δελτία αποστολής - δελτία παραγγελιών - εσωτερικά δελτία διακίνησης φέρουν ελεγκτικά σημάδια από τους αποθηκάριους όσον αφορά την ακρίβεια των μεταφερομένων ποσοτήτων;	Για να διασφαλισθεί ότι οι ποσότητες που εισέρχονται και εξέρχονται από τους αποθηκευτικούς χώρους της επιχείρησης είναι σωστές για αποφυγή δυσανεσκειών και πιθανών τσακμών .
Διενεργούνται περιοδικά και κάθε πότε φυσικές απογραφές αποθηκευμένων ειδών με γραπτές αναφορές στο λογιστήριο για τις ποσότητες και την ποιότητα των αποθηκευμένων αγαθών;	Με σκοπό τη διαπίστωση της ορθής ποσότητας και ποιότητας των αποθηκευμένων ειδών εκείνη τη στιγμή από την επιχείρηση .
Όταν δεν τηρείται βιβλίο αποθήκης, οι αποθηκάριοι ενημερώνουν γραπτώς το ΔΣ για βραδυκίνητα και λίαν βραδυκίνητα αποθέματα;	Με σκοπό το ΔΣ της εταιρείας να λαμβάνει κάθε πληροφορία για τον αριθμό και το είδος τέτοιων αποθεμάτων .
Για καταστροφές αποθεμάτων ή διάθεσή τους καθώς και αποτιμήσεις των σε χαμηλότερη τιμή από αυτή του κόστους κτήσης λαμβάνονται αποφάσεις του ΔΣ ύστερα από σχετικές εισηγήσεις αποθηκάριων και τμήματος προμηθειών;	Ωστε να παρθούν σωστές αποφάσεις σχετικά με το ποια από αυτά θα πρέπει να καταστραφούν και ποια θα διατεθούν αποτιμημένα σε ορθή τιμή .
Τηρούνται τα τρία βιβλία αποθήκης (ημερολόγιο, αναλυτικά καθολικά ειδών & ισοζύγιο); Αναφέρεται και το κόστος των εξαχθέντων αγαθών; Αναφέρεται ο τρόπος υπολογισμού δηλ. FIFO ή προοδευτικός κυλιόμενος μεσοσταθμικός όρος ; Τα αγαθά τρίτων και τα δικά μας αγαθά σε παρακαταθήκη αναγράφονται ξεχωριστά στα βιβλία αποθήκης;	Με σκοπό να μπορεί να γίνει μεταγενέστερος λογιστικός και εσωτερικός έλεγχος της ύπαρξης και αποτίμησης των υπαρχόντων αποθεμάτων . Στόχος της τελευταίας ερώτησης είναι να προληφθούν λάθη ή εσκεμμένες παρατυπίες στις οικονομικές καταστάσεις της επιχείρησης .
Το βιβλίο τεχνικών προδιαγραφών έχει ουσιαστικό περιεχόμενο ή τηρείται τυπικά και είναι φτωχό στο περιεχόμενό του;	Με σκοπό την ασφάλεια και τη νομιμότητα των μηχανημάτων και λοιπών εγκαταστάσεων της εταιρείας .
Το ίδιο ως ανωτέρω και για το βιβλίο παραγωγής - κοστολογίου.	Για την ορθή εξαγωγή κόστους και αποτελέσματος από το λογιστή .
Διενεργείται κοστολόγηση παραχθέντων προϊόντων κάθε τρίμηνο ή μόνο σε ετήσια βάση ;	Για τη διενέργεια πιο έγκυρων υπολογισμών του κόστους παραγωγής .
Υπάρχουν σαφείς οδηγίες φυσικών απογραφών αποθηκευμένων αγαθών; Συμμετέχουν ανεξάρτητα μεταξύ τους άτομα όπως ένας αποθηκάριος, ένας λογιστής, ένας του τμήματος προμηθειών και ένα μέλος ΔΣ , καθώς και ο εσωτερικός και εξωτερικός ορκωτός ελεγκτής ;	Για τη διενέργεια σωστής , ασφαλούς και ολοκληρωμένης απογραφής .

Πίνακας 13 Ερωτηματολόγιο εσωτερικού ελέγχου αποθεμάτων

Ερωτηματολόγιο εσωτερικού ελέγχου τμήματος προμηθειών

ΤΜΗΜΑ ΠΡΟΜΗΘΕΙΩΝ	ΣΚΟΠΟΣ
Είναι όλες οι διαδικασίες προμηθειών συγκεντρωμένες σε ένα τμήμα;	Για να διαπιστωθεί ο βαθμός κατακερματισμού των προμηθειών .
Χρησιμοποιούνται έντυπα παραγγελιών για όλες τις παραγγελίες ή μόνο για τις σημαντικότερες; Είναι τα έντυπα παραγγελιών προαριθμημένα; Υποστηρίζονται από σχετικές αιτήσεις από τα ενδιαφερόμενα τμήματα και είναι υπογεγραμμένα από τους υπεύθυνους τούτων ;	Για να διαπιστωθεί η αλήθεια και η νομιμότητα των παραγγελιών καθώς και για το εάν οι παραγγελίες αυτές γίνονται αντικείμενο εγγραφών από το μηχανογραφημένο λογιστικό σύστημα αποθήκης .
Ζητούνται ανταγωνιστικές προσφορές από περισσότερους του ενός προμηθευτές; Σε περίπτωση που δεν ζητηθούν, υπάρχει κανονισμός να εξηγηθεί γιατί;	Για να εξασφαλισθεί ότι γίνεται η καλύτερη και πιο συμφέρουσα αγορά με βάση τις προσφορές των προμηθευτών και όχι για άλλους λόγους οι οποίοι πρέπει να εξηγηθούν .
Επιλέγεται η συμφερότερη προσφορά, π.χ. το μεγαλύτερο πηλίκο του κλάσματος Τεχνικής βαθμολογίας από 80.000 - 120.000 δια του ποσού της Οικονομικής προσφοράς; Αν όχι, ποια κριτήρια ακολουθούνται;	Για να δικαιολογηθεί η εταιρεία για τη συμφερότερη προσφορά την οποία ακολούθησε . Από αυτό θα εξαρτηθεί η γνώμη του ελεγκτή όσον αφορά τα έξοδα και την αποδοτικότητα της εταιρείας .
Υπάρχει εγκεκριμένος κατάλογος προμηθευτών με ευκολίες πληρωμής ή διακανονισμό;	Με σκοπό την ευκολία και την αποδοτική επιλογή του προμηθευτή .
Ελέγχονται περιοδικά από ανεξάρτητο του τμήματος προμηθειών άτομο οι τιμές αγορών σε σύγκριση με τις αντίστοιχες τρέχουσες τιμές στην αγορά;	Με σκοπό τον αποδοτικό έλεγχο της επιλογής προμηθευτών από την εταιρεία .
Είναι οι παραλαβόντες υπάλληλοι ανεξάρτητοι από τους παραγγέλλοντες υπαλλήλους;	Με σκοπό τη διασφάλιση ότι δε θα γίνουν οικονομικές απάτες σε βάρος της εταιρείας .
Καταγράφονται όλες οι παραλαβές σε προαριθμημένα δελτία παραλαβής ;	Με σκοπό τον μετέπειτα έλεγχο παραλαβών .
Γίνεται φυσική καταμέτρηση ή ζύγισμα και έλεγχος ποιότητας όλων των παραλαμβανόμενων προμηθειών στα σημεία παραλαβής και υπογράφονται από τους παραλαβόντες υπαλλήλους;	Για να διαπιστωθούν τυχόν απάτες σε βάρος της επιχείρησης από τον προμηθευτή αλλά και για να διαπιστωθεί η αλήθεια των παραλαβών .
Καταγράφεται η παραγγελθείσα ποσότητα στα αντίγραφα των δελτίων παραγγελιών που αποστέλλονται στα σημεία παραλαβής ούτως ώστε να εξασφαλίζεται η πραγματική καταμέτρηση τούτων κατά την παραλαβή;	Με σκοπό να διασφαλισθεί η ορθότητα των παραλαμβανόμενων παραγγελιών από την επιχείρηση αλλά και η χρονική καθυστέρηση παραλαβής της σωστής παραγγελίας .
Φαίνεται γραπτώς στα παραληφθέντα δελτία αποστολής - τιμολόγια ο συσχετισμός με τα δελτία παραγγελίας ; Φέρουν την πρωτότυπη ευανάγνωστη υπογραφή των εξουσιοδοτημένων υπαλλήλων για την παραλαβή ;	Με σκοπό να διαπιστωθεί ότι η παραγγελία και κατά συνέπεια η λογιστική εγγραφή της αγοράς είναι αληθής , νόμιμη και σύμφωνη με τη γνώμη της Ανώτερης Διοίκησης της εταιρείας .
Είναι τα πρόσωπα που ελέγχουν και εγκρίνουν για πληρωμή τα τιμολόγια ανεξάρτητα από το τμήμα προμηθειών και τα πρόσωπα που έθεσαν την παραγγελία ;	Για να διαπιστωθούν τυχόν χρηματικές εξαπατήσεις σε βάρος της επιχείρησης από εικονικές συναλλαγές .

Για τις επιστροφές λόγω ελαττώματος ή ασυμφωνίας με την παραγγελθείσα ποσότητα, συμπληρώνεται και υπογράφεται σχετικό δελτίο και δελτίο αποστολής και προωθείται στο λογιστήριο ούτως ώστε να ζητηθεί πιστωτικό τιμολόγιο ;	Με σκοπό την εμφάνιση ορθών χρηματικών ποσών στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις της εταιρείας .
---	--

Πίνακας 14 Ερωτηματολόγιο εσωτερικού ελέγχου τμήματος προμηθειών

2.4 Χρηματικά Διαθέσιμα (Ταμείο – Τράπεζες)

Οι λογαριασμοί οι οποίοι συμμετέχουν σε αυτή τη διαδικασία είναι οι ακόλουθοι :

38.00 Ταμείο

38.02 Ληγμένα τοκομερίδια για είσπραξη

38.03 ,38.04 , 38.05 , 38.06 Καταθέσεις σε τράπεζες

65.02 Προεξοφλητικοί τόκοι και έξοδα τραπεζών

76.03 Λοιποί πιστωτικοί τόκοι

Σκοπός αυτής της διαδικασίας είναι :

- Ο έλεγχος πληρωμών , δηλαδή οι πληρωμές της επιχείρησης να διενεργούνται για συγκεκριμένο σκοπό και από προσδιορισμένο αριθμό ατόμων ,
- Ο έλεγχος των εισπράξεων , οι εισπράξεις δηλαδή να αποτελούν αντικείμενο συνεχών παρακολουθήσεων και ελέγχων ,
- Η προστασία και διατήρηση των περιουσιακών στοιχείων , δηλαδή τα μετρητά θα πρέπει να προστατεύονται από κινδύνους υπεξαίρεσης , κακοδιαχείρισης , κλοπής κλπ.
- Η λογιστική καταχώρηση των διαθεσίμων . Θα πρέπει να γίνονται ορθές λογιστικές εγγραφές που να αποτυπώνουν την αληθή εικόνα του λογαριασμού του ταμείου.
- Η διαχείριση του ταμείου . Ένα μέρος των διαθεσίμων θα πρέπει να μένει στο ταμείο της επιχείρησης για εξόφληση ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων και το υπόλοιπο μέρος θα πρέπει να επενδύεται αποτελεσματικά στην πιο συμφέρουσα εκείνη τη στιγμή επένδυση .

Σε γενικές γραμμές οι κίνδυνοι που έχουν να κάνουν με την αλήθεια και την ειλικρίνεια των λογαριασμών είναι οι παρακάτω :

- Κάποιες εισπράξεις να μη γίνουν αντικείμενο λογιστική εγγραφής
- Καταχωρημένες πληρωμές να μην μπορούν να δικαιολογηθούν και να μην ανταποκρίνονται σε πραγματικά γεγονότα

- Κινήσεις του ταμείου να μην ανταποκρίνονται στη λογιστική χρήση στην οποία ανήκουν
- Τα υπόλοιπα των λογαριασμών στα βιβλία να μη συμφωνούν με τα υπόλοιπα της τράπεζας και τα υπόλοιπα των μετρητών που βρίσκονται στο ταμείο .

Όσον αφορά την αξιολόγηση του συστήματος του εσωτερικού ελέγχου , αυτή συνίσταται στην επαλήθευση της πραγματικής ύπαρξης του συστήματος. Συγκεκριμένα ο εσωτερικός ελεγκτής θα κάνει έλεγχο για :

Τη διαδικασία πληρωμών

- Το δικαιολογητικό είναι υπογεγραμμένο από κάποιον υπεύθυνο ;
- Υπάρχει προσδιορισμένο προσωπικό έγκρισης των πληρωμών ;
- Το καρτέ των επιταγών φυλάσσεται σε ασφαλές μέρος ;

Τις λογιστικές εγγραφές

- Τηρείται ο απαραίτητος διαχωρισμός των εξουσιών ;
- Τα δικαιολογητικά είναι προαριθμημένα ;
- Οι επιταγές εκδίδονται με αριθμητική σειρά ;
- Υπάρχει συμφωνία με τις τράπεζες από κάποιο αρμόδιο πρόσωπο ;

Τις εισπράξεις

- Υπάρχει διαχωρισμός μεταξύ εισπράξεων και πληρωμών ;
- Υπάρχει λίστα καταγραφής των επιταγών που φθάνουν στην επιχείρηση;
- Υπάρχει διαδικασία για τις εισπράξεις που γίνονται από τρίτους ;

Τη φυσική προστασία των αξιών

- Με πόση ταχύτητα και συχνότητα κατατίθενται οι αξίες στην Τράπεζα;
- Υπάρχει επαρκής και ικανοποιητική προστασία των αξιών εντός της επιχείρησης ;
- Γίνονται κανονικές απογραφές αλλά και αιφνιδιαστικές για τη διαπίστωση της ύπαρξης των αξιών ;

Τα δικαιολογητικά

- Η ύπαρξη και η μορφή των δικαιολογητικών επιτρέπει τις συγκεκριμένες πληρωμές;
- Η ύπαρξη των δικαιολογητικών είναι επαρκής για να δικαιολογήσει τη διενέργεια των εισπράξεων ή των πληρωμών ;
- Γίνεται συμφωνία δικαιολογητικών και εγγραφών του ημερολογίου του ταμείου ;

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΠΑΡΑΠΟΙΗΣΗΣ ΕΙΣΠΡΑΞΕΩΝ-ΠΛΗΡΩΜΩΝ

- Μη καταχώρηση εισπράξεων
- Καταχώρηση ψευδών επιταγών εισπρακτέων
- Καταχώρηση ψευδών εκπτώσεων προς πελάτες
- Έκδοση ψευδών επιταγών πληρωτέων
- Χρησιμοποίηση επιταγών επιχείρησης προς όφελος άλλων ατόμων
- Επαναχρησιμοποίηση παλαιότερων δικαιολογητικών αλλάζοντας τις ημερομηνίες
- Έκδοση ψευδών δικαιολογητικών για πληρωμή , για ποσά που έχουν υπεξαιρεθεί
- Παραποίηση των συμφωνιών με τις Τράπεζες
- Εξίσωση του λογαριασμού Πελάτες και εμφάνιση αντίστοιχα ψευδούς ζημίας

Ερωτηματολόγιο εκτίμησης του λογαριασμού ταμείου

ΤΑΜΕΙΟ	ΣΚΟΠΟΣ
Υπάρχει μόνο ένα άτομο υπεύθυνο του ταμείου ούτως ώστε να μπορεί να αναζητηθεί ευθύνη;	Αποτελεί δικλείδα εσωτερικής ασφάλειας και είναι στη διακριτική ευχέρεια της επιχείρησης ο αριθμός των ατόμων αυτών .
Διενεργούνται αιφνιδιαστικά καταμετρήσεις από τον προϊστάμενο ή εσωτερικό ελεγκτή;	Για διαπίστωση λαθών , ατασθαλιών ή αδυναμιών του συστήματος εισροών – εκροών μετρητών .
Απαιτείται η έκδοση υπογεγραμμένου δικαιολογητικού για κάθε ταμειακή κίνηση;	Όστε να διασφαλιστεί ότι όλες οι ταμειακές κινήσεις είναι αληθείς και έχουν αποτελέσει αντικείμενο λογιστικών εγγραφών .
Είναι το υπόλοιπο υψηλό δεδομένων των παραμέτρων της επιχείρησης ή τα μετρητά κατατίθενται στην τράπεζα; Γίνονται μεγάλες ενταμιεύσεις και εκταμιεύσεις;	Όστε να διαπιστωθεί η αποδοτικότητα της διαχείρισης του υπολοίπου των μετρητών στην πιο συμφέρουσα εκείνη τη στιγμή μορφή επένδυσης .
Ακολουθείται η πολιτική της τήρησης ενός συγκεκριμένου ποσού στο ταμείο με αποτέλεσμα ανά εβδομάδα ή 15θήμερο να αναπληρώνεται από την τράπεζα μέχρι αυτό το συγκεκριμένο ποσό(the imprest system) ;	Όστε να μπορεί μέσα στις προβλεπόμενες ημερομηνίες να εκπληρώνει τις ληξιπρόθεσμες και οποιεσδήποτε άλλες έκτακτες υποχρεώσεις της .

Πίνακας 15 Ερωτηματολόγιο εσωτερικού ελέγχου ταμείου

Ερωτηματολόγιο εκτίμησης τραπεζικών λογαριασμών

ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΙ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ	ΣΚΟΠΟΣ
Καταρτίζονται φύλλα συμφωνίας τραπεζικών εξτρέ και ελέγχονται περιοδικά από ανώτερο στέλεχος του λογιστηρίου;	Προς διαπίστωση ασυμφωνιών μεταξύ των υπολοίπων τραπεζικών λογαριασμών στα βιβλία μας από τα πραγματικά που βρίσκονται στην τράπεζα .
Διερευνώνται οι ανεξαργύρωτες για μακρό σχετικά χρονικό διάστημα επιταγές πληρωτέες ούτως ώστε να αποδεσμευτεί το σχετικό ποσό;	Με σκοπό την έγκαιρη και αποτελεσματική παρακολούθηση των πληρωτέων λογαριασμών .
Είναι γνωστοί και εξουσιοδοτημένοι από το ΔΣ σε σχετικό πρακτικό όλοι οι τραπεζικοί λογαριασμοί;	Ωστε να υπάρχει πλήρης γνώση όλων των τραπεζικών λογαριασμών που βρίσκονται στην κατοχή της επιχείρησης .
Υπάρχει διαχωρισμός κατ' άτομο της εκτέλεσης των ταμειακών συναλλαγών και της καταχωρήσεως τούτων στα λογιστικά βιβλία;	Με σκοπό την αποτροπή λαθών , απατών ή οποιονδήποτε άλλων πράξεων αλλοίωσης και παραβίασης των αρχών λειτουργίας της επιχείρησης .
Υπάρχει συγκέντρωση διαχείρισης των ταμειακών στοιχείων σε ένα σημείο ή τμήμα της επιχείρησης;	Με σκοπό την αποφυγή λαθών ή εξαπατήσεων σε βάρος της επιχείρησης .
Διενεργούνται οι πληρωμές όσο το δυνατόν με επιταγές και τραπεζικές καταθέσεις παρά τοις μετρητοίς;	Για να διαπιστωθεί η οικονομική ευημερία της εταιρείας αλλά και η εικόνα αυτής προς τα έξω .
Απαγορεύονται οι διεκπεραιώσεις συναλλαγών που εμπειρεύουν μαζί με άλλου είδους και ταμειακές κινήσεις από το ίδιο πρόσωπο;	Προς διασφάλιση της επιχείρησης από πιθανές κλοπές ή άλλες ατασθαλίες χρηματικών ποσών σε βάρος της .
Κατατίθενται οι εισπράξεις άμεσα στην τράπεζα;	Προς αποφυγή πιθανών κλοπών ή απωλειών σε βάρος της εταιρείας .
Αποφεύγεται εν γένει η είσπραξη απαιτήσεων από πωλητές;	Για την αποτροπή παράνομων πωλήσεων και εισπράξεων σε βάρος της εταιρείας .
Χρησιμοποιούνται ταμειακές μηχανές;	Προς αποφυγή αριθμητικών λαθών .

Πίνακας 16 Ερωτηματολόγιο εσωτερικού ελέγχου τραπεζικών λογαριασμών

2.5 Χρεόγραφα – Συμμετοχές . Έσοδα Συμμετοχών και Χρεογράφων

Οι λογαριασμοί που συμμετέχουν είναι οι ακόλουθοι :

18 Συμμετοχές και λοιπές μακροπρόθεσμες απαιτήσεις

(18.00 , 18.01 , 18.02 , 18.03 , 18.04 , 18.05 , 18.15 , 18.16)

34 Χρεόγραφα

(34.00 , 34.01 , 34.02 , 34.03 , 34.04 , 34.05 , 34.06 , 34.07 , 34.08 , 34.09 , 34.10 , 34.11 , 34.12 , 34.13 , 34.14 , 34.15 , 34.16 , 34.17 , 34.19 , 34.20 , 34.21 , 34.22 , 34.24 , 34.25 , 34.90 , 34.91 , 34.92 , 34.99)

76 Έσοδα Κεφαλαίων (76.00 , 76.01 , 76.04 , 76.98)

Σκοπός του Εσωτερικού Ελέγχου της παραπάνω λειτουργίας είναι η οποιαδήποτε διακίνηση τίτλων για λογαριασμό της επιχείρησης (απόκτηση , μεταβίβαση) να γίνεται μετά από έγκριση από αρμόδιο και εξουσιοδοτημένο για αυτή τη διαδικασία άτομο . Το άτομο αυτό ουδεμία σχέση δε θα πρέπει να

έχει με τη λογιστική καταχώρηση των τίτλων αυτών καθώς και τη διαδικασία της φύλαξής τους . Οι τίτλοι που κατέχει η επιχείρηση θα πρέπει να φυλάσσονται και να προστατεύονται αποτελεσματικά . Όταν γίνει λογιστική εγγραφή είσπραξης εσόδων από τους τίτλους αυτούς , τα έσοδα θα πρέπει να ανταποκρίνονται σε αληθινό ποσό και να αφορούν πράγματι τη λογιστική χρήση για την οποία γίνεται η εγγραφή . Τέλος τα δικαιολογητικά τα απαραίτητα για την εξακρίβωση και την παρακολούθηση των τίτλων θα πρέπει να είναι συγκεντρωμένα και αρχειοθετημένα ώστε να είναι δυνατός ο επανέλεγχός τους .

Για να επιτευχθεί αυτό θα πρέπει :

- Τα πρόσωπα που αποφασίζουν για τις αγορές – πωλήσεις – μεταβιβάσεις τίτλων θα πρέπει να είναι τα αρμόδια
- Η απόκτηση τίτλων άλλης επιχείρησης θα πρέπει να είναι σύμφωνη με την κείμενη νομοθεσία και τα καταστατικά των δύο επιχειρήσεων
- Για οποιαδήποτε κίνηση τίτλων θα πρέπει να υπάρχει ειδική επιτροπή έγκρισης
- Ύπαρξη εξουσιοδοτημένου ατόμου που θα διαχειρίζεται τους κωδικούς αριθμούς των τίτλων που δίνουν οι Τράπεζες για την παρακολούθηση τίτλων οι οποίοι βρίσκονται σε άυλη μορφή
- Οι τίτλοι θα πρέπει να φυλάσσονται κάτω από ικανοποιητικές συνθήκες ασφαλείας
- Διαχωρισμός των εξουσιών όσον αφορά τη λογιστική καταχώρηση και τη φύλαξη των αντίστοιχων τίτλων
- Ύπαρξη προκαθορισμένης διαδικασίας που να διασφαλίζει ότι τα μερίσματα , τα τοκομερίδια , οι δωρεάν μετοχές ή άλλες αξίες έχουν πράγματι εισπραχθεί από την επιχείρηση στη σωστή ημερομηνία . Θα πρέπει να είναι δυνατή η σύγκριση των κατεχόμενων τίτλων και των μερισμάτων με μια λίστα μερισμάτων η οποία θα παρέχει έναν ικανοποιητικό έλεγχο από μεριάς της επιχείρησης
- Η ορθή παρακολούθηση των κινητών αξιών να οργανώνεται μέσω τήρησης φακέλου ο οποίος να περιέχει όλες τις απαραίτητες πληροφορίες που χρειάζεται η επιχείρηση
- Τέλος είναι σκόπιμο τουλάχιστον μία φορά το χρόνο να συντάσσεται από αρμόδιο πρόσωπο σχετική έκθεση που θα περιλαμβάνει τους τίτλους που κατέχει η επιχείρηση και τις τρέχουσες αξίες τους στην κεφαλαιαγορά . Την παραπάνω έκθεση μπορούν να συμπληρώνουν αναφορές όσον αφορά την πορεία των θυγατρικών της εταιρείας , την αποδοτικότητά τους και τις επενδύσεις τους .

Ερωτηματολόγιο εκτίμησης των λογαριασμών μακροπρόθεσμων συμμετοχών και χρεογράφων

ΜΑΚΡΟΠΡΟΘΕΣΜΕΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΕΣ ΚΑΙ ΧΡΕΟΓΡΑΦΑ	ΣΚΟΠΟΣ
Οι αγοραπωλησίες μετοχών γίνονται ύστερα από σχετική απόφαση ΔΣ καταγεγραμμένη στα πρακτικά;	Όστε να διασφαλίζεται η αναγκαιότητα και η αλήθεια των συγκεκριμένων αγοραπωλησιών μετοχών .
Στην περίπτωση που τα κατεχόμενα σώματα των μετοχών δεν είναι άυλα, είναι επαρκώς φυλαγμένα σε θησαυροφυλάκιο στην εταιρεία, ή σε θησαυροφυλάκιο σε τράπεζα ή φυλάσσονται σε τράπεζα; Διενεργούνται κατά περιόδους αιφνιδιαστικές καταμετρήσεις των σωμάτων των μετοχών και αποστέλλονται επιστολές επιβεβαίωσης περιοδικά σε τράπεζες;	Προς διασφάλιση πιθανών κλοπών των σωμάτων των επιταγών αλλά και διαπίστωση πιθανών λαθών των λογιστικών μας εγγραφών μέσω λήψης extraits από την τράπεζα .

Πίνακας 17 Ερωτηματολόγιο εσωτερικού ελέγχου μακροπρόθεσμων συμμετοχών και χρεογράφων

2.6 Ακίνητοποιήσεις – Πάνγια Περιουσιακά Στοιχεία

Οι λογαριασμοί που αφορούν τη συγκεκριμένη λειτουργία είναι οι παρακάτω :

Οι λογαριασμοί της ομάδας 1 εκτός από τις συμμετοχές

10 Εδαφικές Εκτάσεις

11 Κτίρια Εγκαταστάσεις Κτιρίων – Τεχνικά Έργα

12 Μηχανήματα – Τεχνικές Εγκαταστάσεις – Λοιπός Μηχανολογικός Εξοπλισμός

13 Μεταφορικά Μέσα

14 Έπιπλα και Λοιπός Μηχανολογικός Εξοπλισμός

15 Ακίνητοποιήσεις υπό Εκτέλεση και Προκαταβολές κτήσεως ΠΠΣ

16 Ανώματες Ακίνητοποιήσεις και Έξοδα Πολυετούς Απόσβεσης

Οι λογαριασμοί που εμφανίζουν οργανικά έξοδα

62.07 Επισκευές και Συντηρήσεις

66 Αποσβέσεις ΠΠΣ ενσωματωμένες στο λειτουργικό κόστος

Οι λογαριασμοί που προκύπτουν από την ιδιοπαραγωγή περιουσιακών στοιχείων

78.00 Ιδιοπαραγωγή και Βελτιώσεις Παγίων

Οι λογαριασμοί ανόργανων εσόδων και εξόδων της ομάδας 8

81.02 Έκτακτες Ζημίες (όλοι οι τριτοβάθμιοι που αφορούν Ζημίες από εκποίηση ΠΠΣ)

81.03 Έκτακτα Κέρδη (όλοι οι τριτοβάθμιοι που αφορούν Κέρδη από εκποίηση από ΠΠΣ)

83.10 Προβλέψεις απαξιώσεων και υποτιμήσεων γηπέδων

84.00.10 Έσοδα από προβλέψεις προηγούμενων χρήσεων – απαξιώσεων και υποτιμήσεων γηπέδων

85 Αποσβέσεις παγίων μη ενσωματωμένες στο λειτουργικό κόστος

Αντικειμενικός σκοπός αυτής της διαδικασίας είναι :

- Η διασφάλιση των επενδύσεων , οι οποίες πρέπει να είναι εγκεκριμένες από αρμόδιο πρόσωπο και οικονομικά συμφέρουσες
- Η διατήρηση των ΠΠΣ σε καλή φυσική κατάσταση
- Η διασφάλιση των ενεργειών κατάργησης ενός ΠΠΣ . Η κατάργηση του παγίου αυτού θα πρέπει να είναι εγκεκριμένη και οικονομικά καίρια
- Η τήρηση εξατομικευμένης πληροφορίας για κάθε πάγιο (μητρώο ΠΠΣ) τέτοιας ώστε να καθιστά επαρκή τη λογιστική παρακολούθηση του παγίου και δυνατή τη λήψη οποιασδήποτε απόφασης επί αυτού από τη διοίκηση της επιχείρησης .

Επειδή συχνά το ποσό δαπάνης για επένδυση σε Πάγια Περιουσιακά Στοιχεία είναι αρκετά μεγάλο φρόνιμο είναι όλες αυτές οι δαπάνες να αποτελούν αντικείμενο αξιολόγησης ώστε να επιλέγονται κάθε φορά οι πλέον συμφέρουσες επενδύσεις . Η παραπάνω αξιολόγηση πρέπει να περιλαμβάνει:

- Τη σύνταξη ενός πίνακα με τις επενδύσεις που έχει ανάγκη να πραγματοποιήσει η επιχείρηση
- Τη σύνταξη ενός πλήρους και λεπτομερειακού φακέλου από την επιχείρηση για κάθε επένδυση
- Την ανάλυση της αποδοτικότητας και της χρησιμότητας για κάθε επένδυση , κυρίως μακροπρόθεσμα
- Την επιλογή της επένδυσης στα πλαίσια ενός προϋπολογισμού επενδύσεων
- Τη διευθέτηση αρμοδιοτήτων και υπευθυνότητας ανάλογα με το ύψος κάθε επένδυσης
- Περιοδική διενέργεια φυσικής απογραφής που θα επιτρέπει στην επιχείρηση να διαπιστώσει τυχόν απώλειες , κλοπές , καταστροφές κλπ. σε βάρος των παγίων της επιχείρησης .

Όσον αφορά την επαλήθευση της ύπαρξης συστήματος ελέγχου για τα ΠΠΣ της επιχείρησης ο ελεγκτής θα πρέπει να εξετάσει τα παρακάτω :

- Ύπαρξη προϋπολογισμού επενδύσεων
- Ύπαρξη ειδικής διαδικασίας για απόκτηση παγίων
- Έγκριση επενδύσεων από εγκεκριμένο – αρμόδιο πρόσωπο
- Ύπαρξη ειδικής έγκρισης για επενδύσεις πέραν του προϋπολογισμού
- Παρακολούθηση από τη διεύθυνση εκτέλεσης του προϋπολογισμού
- Εξατομικευμένη παρακολούθηση για κάθε πάγιο
- Ειδική διαδικασία παραλαβής
- Άμεση πληροφόρηση του λογιστηρίου για τα πάγια
- Η μεταβίβαση ή κατάργηση να γίνεται από αρμόδιο άτομο
- Πραγματοποίηση περιοδικών φυσικών απογραφών
- Σε περίπτωση ιδιοπαραγωγής θα πρέπει να εμφανίζονται λογιστικά
- Ύπαρξη συγκεκριμένης διαδικασίας απόκτησης και μεταβίβασης ΠΠΣ
- Ύπαρξη συγκεκριμένης διαδικασίας φύλαξης και προστασίας
- Άμεση και έγκυρη πληροφόρηση για υποτίμηση – απαξίωση αυτών
- Ύπαρξη και εφαρμογή συγκεκριμένης πολιτικής αποσβέσεων

Ερωτηματολόγιο εκτίμησης των λογαριασμών παγίων περιουσιακών στοιχείων

ΠΑΓΙΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	ΣΚΟΠΟΣ
Τηρείται πλήρες μητρώο παγίων σύμφωνα με τα οριζόμενα στο αρθ. 2.2.103 του Π.Δ. 1123/1980-ΕΓΛΣ ;	Για γνώση του αριθμού , είδους και αξίας του πάγιου περιουσιακού εξοπλισμού της εταιρείας .
Παραμένουν τα ενσώματα πάγια στο 1 λεπτό και μετά την πλήρη απόσβεσή τους ούτως ώστε να παρακολουθούνται;	Προς εξασφάλιση νομιμότητας αλλά και αλλοίωσης των οικονομικών καταστάσεων .
Διενεργείται περιοδικά φυσική απογραφή και σύγκριση με το μητρώο;	Για διαπίστωση λαθών , κλοπών , απωλειών .
Προηγείται σχετική απόφαση ΔΣ για καταστροφές παγίων ύστερα από σχετική εισήγηση επιτροπής ;	Ωστε να διασφαλισθεί η νομιμότητα της καταστροφής των παγίων .
Προηγείται σχετική απόφαση ΔΣ για πωλήσεις και αντικαταστάσεις παγίων ύστερα από σχετική εισήγηση επιτροπής;	Ωστε να διασφαλισθεί η νομιμότητα και η σύμφωνη γνώμη της εταιρείας για πωλήσεις – αντικαταστάσεις παγίων .
Για κατασκευαζόμενα έργα, υπάρχει πρακτικό παραλαβής με κατάσταση όλων των πιστοποιητικών και τιμολογίων τεχνικών έργων και υπογραφή για το καλώς έχουν και την ημερομηνία έναρξης παραγωγικής λειτουργίας ;	Για γνώση του αριθμού των κατασκευαζόμενων έργων αλλά και μεταγενέστερο έλεγχο (φυσικό έλεγχο , λογιστικό έλεγχο) .
Για τα παραλαμβανόμενα τιμολόγια τεχνικού έργου, υπάρχουν υπογραφές παραλαβής από τον τεχνικό καθώς και οδηγία προς το λογιστήριο για το εάν πρόκειται για αγορά ή επαύξηση παγίου ή συντήρηση και επισκευή ;	Για την πιστοποίηση της αλήθειας των κατασκευαζόμενων έργων αλλά και για τη σωστή παρουσίαση αυτών στα λογιστικά βιβλία της επιχείρησης .

Πίνακας 18 Ερωτηματολόγιο εσωτερικού ελέγχου παγίων στοιχείων

2.7 Δάνεια και λοιπές υποχρεώσεις

Οι λογαριασμοί που συμμετέχουν σε αυτή τη λειτουργία είναι οι ακόλουθοι :

Οι λογαριασμοί των δανείων και των υποχρεώσεων που παρακολουθούνται με λογαριασμούς του πραγματικού παθητικού όπως :

45 Μακροπρόθεσμες Υποχρεώσεις

45.00 , 45.01 , 45.02 , 45.02 , 45.03 , 45.04 (Ομολογιακά Δάνεια)

45.10 , 45.11 , 45.12 , 45.13 , 45.14 , 45.15 , 45.16 , 45.17 , 45.18 (Τράπεζες – Λογαριασμοί Μακροπροθέσμων Υποχρεώσεων)

52 Τράπεζες – Λογαριασμοί Βραχυπροθέσμων Υποχρεώσεων

65 Τόκοι και συναφή έξοδα

65.00 Τόκοι και έξοδα ομολογιακών δανείων

65.01 Τόκοι και έξοδα μακροπροθέσμων υποχρεώσεων

65.02 Προεξοφλητικοί Τόκοι και έξοδα τραπεζών

65.03 Τόκοι και έξοδα χρηματοδοτήσεων τραπεζών εγγυημένων με αξιόγραφα

65.04 Τόκοι και έξοδα βραχυπροθέσμων τραπεζικών χορηγήσεων για εξαγωγές

65.05 Τόκοι και έξοδα λοιπών βραχυπροθέσμων τραπεζικών χρηματοδοτήσεων

65.06 Τόκοι και έξοδα λοιπών βραχυπροθέσμων υποχρεώσεων

65.07 Χαρτόσημα συμβάσεων δανείων και χρηματοδοτήσεων

65.08 Έξοδα ασφαλειών (π.χ. εμπράγματων) δανείων

65.09 Παροχές σε ομολογιούχους επιπλέον τόκων

65.10 Παροχές εγγυητικών επιστολών

65.98 Λοιπά συναφή με τις χρηματοδοτήσεις έξοδα

Αντικειμενικός σκοπός αυτής της διαδικασίας είναι :

- Ο εσωτερικός έλεγχος να παρέχει μία επαρκή οργάνωση ώστε να μπορεί να χορηγηθεί στην επιχείρηση χρηματοδότηση με τους επιεικέστερους όρους της αγοράς
- Οι λήψεις των δανείων να αποτελούν αντικείμενο έγκρισης από αρμόδιο όργανο της εταιρείας

- Τέλος θα πρέπει να γίνεται επαρκής και αποδοτική παρακολούθηση της πορείας των δανείων τόσο στη φάση της λήψης όσο και στη φάση της αποπληρωμής .

Η παραπάνω διαδικασία μπορεί να οργανωθεί με τους ακόλουθους τρόπους:

- Ύπαρξη χρηματοοικονομικής λειτουργίας επιφορτισμένη με την υπευθυνότητα της χρηματοοικονομικής ισορροπίας της επιχείρησης , αλλά και της εύρεσης της κατάλληλης χρηματοδότησης με το μικρότερο δυνατό κόστος .
- Σύνταξη προϋπολογισμού στον οποίο θα εμφανίζονται οι προβλέψεις των δαπανών της επιχείρησης και οι αντίστοιχες πηγές και τρόποι χρηματοδότησης αυτών των δαπανών . Ειδικότερα πρέπει να συντάσσονται τα παρακάτω :
  - ↪ Προϋπολογισμός επενδύσεων
  - ↪ Προϋπολογισμός εξόδων εκμετάλλευσης
  - ↪ Προϋπολογισμός εσόδων εκμετάλλευσης
  - ↪ Ταμειακός προϋπολογισμός
  - ↪ Σχεδιασμός χρηματοδότησης
- Πρόληψη για μείωση της απαιτούμενης χρηματοδότησης της επιχείρησης , αλλά και σε περίπτωση χρηματοδότησης εξασφάλιση αυτής με το μικρότερο δυνατό κόστος . Για να γίνει αυτό απαιτούνται οι παρακάτω ενέργειες :
  - ↪ Έξοδος ύστερα από ενδελεχή μελέτη στοιχείων του ενεργητικού τα οποία δεν είναι απαραίτητα στην επιχείρηση
  - ↪ Υπολογισμός της αποδοτικότητας στοιχείων του ενεργητικού στα οποία επρόκειτο να γίνει επένδυση
  - ↪ Εξονυχιστική μελέτη των εναλλακτικών τρόπων χρηματοδότησης της εταιρείας
  - ↪ Μελέτη των ταμειακών ροών (εισροών και εκροών) της εταιρείας
- Πριν από κάθε απόφαση δανεισμού θα πρέπει να συντάσσεται φάκελος ο οποίος θα περιέχει :
  - ↪ Την αναγκαιότητα λήψης του συγκεκριμένου είδους δανείου , του ύψους και του κόστους του
  - ↪ Πίνακα με τους όρους και τον τύπο εξόφλησης του δανείου
  - ↪ Τις εγγυήσεις που έχουν δοθεί (ενέχυρο , υποθήκη κλπ .)
- Η απόφαση της λήψης του δανείου πρέπει να είναι εγκεκριμένη είτε από το ΔΣ είτε από άτομο ειδικά εξουσιοδοτημένο για αυτό το σκοπό
- Ύπαρξη υπευθύνου ο οποίος να παρακολουθεί το εάν εξοφλείται το δάνειο καθώς και αν χρησιμοποιείται για το σκοπό για τον οποίο προορίζεται
- Το λογιστήριο θα πρέπει να έχει στη διάθεσή του οποιαδήποτε πληροφορία χρειάζεται που να αφορά το συγκεκριμένο δάνειο .

Κεφάλαιο 3 «ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ»

Στάδιο 1 : Γενική γνωριμία με την επιχείρηση

Περιλαμβάνει τα παρακάτω :

- 1) Προκαταρκτικές εργασίες
  - Να λάβει γνώση των εγγράφων και στοιχείων που έχουν σχέση με την επιχείρηση και βρίσκονται εκτός επιχείρησης .
  - Να λάβει γνώση εγγράφων και στοιχείων , σχετικών με την επαγγελματική δεοντολογία που διέπει την επιχείρηση .
  - Να λάβει γνώση συγκριτικών στοιχείων , εάν υπάρχουν .
- 2) Πρώτες επαφές με την ίδια την επιχείρηση
  - Να λάβει γνώση των εγγράφων και στοιχείων , που υπάρχουν μέσα στην ίδια την επιχείρηση .
  - Συνεντεύξεις με τους κυριότερους υπευθύνους της επιχείρησης .
  - Επισκέψεις στους χώρους εγκαταστάσεων της επιχείρησης .
- 3) Εκτίμηση των εργασιών
  - Προετοιμασία του ΔΙΑΡΚΗ ΦΑΚΕΛΛΟΥ
  - Κατάρτιση του προγράμματος εργασίας .

Στάδιο 2 : Αξιολόγηση του συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου της επιχείρησης

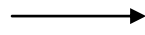
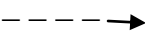
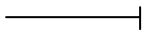
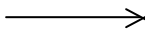

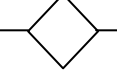

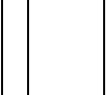
Βήμα 1 : Μελέτη , κατανόηση και περιγραφή των διαδικασιών του εσωτερικού ελέγχου καθώς και περιγραφή του συστήματος . (Χρησιμοποίηση οργανογραμμάτων και των άλλων πληροφοριών που δίνει η επιχείρηση) .

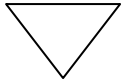
Στο βήμα αυτό ο εσωτερικός ελεγκτής θα προσπαθήσει να συλλέξει κάθε δυνατή πληροφορία η οποία θα τον βοηθήσει στη διεξαγωγή ενός σωστού και αποτελεσματικού εσωτερικού ελέγχου . Αυτό θα το επιτύχει με το να σχηματίσει μία ολοκληρωμένη και εμπειριστατωμένη γνώμη σχετικά με τον τρόπο λειτουργίας της επιχείρησης , τον τρόπο και το βαθμό οργάνωσής της καθώς και τις διαδικασίες τις οποίες ακολουθεί προκειμένου να φέρει εις πέρας το σκοπό της .

- Τα οργανογράμματα (περιγραφή θέσεων εργασίας) καθώς και οποιαδήποτε άλλη σχετική πληροφορία (συνεντεύξεις με το προσωπικό , συμπλήρωση ειδικών ερωτηματολογίων κλπ.) θα του φανούν ιδιαίτερος χρήσιμα στο να αντιληφθεί τον τρόπο δραστηριοποίησης της συγκεκριμένης εταιρείας .
- Οι επιχειρηματικές διαδικασίες καλύπτουν όλο το φάσμα των δράσεων και ενεργειών , από στρατηγικό σχεδιασμό μέχρι την κατάρτιση και εκτέλεση του ετήσιου προϋπολογισμού , τη λογιστική παρακολούθηση , τις πωλήσεις , το μάρκετινγκ , ακόμη και τις απλούστερες εργασίες διοικητικής μέριμνας (π.χ. καθαριότητα , ασφάλεια και φωτισμός χώρων της επιχείρησης) . Διακρίνονται σε κύριες (εφοδιαστική

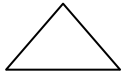
αλυσίδα παραγωγικές λειτουργίες , μάρκετινγκ και πωλήσεις δίκτυα διανομών και εξυπηρέτηση πελατών) και βοηθητικές (διοικητικές υπηρεσίες , προμήθειες , διοίκηση ανθρώπινου δυναμικού και διαχείριση τεχνολογίας και γνώσης) . Η πρόσκτηση γνώσης για κινδύνους επιχειρηματικών διαδικασιών μπορεί να γίνει 1) με συνεντεύξεις με τα στελέχη της διοίκησης , 2) με χρήση διαγνωστικών δεικτών (χειροτέρευση μεριδίου αγοράς , αριθμός παραπόνων πελατών , αξία επιστροφών από πελάτες) και 3) με εξέταση δικλίδων αντιμετώπισης προβλημάτων από μεριάς της διοίκησης .

Στο σημείο αυτό δε θα πρέπει να παραλείψουμε ότι ο εσωτερικός ελεγκτής από κάθε διαδικασία την οποία ολοκληρώνει καλείται προς διευκόλυνση τόσο του συνόλου του έργου του όσο και της έκφρασης της έκθεσης ελέγχου του να συντάξει διαγράμματα ροής των διαδικασιών . Τα ΔΡΔ δεν είναι τίποτε άλλο από μία γραφική απεικόνιση της χρονολογικής ροής των στοιχείων και δικαιολογητικών που δημιουργούνται από το σύνολο των γεγονότων της κάθε διαδικασίας . Τα πιο γνωστά σύμβολα που χρησιμοποιούνται είναι τα εξής :

- Φυσική κυκλοφορία δικαιολογητικού
- Κυκλοφορία πληροφορίας
- Διακοπή – τέλος ροής
- Καταστροφή δικαιολογητικού
- Σημείο αρχής του διαγράμματος
- Μεταφορά του διαγράμματος σε άλλη σελίδα
- Εναλλαγή ή διακλάδωση
- Δικαιολογητικό (Τιμολόγιο , Δελτίο παραλαβής κλπ.)
- Σύντομη περιγραφή , σημείωση ή διοικητική πράξη
- Κατάλογος , βιβλίο απογραφής , λογιστικό βιβλίο

Προσωρινή ταξινόμηση εγγράφου

Οριστική ταξινόμηση εγγράφου

Βήμα 2 : Επαλήθευση της πραγματικής ύπαρξης του συστήματος εσωτερικού ελέγχου . Αυτό θα γίνει με δειγματοληψίες και επιτόπιες παρατηρήσεις , ώστε ο εσωτερικός ελεγκτής να βεβαιωθεί ότι το περιγραφόμενο σύστημα υπάρχει και λειτουργεί πραγματικά . Θα πάρει μία - μία τις διαδικασίες που εμφανίζονται στις περιγραφικές εκθέσεις ή στα διαγράμματα ροής και θα επαληθεύσει ότι η περιγραφή τους συμφωνεί με την πραγματικότητα . Ο αριθμός των επαληθεύσεων που θα κάνει , εξαρτάται κατά πολύ από τη γνώμη που έχει διαμορφώσει για την επιχείρηση και για τη συγκεκριμένη διαδικασία .

Βήμα 3 : Προκαταρκτική αξιολόγηση του συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου . Στο βήμα αυτό ο εσωτερικός ελεγκτής θα προσπαθήσει μέσω συγκεκριμένων μελετών και αναλύσεων να αντιληφθεί τόσο τα σημεία αξιοπιστίας και δυνατοτήτων των διαδικασιών του εσωτερικού ελέγχου όσο και τα σημεία αδυναμιών αυτού . Αυτό θα τον βοηθήσει μετέπειτα στην έκδοση της γνώμης του καθώς και στις εισηγήσεις του στο ΔΣ της εταιρείας .

Βήμα 4 : Επαλήθευση της συνεχούς εφαρμογής των αξιόπιστων σημείων – δυνατοτήτων . Στο στάδιο αυτό επαληθεύεται ότι τα σημεία αξιοπιστίας εφαρμόζονται συνεχώς . Η πραγματοποίηση αυτής της επαλήθευσης γίνεται σε μία έκταση αρκετά ικανοποιητική , που να μπορεί πράγματι να αποδείξει τη συνεχή εφαρμογή και όχι μόνο σε ένα ή δύο οικονομικά γεγονότα . Η έκταση της επαλήθευσης εξαρτάται βέβαια κατά πολύ από την κρίση του ελεγκτή και από τη γνώμη που έχει μέχρι τώρα διαμορφώσει . Αν ο έλεγχος δυσκολεύεται να προσδιορίσει την έκταση της επαλήθευσης , θα χρησιμοποιήσει τις στατιστικές τεχνικές προσδιορισμού αξιόπιστου δείγματος .

Βήμα 5 :Οριστική αξιολόγηση του συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου . Από το προηγούμενο βήμα θα προκύψουν ο βαθμός αξιοπιστίας καθώς και οι αδυναμίες του συστήματος τα οποία θα οδηγήσουν τον ελεγκτή στον προσδιορισμό του προγράμματος ελέγχου των λογαριασμών . Αξιοπιστία του συστήματος θα οδηγήσει σε μείωση της έκτασης του ελέγχου των λογαριασμών . Αντίθετα αδυναμίες στο σύστημα θα οδηγήσουν σε εμβάθυνση και επέκταση του ελέγχου των λογαριασμών . Ο καθορισμός του Επιπέδου Σημαντικότητας θα αποτελέσει πυξίδα για τον ελεγκτή και θα χαράξει την πορεία του ελέγχου του ανάλογα με τα ευρήματα . Επίπεδο Σημαντικότητας είναι η τάξη μεγέθους ενός σφάλματος στις Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις που καθιστά πιθανό τον επηρεασμό των χρηστών . Όταν ένα σφάλμα δεν υπερβαίνει το Ε.Σ δε θίγεται το εύλογο της παρουσίασης , ενώ στην αντίθετη περίπτωση επηρεάζεται αναλόγως η γνώμη του ελεγκτή .

Στάδιο 3 : Έλεγχος λογαριασμών . Παρακάτω θα παρουσιασθούν οι βασικότερες περιπτώσεις λογιστικών ατασθαλιών βάσει βιβλιογραφίας .

3.1 Γενικά για τα λογιστικά σφάλματα

Καταρχάς να διευκρινίσουμε στο σημείο αυτό ότι πιθανή αλλοίωση της εικόνας των οικονομικών καταστάσεων μιας επιχείρησης μπορεί να οφείλεται είτε σε αθέλητα λάθη τα οποία να μην έχουν υποπέσει στην αντίληψη του λογιστή είτε σε ηθελημένα , τα οποία φυσικά αποτελούν προϊόν απάτης .

Όστε λογιστικά σφάλματα ονομάζονται τα λάθη και οι παραλήψεις που γίνονται στα λογιστικά βιβλία . Τέτοιου είδους σφάλματα εμφανίζονται στο Ημερολόγιο , στο Γενικό Καθολικό και στο Αναλυτικό Καθολικό και στο Βιβλίο Απογραφών και Ισολογισμών .

Σφάλματα στο Ημερολόγιο

- Παράλειψη καταχώρησης ή διπλή καταχώρηση εγγραφής
- Λάθος καταχώρηση εγγραφής , είτε προς τους λογαριασμούς , είτε προς τα ποσά
- Μη ισόποση καταχώρηση χρεώσεως και πιστώσεως
- Λάθος άθροισμα χρεώσεως και πιστώσεως ή λάθος μεταφορά από σελίδα σε σελίδα

Σφάλματα στο Γενικό και στα Αναλυτικά Καθολικά

- Λανθασμένη ημερολογιακή εγγραφή
- Λανθασμένη μεταφορά λογαριασμών ή ποσών λογαριασμών από το ημερολόγιο στα καθολικά
- Παράλειψη ή διπλή μεταφορά λογαριασμών από το ημερολόγιο στα καθολικά
- Αθροιστικό λάθος των ποσών

Σφάλματα στο Βιβλίο Απογραφών και Ισολογισμών

- Παράλειψη απογραφής περιουσιακών στοιχείων
- Σφάλματα ποσοτήτων , τιμών και πολλαπλασιασμών

Η ανακάλυψη σφαλμάτων στο Βιβλίο Απογραφών και Ισολογισμών γίνεται ύστερα από προσεκτικό επανέλεγχο , καθώς και επαληθεύσεις των αριθμητικών πράξεων και μεταφοράς των ποσών . Αν η ανακάλυψη του λάθους γίνει μετά την καταχώρηση της απογραφής και του ισολογισμού η διόρθωση γίνεται με ημερολογιακή εγγραφή .

Όπως μπορούμε να διαπιστώσουμε λάθη , απάτες και ατασθαλίες μπορούν να συμβούν και να επηρεάσουν το σύνολο των δημοσιευμένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων της εταιρείας .

3.2 Λογιστικά Τεχνάσματα για την Παραποίηση των Λογαριασμών

3.2.1 Ενσώματα ή Υλικά περιουσιακά στοιχεία

Το Πάγιο Ενεργητικό είναι το πιο σημαντικό τμήμα του μη Κυκλοφορούντος Ενεργητικού, καθώς δείχνει την κλίμακα των εργασιών και την παραγωγική δυναμικότητα της επιχείρησης . Τα στοιχεία του διακρίνονται σε :

- Ενσώματα (ενσώματες ακινητοποιήσεις) , όπως είναι τα οικόπεδα , τα κτίρια , τα μηχανήματα , τα έπιπλα και τα μεταφορικά μέσα .
- Ασώματα (ασώματες ακινητοποιήσεις) , όπως είναι οι ευρεσιτεχνίες , τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας και τα εμπορικά σήματα .

Απόσβεση : ονομάζεται η μείωση της αξίας του πάγιου περιουσιακού στοιχείου από τη φθορά που υπέστη αυτό , είτε λόγω της παρόδου του χρόνου (χρονική φθορά) , είτε λόγω της χρήσεως (λειτουργική φθορά) , είτε όταν οφείλεται σε επιστημονικές και τεχνικές ανακαλύψεις και εφευρέσεις (πχ τεχνολογική απαξίωση) .

Εναλλακτικά είναι το κόστος των αναλωμένων υπηρεσιών κάθε παγίου εκτός της γης . Η γη δεν υπόκειται σε απόσβεση , γιατί το απόθεμα των υπηρεσιών της είναι ανεξάντλητο .

Η απόσβεση θεωρείται μη ταμειακό έξοδο γιατί το ποσό των εισπράξεων που αντιστοιχεί στην απόσβεση παραμένει στην επιχείρηση και δεν εκταμιεύεται υπέρ κάποιου τρίτου , όπως συμβαίνει με τους μισθούς , τα εργατικά , τα ενοίκια κτλ.

Όπως γνωρίζουμε ο βασικός παράγοντας αλλοίωση της εικόνας των λογαριασμών των παγίων είναι η διενέργεια ή όχι αποσβέσεων επί αυτών των λογαριασμών . Όσον αφορά τους λογαριασμούς της γης δηλαδή τα γήπεδα , τα οικόπεδα και τα αγροτεμάχια που η επιχείρηση δε διενεργεί αποσβέσεις , είναι ωστόσο υποχρεωμένη να διενεργεί προβλέψεις υποτίμησης της αξίας αυτών . Με βάση αυτό το σκεπτικό , αν η επιχείρηση αποφασίσει να μη διενεργήσει αποσβέσεις θα επηρεασθεί τόσο η κατάσταση του ισολογισμού , όσο η κατάσταση των αποτελεσμάτων χρήσεως και ο πίνακας διάθεσης κερδών . Σε περίπτωση μη διενέργειας αποσβέσεων η αξία του πάγιου ενεργητικού θα είναι εμφανώς μεγαλύτερη διότι δε θα εμφανίζονται οι αντίθετοι λογαριασμοί των παγίων οι οποίοι θα μειώνουν την αξία κτήσης αυτών . Το αποτέλεσμα της Κατάστασης Αποτελεσμάτων Χρήσεως θα εμφανίζεται μεγαλύτερο του κανονικού αφού το αποτέλεσμα του 66 « Αποσβέσεις Παγίων Στοιχείων Ενσωματωμένες στο Λειτουργικό Κόστος » θα είναι μικρότερο , με αποτέλεσμα εξαγωγή περισσότερων κερδών . Επίσης και το αποτέλεσμα του Πίνακα Διάθεσης Κερδών θα είναι μεγαλύτερο σε σχέση με αυτό που κανονικά θα έπρεπε να εμφανιζόταν .

Έτσι αν σε μία διαχειριστική χρήση η επιχείρηση θέλει να παρουσιάσει μια πιο ωραιοποιημένη κατάσταση των κερδών της είτε δε θα διενεργήσει καθόλου αποσβέσεις ή θα διενεργήσει με μειωμένους συντελεστές . Στη δυνατότητα αυτή βοηθά το γεγονός των διαφορετικών συντελεστών , μεθόδων αποσβέσεων , ετών , ωφέλιμης διάρκειας ζωής των παγίων κλπ . Επίσης στο σημείο αυτό να τονίσουμε ότι αν μία επιχείρηση για μία χρήση δε διενεργήσει αποσβέσεις , αυτό σημαίνει πως χάνει για εκείνη τη χρήση αυτό το δικαίωμα . Δεν μπορεί δηλαδή στην επόμενη χρήση να υπολογίσει διπλές αποσβέσεις .

Τέλος να τονίσουμε το γεγονός ότι η διενέργεια αποσβέσεων αποτελεί μια μορφή αποθεματικών διότι η επιχείρηση φορολογείται για μικρότερο ποσό κέρδους σε σχέση με αυτό που θα είχε αν δε διενεργούσε τις αποσβέσεις με αποτέλεσμα το μη φορολογηθέν αυτό ποσό να μένει στην επιχείρηση με μορφή αποθεματικού .

Άς τα δούμε όλα αυτά με λογιστικές εγγραφές :

Καταρχάς όσον αφορά τη διενέργεια των αποσβέσεων , για την παρακολούθηση του ποσού με το οποίο μειώνεται κάθε φορά η αξία του περιουσιακού στοιχείου , λόγω αποσβέσεως , δημιουργούμε λογαριασμό αντίθετο ή αρνητικό αυτού του περιουσιακού στοιχείου τον οποίο και πιστώνουμε σε χρέωση του λογαριασμού αποσβέσεις . Αυτός ο λογαριασμός (αντίθετος) παρουσιάζει πάντοτε πιστωτικό υπόλοιπο και εμφανίζει το ποσόν στο οποίο ανέρχεται η απόσβεση του περιουσιακού στοιχείου . Ο δε λογαριασμός του παγίου περιουσιακού στοιχείου εμφανίζεται πάντοτε με χρεωστικό υπόλοιπο και δείχνει την αρχική αξία αυτού . Από τη σύγκριση αυτών των δύο λογαριασμών προκύπτει η αξία του παγίου περιουσιακού στοιχείου που έχει απομείνει .

Έστω ότι η επιχείρηση την οποία ελέγχουμε δεν έχει διενεργήσει στο τέλος της χρήσης αποσβέσεις επί των μηχανημάτων της . Εμείς από την μεριά μας θα διαπιστώσουμε ότι πρέπει να διενεργηθούν οι αποσβέσεις που της αναλογούν και συνεπώς θα πρέπει να διενεργήσει την ακόλουθη ημερολογιακή εγγραφή , έστω ποσού 10.000 € :

 31/12/2014

---

66 ΑΠΟΣΒΕΣΕΙΣ ΠΑΓΙΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΕΝΣΩΜΑΤΩΜΕΝΕΣ ΣΤΟ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ	10.000
66.02 Αποσβέσεις μηχανημάτων – τεχνικών εγκαταστάσεων – λοιπού μηχανολογικού εξοπλισμού	
66.02.00 Αποσβέσεις μηχανημάτων	
12 ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΑ – ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ – ΛΟΙΠΟΣ ΜΗΧΑΝΟΛΟΓΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ	10.000
12.99 Αποσβεσμένα μηχανήματα – Τεχνικές εγκαταστάσεις – λοιπός μηχανολογικός εξοπλισμός	
12.99.00 Αποσβεσμένα Μηχανήματα	
<u>Διενέργεια υπολογισμού αποσβέσεων μηχανημάτων 100.000*10%</u>	

Άς δούμε τώρα την πορεία του 66 ως το τέλος της χρήσης με λογιστικές εγγραφές και πώς αυτές μειώνουν τα καθαρά κέρδη προς φορολόγηση .

---

 do

---

80 . ΓΕΝΙΚΗ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ	
80.00 Λογαριασμός γενικής εκμεταλλεύσεως	10.000
66 . ΑΠΟΣΒΕΣΕΙΣ ΠΑΓΙΩΝ ΕΝΣΩΜΑΤΩΜΕΝΕΣ ΣΤΟ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ	
66.02 Αποσβέσεις μηχανημάτων – τεχνικών εγκαταστάσεων – λοιπού μηχανολογικού εξοπλισμού	10.000
Μεταφορά λογαριασμών ομάδας 6	

Στη συνέχεια συντάσσεται φύλλο μερισμού των δαπανών :

ΦΥΛΛΟ ΜΕΡΙΣΜΟΥ ΔΑΠΑΝΩΝ						
Κ.Α	Λογαριασμός εξόδου	Σύνολο	Διοικητική Λειτουργία	Λειτουργία ερευνών και αναπτύξεως	Λειτουργία Διαθέσεως	Χρηματοοικονομική Λειτουργία
66	Αποσβέσεις παγίων ενσωματωμένες στο λειτουργικό κόστος	10.000	500		9.500	
	Σύνολο	10.000				

do

80 ΓΕΝΙΚΗ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ

80.00 Λογαριασμός Γενικής Εκμετάλλευσης	10.000
80 Γενική Εκμετάλλευση	
80.01 Μικτά αποτελέσματα εκμεταλλεύσεως	10.000
Μεταφορά λογαριασμού από 80.00 στον 80.01	

do

80. ΓΕΝΙΚΗ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ

80.02 Έξοδα μη προσδιοριστικά μικτών αποτελεσμάτων	
80.02.00 Έξοδα Διοικητική Λειτουργίας	500
80.02.02 Έξοδα Λειτουργίας Διαθέσεως	9.500
80 ΓΕΝΙΚΗ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ	
80.01 Μικτά αποτελέσματα εκμεταλλεύσεως	10.000
Μεταφορά οργανικών εξόδων	

do

86 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΧΡΗΣΕΩΣ

86.00 Αποτελέσματα Εκμεταλλεύσεως

86.00.02 Έξοδα Διοικητικής Λειτουργίας 500

86.00.04 Έξοδα Λειτουργίας Διαθέσεως 9.500

80 ΓΕΝΙΚΗ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ

80.02 Έξοδα μη προσδιοριστικά των μικτών αποτελεσμάτων

80.02.00 Έξοδα Διοικητική Λειτουργίας 500

80.02.02 Έξοδα Λειτουργίας Διαθέσεως 9.500

Μεταφορά λογαριασμών

do

86 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΧΡΗΣΕΩΣ

86.99 Καθαρά αποτελέσματα χρήσεως 10.0000

86 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΧΡΗΣΕΩΣ

86.00 Αποτελέσματα Εκμεταλλεύσεως

86.00.02 Έξοδα Διοικητικής Λειτουργίας 500

86.00.04 Έξοδα Λειτουργίας Διαθέσεως 9.500

Για κλείσιμο των λογαριασμών

do

88 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΠΡΟΣ ΔΙΑΘΕΣΗ

88.01 Ζημίες Χρήσεως 10.0000

86 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΧΡΗΣΕΩΣ

86.99 Καθαρά αποτελέσματα χρήσεως 10.000

Μεταφορά του 86 στον 88

do

88 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΠΡΟΣ ΔΙΑΘΕΣΗ

88.99 Ζημίες εις νέον

10.000

88 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΠΡΟΣ ΔΙΑΘΕΣΗ

88.01 Ζημίες Χρήσεως

10.000

Μεταφορά του 88.01 στον 88.99

Αυτή είναι η λογιστική πορεία του υπολογισμού των αποσβέσεων μέχρι τον υπολογισμό του καθαρού κέρδους από τη στιγμή που γίνει η λογιστική εγγραφή υπολογισμού των αποσβέσεων . Εδώ φυσικά το αποτέλεσμα είναι ζημίες χρήσεως διότι το ποσό που μεταφέρεται συνεχώς είναι μόνο έξοδο . Βλέπουμε ότι οι αποσβέσεις συμμετέχουν ενεργά στον υπολογισμό του καθαρού κέρδους και μάλιστα προσδιορίζουν το ποσό φορολόγησης αυτών . Συνεπώς όταν συμπεριληφθούν οι αποσβέσεις , τότε το ποσό αυτό μειώνει το καθαρό κέρδος όπως είδαμε , οπότε δρα υπέρ της επιχείρησης (αφού αυτό μειώνει το ποσό φορολογίας αυτής) , ενώ όταν δε διενεργηθούν το αποτέλεσμα εμφανίζεται μεγαλύτερο κατά αυτό το ποσό .

3.2.2 Ασώματα ή Άυλα περιουσιακά στοιχεία

Συγκεκριμένα αναφερόμαστε στο λογαριασμό 16 του λογιστικού σχεδίου του οποίου η περιγραφή είναι «ΑΣΩΜΑΤΕΣ ΑΚΙΝΗΤΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΞΟΔΑ ΠΟΛΥΕΤΟΥΣ ΑΠΟΣΒΕΣΗΣ» .

Ασώματες ακινητοποιήσεις : είναι τα ασώματα περιουσιακά στοιχεία στη διάθεση της επιχείρησης , τα οποία είναι δεκτικά χρηματικής αποτιμήσεως και μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο οικονομικής συναλλαγής . Διακρίνονται:

- Στα δικαιώματα , π.χ. διπλώματα ευρεσιτεχνίας , εμποροβιομηχανικά σήματα , πνευματική ιδιοκτησία και
- Πραγματικές καταστάσεις , ιδιότητες και σχέσεις , όπως π.χ. φήμη , πελατεία , πίστη , καλή οργάνωση της οικονομικής μονάδας , η ειδίκευση στην παραγωγή ορισμένων αγαθών . Στη δεύτερη αυτή κατηγορία ανήκουν τα στοιχεία της “ υπεραξίας ” ή “ φήμης και πελατείας ” . Η υπεραξία της οικονομικής μονάδας αποσβένεται είτε εφάπαξ , είτε τμηματικά και ισόποσα σε περισσότερα έτη και μέχρι πέντε , εκτός αν πρόκειται για δικαιώματα που έχουν συμβατική ή νόμιμη διάρκεια ζωής , που αποσβένονται διαδοχικά και ισόποσα μέσα σε αυτή .

Έξοδα πολυετούς απόσβεσης : είναι εκείνα που γίνονται για την ίδρυση και αρχική οργάνωση της οικονομικής μονάδας , την απόκτηση διαρκών μέσων

εκμεταλλεύσεως , καθώς και για την επέκταση και αναδιοργάνωσή της . Τα έξοδα αυτά αποσβένονται ή μέσα στη χρήση που πραγματοποιήθηκαν ή διαδοχικά και ισόποσα μέσα σε μια πενταετία .

Οι επιχειρήσεις που επιθυμούν να χειραγωγήσουν τα κέρδη τους και να παρουσιάσουν μία πιο ωραιοποιημένη εικόνα προσαρμόζουν τις αποσβέσεις τους στη συγκεκριμένη ομάδα λογαριασμών ανάλογα με το τι τις συμφέρει . Έτσι , αν ένα άυλο πάγιο περιουσιακό στοιχείο αποσβεστεί σε πέντε έτη αντί σε ένα τότε η χρηματοοικονομική κατάσταση των αποτελεσμάτων της εταιρείας θα εμφανίζεται σαφώς πιο ωραιοποιημένη . Τέλος όπως αναφέραμε και προηγουμένως στην κατηγορία αυτή των λογαριασμών περιλαμβάνονται η φήμη και πελατεία , τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας , η πνευματική ιδιοκτησία κλπ . η αξία των οποίων δεν προσδιορίζεται με σαφή και προσδιορισμένο εκ των προτέρων τρόπο , άρα η εμφανισθείσα αξία αυτών βρίσκεται στη διακριτική ευχέρεια της κάθε επιχείρησης . Όπως μπορούμε να διαπιστώσουμε το γεγονός αυτό μπορεί να οδηγήσει σε παραποίηση και αλλοίωση της εμφανισθείσας κατάστασης των συγκεκριμένων λογαριασμών .

Αν για παράδειγμα η επιχείρηση έχει δικαίωμα επί ενός διπλώματος ευρεσιτεχνίας αξίας 300.000 € , επειδή η Ωφέλιμη Διάρκεια Ζωής του συγκεκριμένου δικαιώματος είναι 15 χρόνια , τότε βάσει νόμου θα πρέπει να διενεργεί αποσβέσεις κάθε χρόνο . Αν δε συμβεί κάτι τέτοιο ο εσωτερικός ελεγκτής θα πρέπει να το αναφέρει στην έκθεση ελέγχου του για να είναι διασφαλισμένος απέναντι στο νόμο . Σε μία τέτοια περίπτωση η σχετική ημερολογιακή εγγραφή η οποία θα πρέπει να γίνει είναι η ακόλουθη :

do

<hr/>	
66 ΑΠΟΣΒΕΣΕΙΣ ΠΑΓΙΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ	
ΕΝΣΩΜΑΤΩΜΕΝΕΣ ΣΤΟ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ	20.000
66.05 Αποσβέσεις Ασωμάτων Ακινήτοποιήσεων και Εξόδων Πολυετούς Απόσβεσης	
66.05.01 Αποσβέσεις Δικαιωμάτων Βιομηχανικής Ιδιοκτησίας	
66.05.01.00 Αποσβέσεις Διπλωμάτων Ευρεσιτεχνίας	
16 ΑΣΩΜΑΤΕΣ ΑΚΙΝΗΤΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΞΟΔΑ ΠΟΛΥΕΤΟΥΣ ΑΠΟΣΒΕΣΗΣ	20.000
16.99 Αποσβεσμένες Ασώματες Ακινήτοποιήσεις και Έξοδα Πολυετούς Απόσβεσης	
16.99.01 Αποσβεσμένα Δικαιώματα Βιομηχανικής Ιδιοκτησίας	
16.99.01.00 Αποσβεσμένα Διπλώματα Ευρεσιτεχνίας	

Υπολογισμός αποσβέσεων διπλώματος ευρεσιτεχνίας 100.000*20%

Όσον αφορά τα έξοδα ιδρύσεως και Α΄ Εγκαταστάσεως , τα οποία έστω ότι είναι 100.000 € , τα έξοδα αυτά βάσει νόμου μπορούν να αποσβεστούν είτε εφάπαξ , είτε ισόποσα μέσα σε μια πενταετία . Σε μία τέτοια περίπτωση ο ελεγκτής θα πρέπει να παρακολουθήσει την ακολουθούμενη πολιτική της εταιρείας . Έτσι αν η επιχείρηση επιλέξει να αποσβέσει το συγκεκριμένο έξοδο ισόποσα μέσα σε πέντε χρήσεις , τότε κάθε χρόνο θα πρέπει υποχρεωτικά να διενεργεί την ακόλουθη ημερολογιακή εγγραφή :

do

66 ΑΠΟΣΒΕΣΕΙΣ ΠΑΓΙΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ	
ΕΝΣΩΜΑΤΩΜΕΝΕΣ ΣΤΟ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ	20.000
66.05 Αποσβέσεις Ασωμάτων Ακινήτοποιήσεων και Εξόδων Πολυετούς Απόσβεσης	
66.05.10 Αποσβέσεις εξόδων Ιδρύσεως και Πρώτης Εγκαταστάσεων	
16 ΑΣΩΜΑΤΕΣ ΑΚΙΝΗΤΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΞΟΔΑ ΠΟΛΥΕΤΟΥΣ ΑΠΟΣΒΕΣΗΣ	20.000
16.99 Αποσβεσμένες Ασώματες Ακινήτοποιήσεις και Έξοδα Πολυετούς Απόσβεσης	
16.99.10 Αποσβεσμένα Έξοδα Ιδρύσεως και Α΄ Εγκαταστάσεως	

Αποσβέσεις Εξόδων Ιδρύσεως και Α΄ Εγκαταστάσεως 100.000*20%

Τέλος μία επιχείρηση μπορεί διάφορα έξοδα π.χ. έξοδα διαφήμισης , έρευνας και ανάπτυξης αντί να εξοδοποιούνται να εμφανίζονται ως Έξοδα Πολυετούς Απόσβεσης παραποιώντας τόσο τα στοιχεία του ισολογισμού όσο και το αποτέλεσμα της χρήσης .

3.2.3 Περιουσιακά στοιχεία εκτός ισολογισμού

Με τον όρο αυτό αναφερόμαστε στις off shore εταιρείες (μπορεί να αναφέρονται είτε ως εταιρείες ειδικού σκοπού , είτε ως εταιρεία ενός ομίλου επιχειρήσεων , ή ακόμα και ως συγγενής επιχείρηση) , οι οποίες δημιουργούνται από τη μητρική εταιρεία με σκοπό μια πιο αποδεκτή φορολόγηση των κερδών της . Εδώ όπως αντιλαμβανόμαστε αναφερόμαστε στις νόμιμες εταιρείες ειδικού σκοπού .

Έτσι η μητρική εταιρεία δημιουργεί μία εταιρεία ειδικού σκοπού στην οποία μεταβιβάζει ένα πάγιο συνήθως πολύ μεγάλης αξίας καθώς και τις υποχρεώσεις που συνεπάγεται η ύπαρξη ενός τέτοιου περιουσιακού στοιχείου. Με αυτόν τον τρόπο καταφέρνει να εμφανίζεται ως μία εταιρεία φερέγγυα υψηλής πιστοληπτικής ικανότητας με αποτέλεσμα να εμφανίζεται φερέγγυα σε πιθανούς μελλοντικούς επενδυτές , αλλά και να τυγχάνει πιο

ευνοϊκής μεταχείρισης από τα διάφορα πιστωτικά ιδρύματα και τις αγορές στις οποίες βγαίνει για να δανεισθεί . Επιπλέον η συγκεκριμένη μητρική εταιρεία αποφεύγει επιμελώς τη διενέργεια αποσβέσεων με αποτέλεσμα την εμφάνιση ωραιοποιημένων αποτελεσμάτων καθώς και την αποφυγή αποπληρωμής των αντίστοιχων υποχρεώσεων που συνεπάγεται η ύπαρξη ενός τέτοιου περιουσιακού στοιχείου .

Στη συνέχεια η μητρική εταιρεία μέσω της μεθόδου sale and leaseback μπορεί να πωλήσει και να επαναγοράσει το συγκεκριμένο πάγιο περιουσιακό στοιχείο . Με αυτόν τον τρόπο η επιχείρηση εμφανίζει σαφέστατα υψηλότερο δείκτη ρευστότητας λόγω της πώλησης του παγίου , τεχνητή διόγκωση των εσόδων και των κερδών , μικρότερες μακροχρόνιες υποχρεώσεις που συνεπάγεται η ύπαρξη ενός τέτοιου παγίου , υψηλότερη φερεγγυότητα στα μάτια πιθανών επενδυτών αλλά και συνέχιση παρόλα αυτά ύπαρξης και χρησιμοποίησης του περιουσιακού αυτού στοιχείου από μεριάς της εταιρείας .

(Η επιχείρηση που επιθυμεί να βελτιώσει τη ρευστότητά της με τη μετατροπή σε κεφάλαιο κίνησης των κεφαλαίων της που έχουν επενδυθεί σε εξοπλισμό και επιχειρηματικά ακίνητα, μπορεί να πωλήσει τα πάγια αυτά στοιχεία στην εταιρία leasing και στη συνέχεια να τα μισθώσει, κάνοντας χρήση του θεσμού του leasing. Με τη λύση αυτή δίνεται ακόμη η δυνατότητα στην επιχείρηση να βελτιώσει την εικόνα του ισολογισμού της μέσω της εξόφλησης τυχόν βραχυχρόνιου δανεισμού της που χρηματοδότησε την απόκτηση των παγίων.)

Οι βασικότερες νόμιμες χρήσεις των υπεράκτιων εταιρειών είναι οι παρακάτω:

- Διεθνές εμπόριο , ιδίως όταν ο ιδιοκτήτης δεν έχει μόνιμη κατοικία
- Προστασία περιουσιακών στοιχείων
- Δεσμευμένη ασφάλιση
- Καταχώρηση θαλαμηγών
- Φοροαποφυγή
- Προστασία πνευματικής ιδιοκτησίας
- Προγραμματισμός διαδοχής
- Απόρρητο (μη ποινικές ασχολίες)

3.2.4 Ακίνητοποιήσεις υπό εκτέλεση και προκαταβολές κτήσεως παγίων περιουσιακών στοιχείων

Στο λογαριασμό αυτό παρακολουθούνται όλες οι δαπάνες που πραγματοποιούνται για την κατασκευή νέων παγίων στοιχείων , καθώς και τα ποσά που προκαταβάλλονται για την αγορά όμοιων στοιχείων . Περιλαμβάνονται λογαριασμοί της ομάδας 1 και αυτοί είναι : Κτίρια – εγκαταστάσεις κτιρίων – τεχνικά έργα υπό εκτέλεση , Μηχανήματα – τεχνικές εγκαταστάσεις – λοιπός μηχανολογικός εξοπλισμός υπό εκτέλεση , Μεταφορικά μέσα υπό εκτέλεση , Έπιπλα και λοιπός εξοπλισμός υπό εκτέλεση και Προκαταβολές κτήσεως παγίων περιουσιακών στοιχείων .

Σε μία τέτοια περίπτωση , η επιχείρηση που επιθυμεί να παραποιήσει τις οικονομικές της καταστάσεις όταν ολοκληρωθεί η κατασκευή του παγίου , δε μεταφέρει το λογαριασμό του περιουσιακού στοιχείου υπό κατασκευή στον κύριο λογαριασμό με αποτέλεσμα να αποφεύγει με αυτήν την τακτική την εμφάνιση του περιουσιακού στοιχείου στον κύριο λογαριασμό και κατά συνέπεια τη διενέργεια των αντίστοιχων αποσβέσεων . Αποτέλεσμα αυτού του γεγονότος είναι το Αποτέλεσμα της Κατάστασης Αποτελεσμάτων Χρήσεως να εμφανίζεται σαφέστατα βελτιωμένο .

Σε αυτήν την περίπτωση ο εσωτερικός ελεγκτής θα πρέπει δηλαδή να ελέγξει αν τα πάγια που ιδιοκατασκευάζει η επιχείρηση βρίσκονται σε εξέλιξη ή έχουν ολοκληρωθεί καθώς και τις αντίστοιχες εγγραφές καθενός από αυτά .

Έτσι με βάση τα παραπάνω όταν η ίδια η επιχείρηση ιδιοκατασκευάζει ένα πάγιο (π.χ. ανέγερση οικοδομής) στην περίπτωση αυτή υπολογίζει τις δαπάνες που γίνονται για την κατασκευή (άδεια , αμοιβές μηχανικών , υλικά , εργατικά κλπ .) έστω ποσού 150.000 € και πραγματοποιεί την ακόλουθη λογιστική εγγραφή :

---

15 ΑΚΙΝΗΤΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΥΠΟ ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΚΑΤΑΒΟΛΕΣ ΚΤΗΣΕΩΣ ΠΑΓΙΩΝ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ	150.000
15.01 Κτίρια – Εγκαταστάσεις Κτιρίων – Τεχνικά έργα υπό εκτέλεση	
78 ΙΔΙΟΠΑΡΑΓΩΓΗ ΠΑΓΙΩΝ – ΤΕΚΜΑΡΤΑ ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΑΥΤΟΠΑΡΑΔΟΣΕΙΣ Ή ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΕΣ ΑΠΟΘΕΜΑΤΩΝ	150.000
78.00 Ιδιοπαραγωγή και βελτιώσεις παγίων	
Λογιστική εγγραφή ιδιοκατασκευής παγίου	

Αν όμως η ιδιοκατασκευή του παγίου ολοκληρωθεί ο εσωτερικός ελεγκτής θα πρέπει να ελέγξει αν η επιχείρηση έχει πραγματοποιήσει την εγγραφή μεταφοράς από το λογαριασμό της ιδιοκατασκευής στον κύριο λογαριασμό . Με λίγα λόγια αν έχει κάνει την ακόλουθη εγγραφή :

---

11 ΚΤΙΡΙΑ – ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΚΤΙΡΙΩΝ – ΤΕΧΝΙΚΑ ΕΡΓΑ	150.000
11.00 Κτίρια – Εγκαταστάσεις κτιρίων	
15 ΑΚΙΝΗΤΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΥΠΟ ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΚΑΤΑΒΟΛΕΣ ΚΤΗΣΕΩΣ ΠΑΓΙΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ	150.000
15.01 Κτίρια – Εγκαταστάσεις κτιρίων – Τεχνικά έργα υπό κατασκευή	
Μεταφορά λογαριασμών από ιδιοκατασκευή στον κύριο	

3.2.5 Συμμετοχές και λοιπές μακροπρόθεσμες απαιτήσεις

Οι συμμετοχές , όταν πρόκειται για μετοχές Α.Ε , χαρακτηρίζονται σε μορφή πάγιας επένδυσης , όταν κατά την απόκτησή τους υπάρχει σκοπός για διαρκή κατοχή τους και επιπλέον το ποσοστό συμμετοχής υπερβαίνει το 10 % του κεφαλαίου της εταιρείας , διαφορετικά χαρακτηρίζονται χρεόγραφα .

Για την αποτίμηση των συμμετοχών και των χρεογράφων ισχύουν τα ακόλουθα : Οι συμμετοχές σε Ανώνυμες Εταιρείες αποτιμούνται μαζί με τα χρεόγραφα (λογαριασμός 34) , στη συνολική χαμηλότερη τιμή μεταξύ τιμής κτήσεως και τρέχουσας τιμής . Στην περίπτωση αποτίμησης στην τρέχουσα τιμή , αυτή θεωρείται για τη νέα χρήση σαν τιμή κτήσεως . Σαν τρέχουσα τιμή ορίζεται :

- Για τους εισηγμένους στο Χρηματιστήριο τίτλους (μετοχές , ομολογίες κλπ .) , ο μέσος όρος της επίσημης τιμής τους κατά τον τελευταίο μήνα της χρήσης .
- Για τους μη εισηγμένους στο Χρηματιστήριο τίτλους , αν πρόκειται για μετοχές Α.Ε , η εσωτερική λογιστική που προκύπτει από το δημοσιευμένο τελευταίο Ισολογισμό της εταιρείας , για τις μετοχές της οποίας πρόκειται να γίνει αποτίμηση .

Όταν η συνολική τρέχουσα τιμή είναι χαμηλότερη από την αντίστοιχη τιμή κτήσης , η διαφορά μεταξύ τους καταχωρείται σε χρέωση του λογαριασμού 68 «Προβλέψεις για υποτιμήσεις Συμμετοχών και Χρεογράφων » με πίστωση των λογαριασμών 18.00.99 « Προβλέψεις για υποτιμήσεις Συμμετοχών και Χρεογράφων σε συνδεδεμένες επιχειρήσεις » ή 18.01.99 «Προβλέψεις για υποτιμήσεις Συμμετοχών και Χρεογράφων σε λοιπές επιχειρήσεις » . Έστω ότι στη δική μας περίπτωση ισχύει κάτι τέτοιο και η διαφορά μεταξύ τιμής κτήσεως και τρέχουσας τιμής είναι 1.000 € . Άρα θα πρέπει να διενεργηθεί η ακόλουθη λογιστική εγγραφή :

31/12/2014

68 ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΩΣ	1.000
68.01 Προβλέψεις για υποτιμήσεις συμμετοχών και χρεογράφων	
18 ΣΥΜΜΕΤΟΧΕΣ ΚΑΙ ΛΟΙΠΕΣ ΜΑΚΡΟΠΡΟΘΕΣΜΕΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ	1.000
18.00 Συμμετοχές σε συνδεδεμένες επιχειρήσεις	
18.00.99 Προβλέψεις για υποτιμήσεις συμμετοχών σε συνδεδεμένες επιχειρήσεις	
Πρόβλεψη για υποτίμηση συμμετοχών	

ή

68 ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΩΣ	1.000
68.01 Προβλέψεις για υποτιμήσεις συμμετοχών και χρεογράφων	
18 ΣΥΜΜΕΤΟΧΕΣ ΚΑΙ ΛΟΙΠΕΣ ΜΑΚΡΟΠΡΟΘΕΣΜΕΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ	1.000
18.01 Συμμετοχές σε λοιπές επιχειρήσεις	
18.01.99 Προβλέψεις για υποτιμήσεις συμμετοχών σε λοιπές επιχειρήσεις	
Πρόβλεψη για υποτίμηση συμμετοχών	

Όλα τα παραπάνω ο εσωτερικός ελεγκτής λογιστής θα πρέπει να τα έχει υπόψη του διότι ενδέχεται να αποτελέσουν παράγοντες αλλοίωσης των λογαριασμών και φυσικά των οικονομικών καταστάσεων που προορίζονται για δημοσίευση .

Ο εσωτερικός ελεγκτής θα πρέπει επίσης να έχει υπόψη του ότι η επιχείρηση είναι δυνατό να μεταφέρει παράνομα ποσό συμμετοχών στα χρεόγραφα , το οποίο νομικά να είναι απαγορεύσιμο . Με αυτόν τον τρόπο θα καταφέρει δηλαδή να μεταφέρει ποσό του πάγιου ενεργητικού στο κυκλοφορούν ενεργητικό . Με το σκεπτικό αυτό θα μπορέσει πλάσματικά να βελτιώσει τους δείκτες ρευστότητάς της διογκώνοντας παράλληλα και τον ROI. Αυτό θα συμβεί διότι εξαιτίας της μεταφοράς των συμμετοχών στο κυκλοφορούν ενεργητικό ο παρανομαστής των παγίων θα εμφανίζεται μικρότερος με αποτέλεσμα τη διόγκωση του αποτελέσματος του αριθμοδείκτη αυτού .

Ο δείκτης “ απόδοση επένδυσης ” (ROI) χρησιμοποιείται για την αξιολόγηση της απόδοσης μιας επένδυσης ή για να συγκρίνει την αποδοτικότητα διαφορετικών επενδύσεων . Για τον υπολογισμό του ROI , το όφελος (απόδοση) μιας επένδυσης διαιρείται με το κόστος της και το αποτέλεσμα εκφράζεται ως ποσοστό . Δίδεται από τον παρακάτω τύπο :

$$\text{Απόδοση επένδυσης} = \frac{\text{Κέρδος επένδυσης} - \text{Κόστος επένδυσης}}{\text{Κόστος επένδυσης}}$$

3.2.6 Εμπορεύματα και πωλήσεις εμπορευμάτων

Τα αποθέματα αποτιμώνται στη χαμηλότερη τιμή μεταξύ της τιμής κτήσης ή του ιστορικού κόστους παραγωγής και της τρέχουσας τιμής, δηλαδή της τιμής στην οποία η επιχείρηση μπορεί να τα αγοράσει ή να τα παράγει την ημέρα κλεισίματος του ισολογισμού. Εάν η καθαρή ρευστοποιήσιμη αξία (τιμή αποθέματος στην οποία υπολογίζεται ότι αυτό θα πωληθεί, μειωμένη με τα

έξοδα πώλησης), είναι χαμηλότερη από την τιμή κτήσης και από την τρέχουσα αξία αντικατάστασης, τότε η απογραφή γίνεται στην τιμή αυτή (άρθρο 28 ΚΒΣ).

Απαξιωμένα είναι τα αγαθά εκείνα, τα οποία εκ των πραγμάτων θα πωληθούν κάτω από το κόστος, και εφόσον δεν υπάρχει τρέχουσα τιμή αγοράς, θα αποτιμηθούν στο ύψος της ρευστοποιήσιμης αξίας ως θέμα πραγματικό, που εναπόκειται όμως στη κρίση του προϊστάμενου της αρμόδιας για τη φορολογία Δ.Ο.Υ. (έγγραφο . 1033045/245/21.04.1994). Για την απαξίωση αυτή δε χρειάζεται να γίνει λογιστική εγγραφή στα βιβλία, αφού η ζημιά θα προκύψει στο αποτέλεσμα από την απογραφή (θα επηρεάσει το κόστος των πωληθέντων).

Επιπλέον μπορεί τα απαξιωμένα αυτά αγαθά να αποτιμηθούν στην απογραφή τέλους χρήσης με την πιθανή τιμή πώλησης, ο προσδιορισμός της οποίας εξαρτάται από τα κατά περίπτωση δεδομένα (είδος αποθέματος κ.λπ.), τα οποία κρίνονται από την ίδια την επιχείρηση. Λαμβάνοντας υπόψη τις δυσκολίες προσδιορισμού της πιθανής τιμής πώλησης των αποθεμάτων αυτών, στην περίπτωση που τα αποτιμημένα με την αξία αυτή , πωληθούν στη συνέχεια σε αξία μεγαλύτερη και η νέα αυτή αξία (εφόσον είναι μικρότερη της κτήσης) ληφθεί υπόψη ως «νέα πιθανή τιμή πώλησης» για τις μετέπειτα αποτιμήσεις, δεν θα καταλογίζονται διαφορές για τις προηγούμενες χρήσεις (έγγραφο 1064785/489/12-06-1996, έγγραφο 1109441/1280/28-11-2003) .

Ωστόσο στην πράξη πολλές επιχειρήσεις παραβαίνοντας τα παραπάνω προβαίνουν σε αποτίμηση των απαξιωμένων αυτών αποθεμάτων στην τιμή κτήσεώς τους και όχι στη μικρότερη τιμή μεταξύ κτήσεως και τρέχουσας . Με αυτόν τον τρόπο καταφέρνουν να παραποιούν τόσο την Κατάσταση του Ισολογισμού όσο και την Κατάσταση του λογαριασμού Αποτελέσματα Χρήσης. Αυτό διότι τα αποθέματα στον ισολογισμό θα εμφανίζονται με μεγαλύτερη αξία . Τα αποθέματα όμως συμπεριλαμβάνονται και στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσης και συγκεκριμένα στον υπολογισμό του κόστους των πωληθέντων . Μεγαλύτερο τελικό απόθεμα συνεπάγεται μικρότερο κόστος πωληθέντων . Το μικρότερο κόστος πωληθέντων συνεπάγεται μεγαλύτερο μικό και καθαρό κέρδος . Άρα πιο ωραιοποιημένο αποτέλεσμα σε σχέση με το πραγματικό . Τέλος με όλη αυτήν την τακτική να μην ξεχάσουμε να αναφέρουμε ότι η επιχείρηση θα εμφανίσει και περισσότερο ωραιοποιημένους τους αριθμοδείκτες ρευστότητας και αποδοτικότητας .

Μία άλλη τεχνική αλλοίωσης που αφορά τα εμπορεύματα είναι η αλλαγή της μεθόδου αποτίμησης . Οι βασικότεροι μέθοδοι αποτίμησης είναι οι παρακάτω :

- Μέθοδος μέσου σταθμικού κόστους : σύμφωνα με τη μέθοδο αυτή , βρίσκουμε τη μέση σταθμική τιμή κτήσεως , τι ποσό δηλαδή κόστισε κατά μέσο όρο το κάθε κιλό που είναι :

Αξία αποθέματος έναρξης περιόδου + Αξία αγορών στην τιμή κτήσεως

Ποσότητα αποθέματος έναρξης περιόδου + Ποσότητα που αγοράστηκε στην περίοδο

- Μέθοδος του κυκλοφοριακού μέσου όρου ή των διαδοχικών υπολοίπων : με τη μέθοδο αυτή , μετά από κάθε εισαγωγή , καθορίζεται η μέση τιμή κτήσεως με την ακόλουθη σχέση :

Αξία προηγούμενου υπολοίπου + Αξία νέας αγοράς στην τιμή κτήσεως

Ποσότητα προηγούμενου υπολοίπου + Ποσότητα νέας αγοράς

Οι εξαγωγές καταχωρούνται στην πίστωση με την τιμή πωλήσεως , ενώ παράλληλα αφαιρούνται από τη χρέωση με την τιμή κόστους .

- Μέθοδος (FIFO) : θεωρείται ότι η πρώτη εισαγωγή είναι και πρώτη εξαγωγή . Τα αποθέματα της απογραφής προέρχονται από τις τελευταίες αγορές της χρήσεως και τιμή κτήσεως είναι η μέση τιμή στην οποία αγοράστηκαν .
- Μέθοδος (LIFO) : θεωρείται ότι η πρώτη εξαγωγή προέρχεται από την τελευταία εισαγωγή . Το απόθεμα τέλους χρήσης προέρχεται από τις παλαιότερες εισαγωγές .
- Μέθοδος του βασικού αποθέματος : τα αποθέματα του τέλους χρήσεως διακρίνονται σε δύο μέρη , το ελάχιστο απόθεμα (στοκ ασφαλείας) και το πιο πάνω από αυτό (υπεραπόθεμα) . Τιμή κτήσεως του ελάχιστου αποθέματος θεωρείται η αξία αρχικής κτήσεώς του και η τιμή κτήσεως του υπεραποθέματος είναι αυτή που βρίσκεται με μια από τις παραπάνω μεθόδους . Όταν η διαφορά των ποσοτήτων αποθεμάτων , βασικού και απογραφής , δεν είναι σημαντική από χρήση σε χρήση , μπορεί να χαρακτηριστεί ολόκληρη η ποσότητα αυτή ως βασικό απόθεμα και ανάλογα να γίνει η αποτίμησή της .
- Μέθοδος του εξατομικευμένου κόστους : τα αποθέματα παρακολουθούνται όχι μόνο κατά είδος αλλά και κατά συγκεκριμένες παρτίδες αγοράς ή παραγωγής . Η αποτίμηση γίνεται κάθε φορά , με βάση το κόστος της συγκεκριμένης παρτίδας από την οποία προέρχεται το απόθεμα .

Έτσι μπορεί κάποια επιχείρηση παράνομα να αλλάξει τη μέθοδο αποτίμησης π.χ. από LIFO σε FIFO για προϊόντα για τα οποία παρατηρείται αύξηση της τιμής . Με αυτόν τον τρόπο εφαρμόζοντας τον τύπο εύρεσης της τιμής κτήσεως , προσδιορίζεται μεγαλύτερη τιμή με τη FIFO παρά με τη LIFO . Έτσι μία επιχείρηση η οποία θέλει να παρουσιάσει αυξημένα αποτελέσματα

και πιο ωραιοποιημένη εικόνα του ισολογισμού θα επιλέξει τη FIFO . Επίσης θα επηρεαστούν ευνοϊκότερα ο δείκτης γενικής ρευστότητας και ο ROI .

Αν η επιχείρηση παράνομα αλλάξει τη μέθοδο αποτίμησής της τότε αυτό ο εσωτερικός ελεγκτής θα πρέπει να το βρει και να το αναφέρει . Αν όμως άλλαξε νόμιμα τη μέθοδο αποτίμησης , τότε αυτό θα πρέπει να αναφερθεί ρητά στο προσάρτημα , καθώς και οι συνέπειες που επέφερε μια τέτοια αλλαγή , ώστε να είναι διασφαλισμένοι τόσο οι πιθανοί επενδυτές , όσο και η ίδια η επιχείρηση απέναντι στο νόμο .

Ένας ακόμη τρόπος παραποίησης της αλήθειας των οικονομικών καταστάσεων είναι η επιχείρηση να ανακοινώσει εκπτώσεις σε περίοδο που να μην ισχύουν στην πραγματικότητα και να πουλήσει μεγαλύτερες ποσότητες από αυτές που θα πραγματοποιούσε αν δεν ανακοίνωνε εκπτώσεις . Με αυτόν τον τρόπο καταφέρνει να σταθεροποιήσει τα έσοδά της και κατά συνέπεια τα αποτελέσματά της .

Ο εσωτερικός ελεγκτής θα πρέπει επίσης να ελέγξει το γεγονός της υποχρέωσης της εταιρείας τήρησης λογαριασμών τάξεως . Έστω για παράδειγμα ότι η επιχείρηση φυλάσσει μέσα στις αποθήκες της εμπόρευμα τρίτου προσώπου αξίας 10.000 € . Όπως είναι αυτονόητο το απόθεμα αυτό δε θα προστεθεί στα αποθέματα που βρίσκονται στην κυριότητά της αλλά θα εμφανισθεί σε ιδιαίτερους λογαριασμούς οι οποίοι καλούνται λογαριασμοί τάξεως . Έτσι η επιχείρηση είναι υποχρεωμένη να διενεργήσει την ακόλουθη ημερολογιακή εγγραφή .

---

01 ΑΛΛΟΤΡΙΑ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	10.000
01.02 Εμπορεύματα τρίτων σε παρακαταθήκη	
05 ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ ΑΛΛΟΤΡΙΩΝ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ	10.000
05.02 Δικαιούχοι εμπορευμάτων σε παρακαταθήκη	
Φύλαξη εμπορευμάτων τρίτων	

Όταν τα εμπορεύματα παραδοθούν στο δικαιούχο του τότε θα γίνει η ακόλουθη ημερολογιακή εγγραφή :

---

05 ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ ΑΛΛΟΤΡΙΩΝ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ	10.000
05.02 Δικαιούχοι εμπορευμάτων σε παρακαταθήκη	
01 ΑΛΛΟΤΡΙΑ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	10.000
01.02 Εμπορεύματα τρίτων σε παρακαταθήκη	
Αντιλογισμός εγγραφής	

Μία τελευταία περίπτωση εξαπάτησης και αλλοίωσης των οικονομικών καταστάσεων είναι αυτή της έκδοσης και λήψης εικονικών στοιχείων σε συναλλαγές με το εξωτερικό . Η περίπτωση αυτή αναφέρεται στην έκδοση και λήψη εικονικών στοιχείων που αφορούν συναλλαγές με το εξωτερικό και κυρίως από και προς τα Κράτη - Μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεδομένου του διαρκώς αυξανόμενου όγκου των ενδοκοινοτικών συναλλαγών και της δυνατότητας εύκολης καταστράτηγησης των σχετικών διατάξεων. Σχετικά με τις συναλλαγές αυτές σημειώνονται τα εξής :

- Ψευδείς ενδοκοινοτικές παραδόσεις εμπορευμάτων σε άλλο Κράτος - Μέλος της Ε.Ε. χωρίς να χρεωθεί ο Φ.Π.Α. στο Τιμολόγιο (όπως άλλωστε προβλέπεται), ενώ στην πραγματικότητα τα εμπορεύματα είτε έχουν πωληθεί στην εσωτερική αγορά και ο Φ.Π.Α. δεν έχει αποδοθεί είτε έχουν ληφθεί εικονικά τιμολόγια αγορών από την εσωτερική αγορά και στη συνέχεια ζητείται η επιστροφή του Φ.Π.Α. αυτών . Στις ενδοκοινοτικές παραδόσεις, οι εμπλεκόμενοι σε τέτοιου είδους συναλλαγές επωφελούνται από την καθυστέρηση της Αμοιβαίας Συνδρομής μεταξύ των Κρατών Μελών. Τα εμπορεύματα μπορεί να δηλώνονται ότι παραδίδονται σε άλλο Κράτος - Μέλος (ως ενδοκοινοτική παράδοση με απαλλαγή του Φ.Π.Α.), ενώ αυτά διοχετεύονται στο εσωτερικό της χώρας χωρίς να εκδίδεται φορολογικό στοιχείο και χωρίς να εμφανίζονται τα ακαθάριστα έσοδα.
- Ενδοκοινοτικές αποκτήσεις αγαθών από άλλο Κράτος - Μέλος, οι οποίες είτε δεν καταχωρούνται στα βιβλία και δηλώνονται στις οικείες δηλώσεις, είτε δηλώνονται με διαφορετική αξία.
- Απάτη τύπου "Καρουζέλ" ή κυκλική απάτη. Στην περίπτωση αυτή γίνεται μετακύλιση του φόρου εισροών μέσω διαδοχικών πωλήσεων της μιας επιχείρησης προς την άλλη. Χρησιμοποιούνται διάφορες επιχειρήσεις (στις οποίες συνήθως συμμετέχουν τα ίδια άτομα) και τελικά κάποια ή κάποιες από αυτές δεν αποδίδουν το φόρο και εξαφανίζονται (κυκλική απάτη).
- Επιχειρήσεις "Φοίνικας". Αναβίωση επιχειρήσεων που είχαν τεθεί σε αδράνεια και προχώρησαν σε επαναδραστηριοποίηση με σκοπό την

«πραγματοποίηση ενδοκοινοτικών συναλλαγών», τη μη απόδοση Φ.Π.Α. ή την έκδοση και λήψη πλαστών - εικονικών φορολογικών στοιχείων.

- Πέραν των ανωτέρω περιπτώσεων υπάρχουν και επιχειρήσεις που εμπλέκονται σε κυκλώματα (αντί των εξαφανισμένων εμπορών ή των κλεμμένων Α.Φ.Μ.), οι οποίες δεν καταβάλλουν στο Δημόσιο τον οφειλόμενο Φ.Π.Α.. Αγοράζουν αγαθά από την Ε.Ε. με μηδενικό συντελεστή Φ.Π.Α. ως ενδοκοινοτική απόκτηση. Δεν δηλώνουν όμως ενδοκοινοτική απόκτηση και δεν συμψηφίζουν καθόλου Φ.Π.Α. Στη συνέχεια, πωλούν τα αγαθά με ένα πολύ μικρό περιθώριο κέρδους σε άλλους ενδιάμεσους εμπλεκόμενους σε κύκλωμα. Η τελική πώληση των αγαθών πραγματοποιείται από άλλη εμπλεκόμενη στο κύκλωμα επιχείρηση η οποία πωλεί τα ίδια αγαθά σε άλλο Κράτος Μέλος με μηδενικό συντελεστή Φ.Π.Α. (ενδοκοινοτική παράδοση) ή τα εξάγει σε Τρίτη χώρα και ζητάει επιστροφή του Φ.Π.Α. εισροών. Τα αγαθά αυτά επανέρχονται στην αγορά του πρώτου Κράτους Μέλους και η κυκλική απάτη αρχίζει εκ νέου. Οι επιχειρήσεις αυτές (επισφαλείς οφειλέτες) δημιουργούν ένα τεράστιο χρέος οφειλόμενου Φ.Π.Α. γιατί δεν έχουν φόρο εισροών για να εκπέσουν το Φ.Π.Α. εκροών. Δεν έχουν πόρους για να πληρώσουν το χρέος του και απλά συνεχίζουν τη δράση τους μέχρι να γίνουν αντιληπτοί από τη Φορολογική Αρχή.

3.2.7 Πελάτες – Απαιτήσεις – Γραμμάτια – Προβλέψεις

Μία τεχνική παραποίησης των οικονομικών καταστάσεων είναι αυτή του σχηματισμού ή όχι προβλέψεων . Πρόβλεψη είναι η κράτηση ορισμένου ποσού , που γίνεται κατά το κλείσιμο του ισολογισμού της οικονομικής μονάδας σε βάρος του λογαριασμού Γενικής Εκμεταλλεύσεως ή του Λογαριασμού Αποτελεσμάτων Χρήσης . Η κάλυψη αυτή αποβλέπει στην κάλυψη ζημιάς ή εξόδων ή ενδεχόμενης υποτίμησης στοιχείων του ενεργητικού , όταν , κατά την ημερομηνία συντάξεως του ισολογισμού , είναι πιθανή η πραγματοποίησή τους , χωρίς όμως να είναι γνωστό το ακριβές μέγεθός τους ή ο χρόνος πραγματοποίησής τους ή και τα δύο .

Η πρώτη κατηγορία προβλέψεων είναι αυτή της αποζημίωσης προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία . Σύμφωνα με τις παραδεγμένες λογιστικές αρχές , η επιχείρηση υποχρεούται , στο τέλος κάθε χρήσεως , να σταθμίζει το ύψος της αποζημίωσης που οφείλει στο προσωπικό της κατά την ημερομηνία κλεισίματος του ισολογισμού της και , με χρέωση λογαριασμού οργανικών εξόδων να πιστώνει ένα λογαριασμό προβλέψεως , ο οποίος θα χρεώνεται με τα ποσά των αποζημιώσεων που η επιχείρηση θα καταβάλλει σε μεταγενέστερες χρήσεις . Αν η επιχείρηση δεν προβαίνει στο σχηματισμό τέτοιας προβλέψεως , ο ισολογισμός της είναι ψευδής και τα οφειλόμενα ποσά αποζημιώσεων και τα αποτελέσματα χρήσεως εικονικά όπως και τα ποσά των

αποζημιώσεων που αναλογούν στη χρήση , με συνέπεια τη διανομή και φορολογία ψευδών κερδών .

Έστω ότι η επιχείρηση απασχολεί τέσσερις εργαζόμενους οι οποίοι εμφανίζονται στον ακόλουθο πίνακα μισθοδοτικής κατάστασης :

ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΗΣ ΑΠΟΛΥΣΗΣ 2014					
ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ	Ημερομηνία Πρόσληψης	Ημερομηνία Απόλυσης	Ημερομίσθιο	Συμπληρωμένα έτη	Συνολική Αποζημίωση
Αντωνίου Α.	01/01/1997	-	20	18	2.333,33
Βασιλείου Β.	10/03/1997	-	30	17	3.500
Γεωργίου Γ.	07/08/1999	-	35	15	2.450
Δημητρίου Δ.	09/05/2007	-	40	7	1.400
ΣΥΝΟΛΟ					9.683,33

Σε αυτήν την περίπτωση θα πρέπει να γίνουν οι ακόλουθες λογιστικές εγγραφές :

1

68 ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΩΣ 9.683,33

68.00 Προβλέψεις για αποζημίωση προσωπικού
λόγω εξόδου από την υπηρεσία

68.00.00 Φορολογικά αναγνωριζόμενες

68.00.01 Μη αναγνωριζόμενες φορολογικά προβλέψεις

44 ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ 9.683,33

44.00 Προβλέψεις για αποζημίωση προσωπικού
λόγω εξόδου από την υπηρεσία

44.00.00.00 Έμμισθου προσωπικού

44.00.00.01 Ημερομίσθιου προσωπικού

Σχηματισμός πρόβλεψης για έξοδο προσωπικού

2

44 ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ	9.683,33
44.00 Προβλέψεις για αποζημίωση προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία	
84 ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΩΝ ΧΡΗΣΕΩΝ	9.683,33
84.91 Έσοδα από χρησιμοποιημένες προβλέψεις προηγούμενων χρήσεων προς κάλυψη εξόδων εκμεταλλεύσεως	
84.91.00 Από προβλέψεις για αποζημίωση προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία	
Μεταφορά του 44 στον 84	

Ακόμη είναι υποχρεωμένη να διενεργεί προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις ποσού , το οποίο να είναι μικρότερο ή ίσο του 30 % του ΧΥ των πελατών ως εξής : έστω Χ.Υ πελατών 100.000 € , αρά μπορεί να διενεργήσει πρόβλεψη έως $100.000 \cdot 30\% = 30.000 \text{ €}$.

1

30 ΠΕΛΑΤΕΣ	10.000
30.97 Επισφαλείς απαιτήσεις	
30.97.00 Πελάτης Χ	
30 ΠΕΛΑΤΕΣ	10.000
30.00 Πελάτες εσωτερικού	
30.00.00 Πελάτης Χ	
Μεταφορά λογαριασμών	

2

83 ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΕΚΤΑΚΤΟΥΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥΣ	10.000
83.11 Προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις	
83.11.00 Προβλέψεις για απόσβεση επισφαλών πελατών	
44 ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ	10.000
44.11 Προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις	
44.11.00 Προβλέψεις για απόσβεση επισφαλών πελατών	
Σχηματισμός πρόβλεψης	

Μία άλλη ακολουθούμενη τακτική που έχει σχέση με την αλλοίωση της εικόνας της επιχείρησης έχει να κάνει με το λογαριασμό 33.98 « Επίδικες Απαιτήσεις κατά Ελληνικού Δημοσίου » . Όταν σε κάποιο χρόνο η Δημόσια Οικονομική Υπηρεσία βεβαιώσει πρόστιμο στην επιχείρηση ύστερα από διαπίστωση λάθους , απάτης κλπ . επιβάλλει στην επιχείρηση πρόστιμο . Σε αυτήν την περίπτωση κάποιες επιχειρήσεις ακολουθούν την παρακάτω τακτική . Πιστώνουν το λογαριασμό του ταμείου , αφού βγάζουν χρήματα για την αποπληρωμή του προστίμου και χρεώνουν το λογαριασμό 33.98 με αποτέλεσμα να φαίνεται στις απαιτήσεις της επιχείρησης ότι η επιχείρηση θα διεκδικήσει και μάλλον θα δικαιωθεί από το Δημόσιο για το ποσό αυτό . Με τον τρόπο αυτό καταφέρνει να ωραιοποιήσει την εικόνα του κυκλοφορούντος ενεργητικού της .

Έστω τώρα ότι η επιχείρηση έχει στο χαρτοφυλάκιό της γραμμάτια εισπρακτέα αξίας 100.000 € και γραμμάτια πληρωτέα αξίας 150.000 € και προκύπτουν μετά από υπολογισμούς τα ακόλουθα στοιχεία :

Γραμμάτια εισπρακτέα Ο.Α = 100.000 €

Τελευταία αποτίμηση = 150.000 € (π.χ. 1 ¥ = 1,5 €)

Προηγούμενη αποτίμηση = 110.000 € (π.χ. 1 ¥ = 1,10 €)

Γραμμάτια πληρωτέα Ο.Α = 150.000 €

Τελευταία αποτίμηση = 157.500 € (π.χ. 1 £ = 1,05€)

Προηγούμενη αποτίμηση = 150.000 (π.χ. 1 £ = 1 €)

Τότε ο εσωτερικός ελεγκτής θα πρέπει να διενεργήσει έλεγχο σχετικά με το εάν έχουν γίνει οι απαραίτητες εγγραφές προβλέψεων για συναλλαγματικές διαφορές από αποτίμηση απαιτήσεων και λοιπών υποχρεώσεων οι οποίες πρέπει να έχουν ως εξής :

31/12/XX

31 ΓΡΑΜΜΑΤΙΑ ΕΙΣΠΡΑΚΤΕΑ	40.000
31.07 Γραμμάτια σε Ξ.Ν στο χαρτοφυλάκιο	
44 ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ	40.000
44.14 Προβλέψεις για συναλλαγματικές διαφορές από αποτίμηση απαιτήσεων και λοιπών υποχρεώσεων	
44.14.00 Προβλέψεις για συναλλαγματικές διαφορές από αποτίμηση απαιτήσεων και βραχυπροθέσμων υποχρεώσεων σε ¥	

Πρόβλεψη για υποτιμήσεις γραμματίων εισπρακτέων

do

44 ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ	7.500
44.14 Προβλέψεις για συναλλαγματικές διαφορές από αποτίμηση απαιτήσεων και λοιπών υποχρεώσεων	
44.14.01 Προβλέψεις για συναλλαγματικές διαφορές από αποτίμηση απαιτήσεων και βραχυπροθέσμων υποχρεώσεων σε £	
51 ΓΡΑΜΜΑΤΙΑ ΠΛΗΡΩΤΕΑ	7.500
51.01 Γραμμάτια πληρωτέα σε Ξ.Ν. στο χαρτοφυλάκιο	
Πρόβλεψη για υποτιμήσεις γραμματίων πληρωτέων	

Τέλος μία άλλη κατηγορία πρόβλεψης είναι αυτή της απαξιώσεως και υποτιμήσεως Παγίων Περιουσιακών Στοιχείων . Έστω ότι η επιχείρηση πρέπει να υπολογίσει πρόβλεψη για υποτίμηση οικοπέδου ποσού 40.000 € . Τότε η σχετική εγγραφή που θα πρέπει να διενεργήσει είναι η ακόλουθη :

do

83 ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΕΚΤΑΚΤΟΥΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥΣ	40.000
83.10 Προβλέψεις απαξιώσεων και υποτιμήσεων παγίων στοιχείων	
44 ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ	40.000
44.10 Προβλέψεις απαξιώσεων και υποτιμήσεων παγίων στοιχείων	
Σχηματισμός πρόβλεψης για υποτίμηση οικοπέδων	

3.2.8 Μεταβατικοί λογαριασμοί (ενεργητικού – παθητικού)

Οι μεταβατικοί λογαριασμοί του ενεργητικού (όπως και του παθητικού) δημιουργούνται κατά κανόνα στο τέλος της χρήσεως , με σκοπό τη χρονική τακτοποίηση των εξόδων και των εσόδων , έτσι ώστε στα αποτελέσματά της να περιλαμβάνονται μόνο τα έσοδα και τα έξοδα που πράγματι αφορούν τη συγκεκριμένη αυτή χρήση .

Στους μεταβατικούς λογαριασμούς του παθητικού καταχωρούνται τα έσοδα της επόμενης χρήσεως που προεισπράττονται και τα πληρωτέα έξοδα της κλειόμενης χρήσεως , που πραγματοποιούνται δηλαδή μέσα στη χρήση , δεν πληρώνονται όμως μέσα σε αυτή , ούτε είναι δυνατή η πίστωσή τους σε

προσωπικούς λογαριασμούς , επειδή δεν είναι απαιτητά κατά το τέλος της χρήσεως .

Οι μεταβατικοί λογαριασμοί του παθητικού, όπως και οι μεταβατικοί λογαριασμοί του ενεργητικού , εξυπηρετούν το σκοπό της αναμορφώσεως των λογαριασμών του ισολογισμού στο πραγματικό μέγεθός τους , κατά την ημερομηνία λήξεως της χρήσεως .

Όπως διαπιστώνουμε εκ των παραπάνω ορισμών είναι πολύ εύκολο για μία επιχείρηση μέσω του κατάλληλου χειρισμού των εγγραφών λογαριασμών τάξεων να παραποιήσει τα έσοδα και τα έξοδά της με συνέπεια την αλλοίωση του αποτελέσματος της χρήσεως .

Οι σχετικοί λογαριασμοί στους οποίους αναφερόμαστε είναι οι ακόλουθοι :

36 ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΟΙ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ

36.00 Έξοδα επόμενων χρήσεων

36.01 Έσοδα χρήσεως εισπρακτέα

36.02 Αγορές υπό παραλαβή

36.03 Εκπτώσεις επί αγορών χρήσεως υπό διακανονισμό

56 ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΟΙ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΠΑΘΗΤΙΚΟΥ

56.00 Έσοδα επόμενων χρήσεων

56.01 Έξοδα χρήσεως δουλευμένα (πληρωτέα)

56.02 Αγορές υπό τακτοποίηση

56.03 Εκπτώσεις επί πωλήσεων χρήσεως υπό διακανονισμό

56.90 Πωλήσεις ανεγειρόμενων οικοδομών υπό διακανονισμό

Τα πιο συνηθισμένα γεγονότα τέλους χρήσεως τα οποία τακτοποιούνται με μεταβατικούς λογαριασμούς είναι τα ακόλουθα :

Παράδειγμα 1

Η επιχείρηση πλήρωσε ενοίκια 3.000 € , εκ των οποίων 1.000 € αφορούν την επόμενη χρήση . Σε αυτήν την περίπτωση θα πρέπει να γίνει η ακόλουθη τακτοποιητική εγγραφή :

31/12/2014

36 ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΟΙ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ	1.000
36.00 Έξοδα επόμενων χρήσεων	
36.00.02 Παροχές τρίτων επόμενων χρήσεων	
62 ΠΑΡΟΧΕΣ ΤΡΙΤΩΝ	1.000
62.04 Ενοίκια	
Τακτοποιητική εγγραφή ενοικίων	

Παράδειγμα 2

Υπολογίζει ότι έπρεπε να έχει έσοδα από ενοίκια μέσα στην κλειόμενη χρήση ποσού 1.500 € τα οποία όμως ακόμη δεν έχουν εισπραχθεί . Σε αυτήν την περίπτωση θα πρέπει υποχρεωτικά να γίνει η ακόλουθη τακτοποιητική εγγραφή :

do

36 ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΟΙ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ	1.500
36.01 Έσοδα χρήσεως εισπρακτέα	
75 ΕΣΟΔΑ ΠΑΡΕΠΟΜΕΝΩΝ ΑΣΧΟΛΙΩΝ	1.500
75.05 Ενοίκια κτιρίων – τεχνικά έργα	
75.05.00 Ενοίκιο κτιρίου οδού XXX	
Τακτοποιητική εγγραφή εισπρακτέων εσόδων	

Παράδειγμα 3

Η επιχείρηση έχει παραλάβει το τιμολόγιο αξίας , έστω 1.000 € συμπεριλαμβανομένου του Φ.Π.Α. 23% , αλλά δεν έχει παραλάβει όμως ως το τέλος της χρήσης τα εμπορεύματα από τον προμηθευτή της . Σε αυτήν την περίπτωση είναι υποχρεωμένη να διενεργήσει την ακόλουθη εγγραφή .

do

36 ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΟΙ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ	1.000
36.02 Αγορές υπό παραλαβή	
50 ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΕΣ	1.000
50.00 Προμηθευτές εσωτερικού	
50.00.00 Προμηθευτής X	
Τακτοποιητική εγγραφή αγορών υπό παραλαβή	

Παράδειγμα 4

Η επιχείρηση δικαιούται να λάβει έκπτωση (10%) από τον προμηθευτή για αγορές αξίας πάνω από 5.000 € συμπεριλαμβανομένου Φ.Π.Α 23 % . Η επιχείρηση τελικά διενήργησε αγορές 8.000 € και δικαιούται επομένως έκπτωση την οποία ακόμη δεν έχει λάβει από τον προμηθευτή . Στην περίπτωση αυτή θα πρέπει να διενεργήσει την ακόλουθη λογιστική εγγραφή :

do	
36 ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΟΙ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ	800
36.03 Εκπτώσεις επί αγορών χρήσεως υπό διακανονισμό	
20 ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΑ	
20.98 Εκπτώσεις αγορών εμπορευμάτων	
20.98.00 Εκπτώσεις αγορών εμπορευμάτων Χ	
20.98.00.023 Εκπτώσεις αγορών εμπορευμάτων Χ (23%)	650,40
54 ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΦΟΡΟΥΣ ΚΑΙ ΤΕΛΗ	
54.00 Φόρος Προστιθέμενης Αξίας	
54.00.20 ΦΠΑ Εισροών / Αγορών Εμπορευμάτων	
54.00.20.023 ΦΠΑ εισροών / αγορών εμπορευμάτων (23%)	149,60
Τακτοποιητική εγγραφή εκπτώσεων επί αγορών	

Παράδειγμα 5

Η επιχείρηση εισέπραξε από απαιτήσεις που είχε από πελάτη της 1.000 € εκ των οποίων τα 500 € αφορούν την επόμενη χρήση . Επομένως η επιχείρηση θα πρέπει να τακτοποιήσει αυτή της την απαίτηση ως εξής :

70 ΠΩΛΗΣΕΙΣ ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΩΝ	
70.00 Πωλήσεις εσωτερικού	
70.00.00 Πωλήσεις εμπορεύματος Χ	406,50
54 ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΦΟΡΟΥΣ ΚΑΙ ΤΕΛΗ	
54.00.70 ΦΠΑ Εκροών / Πωλήσεων Εμπορευμάτων	
54.00.70.023 ΦΠΑ εκροών / πωλήσεων εμπορευμάτων (23%)	93,50
56 ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΟΙ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΠΑΘΗΤΙΚΟΥ	500
56.00 Έσοδα επόμενων χρήσεων	
Τακτοποιητική εγγραφή εσόδων	

Παράδειγμα 6

Λογαριασμός της ΔΕΗ ποσού 286 € , θα πληρωθεί την επόμενη χρήση .

---

62 ΠΑΡΟΧΕΣ ΤΡΙΤΩΝ		
62.98 Λοιπές Παροχές Τρίτων		
62.98.00 Φωτισμός	293,93	
54 ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΦΟΡΟΥΣ ΚΑΙ ΤΕΛΗ		
54.00 Φόρος Προστιθέμενης Αξίας		
54.00.29 ΦΠΑ Δαπανών	19,31	
63 ΦΟΡΟΙ - ΤΕΛΗ		
63.04 Δημοτικοί Φόροι και Τέλη		
63.04.00 Τέλη Καθαριότητας και Φωτισμού	26,76	
56 ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΟΙ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΠΑΘΗΤΙΚΟΥ		
56.01 Έξοδα χρήσεως δουλευμένα		286
Τακτοποιητική εγγραφή λογαριασμού ΔΕΗ		

Παράδειγμα 7

Η επιχείρηση παρέλαβε τα εμπορεύματα αξίας 15.000 € πλέον ΦΠΑ 23 % χωρίς όμως να παραλάβει το αντίστοιχο τιμολόγιο . Επομένως είναι υποχρεωμένη να διενεργήσει την ακόλουθη ημερολογιακή εγγραφή :

31/12/2014

---

20 ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΑ	15.000	
20.01 Αγορές εμπορευμάτων εσωτερικού		
20.01.00 Αγορές εμπορεύματος Ζ		
20.01.00.023 Αγορές εμπορεύματος Ζ με 23%		
54 ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΦΟΡΟΥΣ ΚΑΙ ΤΕΛΗ	3.450	
54.00 Φόρος Προστιθέμενης Αξίας		
54.00.20 Φόρος εισροών – αγορών εμπορευμάτων		
54.00.20.023 Φόρος εισροών – αγορών εμπορευμάτων με 23 %		
56 ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΟΙ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΠΑΘΗΤΙΚΟΥ		18.450
56.02 Αγορές υπό τακτοποίηση		
Τακτοποιητική εγγραφή αγορών υπό τακτοποίηση		

Παράδειγμα 8

Έστω ότι είναι πολιτική της εταιρείας να χορηγεί έκπτωση 10 % σε πελάτες των οποίων οι αγορές τους ξεπέρασαν τις 20.000 € . Έστω ότι ο πελάτης Z στις 29/12/2014 έκανε αγορές από την επιχείρησή μας αξίας 25.000 € πλέον ΦΠΑ 23% χωρίς να του έχει χορηγηθεί ακόμη η έκπτωση . Τότε σε αυτήν την περίπτωση η εταιρεία θα πρέπει να διενεργήσει την ακόλουθη ημερολογιακή εγγραφή :

31/12/2014	
70 ΠΩΛΗΣΕΙΣ	2.500
70.98 Εκπτώσεις πωλήσεων	
70.98.00 Εκπτώσεις πωλήσεων εμπορεύματος Z	
70.98.00.023 Εκπτώσεις πωλήσεων εμπορεύματος Z (23%)	
54 ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΦΟΡΟΥΣ ΚΑΙ ΤΕΛΗ	575
54.00 Φόρος Προστιθέμενης Αξίας	
54.00.70 ΦΠΑ Εκρών – Πωλήσεων εμπορευμάτων	
54.00.70.023 ΦΠΑ Εκρών – Πωλήσεων εμπορευμάτων (23%)	
56 ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΟΙ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΠΑΘΗΤΙΚΟΥ	3.075
56.03 Εκπτώσεις επί πωλήσεως χρήσεως υπό διακανονισμό	
Τακτοποιητική εγγραφή εκπτώσεων επί πωλήσεων χρήσεως	

3.2.9 Διαφορές αναπροσαρμογήςΕγγραφές αναπροσαρμογής ακινήτων Ν . 2065/1992

Όπως αναφέρουν οι Παπαδάτου Θ. και Πομόνης Ν. (Η λογιστική των εμπορικών εταιρειών σελ. 277) σε περίπτωση διαφορών αναπροσαρμογής , ο νόμος που προβλέπει το σχηματισμό αυτού του αποθεματικού προβλέπει επίσης και την πορεία του . Ο νόμος που ισχύει , προβλέπει τη μετατροπή σε Μετοχικό Κεφάλαιο , ορισμένου ποσού από τη διαφορά της αναπροσαρμογής , μέσα σε ορισμένη εταιρική χρήση . Με τον τρόπο αυτό κατοχυρώνει τη θέση του αποθεματικού μέσα στην Καθαρή θέση της εταιρείας και σε μια κατηγορία (Μετοχικό Κεφάλαιο) , που αποκλείεται η διανομή του πριν από τη λύση της εταιρείας .

Έτσι ο εσωτερικός ελεγκτής θα πρέπει να έχει υπόψη του τα παραπάνω διότι όπως αντιλαμβανόμαστε κάτι τέτοιο μπορεί να αποτελέσει αίτιο αλλοίωσης των λογαριασμών που συμμετέχουν .

Έστω ότι η επιχείρησή μας αγόρασε κτίριο αξίας 100.000 € την 01/01/2013 και το οποίο φέτος αναπροσαρμόζεται σε αντικειμενική αξία 120.000 € , με ετήσιο συντελεστή απόσβεσης 5 % .

Με βάση τα παραπάνω στοιχεία έχουμε :

$$\text{Αποσβέσεις (2013+2014)} = 100.000 * 5\% = 5.000 \text{ €} * 2 = 10.000 \text{ €}$$

$$\text{Συντελεστής αναπροσαρμογής} : 120.000/100.000 = 1,20$$

$$\text{Αναπροσαρμογή αξίας κτήσεως} : 100.000 * 1,20 = 120.000 - 100.000 = 20.000$$

$$\text{Αναπροσαρμογή σωρευμένων αποσβέσεων} : 10.000 * 1,20 = 12.000 \text{ €} - 10.000 = 2.000 \text{ €}$$

$$\text{Διαφορές αναπροσαρμογής} : 20.000 - 2.000 = 18.000 \text{ €}$$

$$\text{Αποσβέσεις χρήσεως (2015)} : 120.000 * 0,05 = 6.000 \text{ €}$$

Οι λογιστικές εγγραφές που θα πρέπει να γίνουν και οι οποίες θα αποτελέσουν αντικείμενο ελέγχου είναι οι ακόλουθες :

1/1/2015

11 ΚΤΙΡΙΑ – ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΚΤΙΡΙΩΝ – ΤΕΧΝΙΚΑ ΕΡΓΑ

11.00 Κτίρια – Εγκαταστάσεις Κτιρίων

11.00.000 Αναπροσαρμογή Κτιρίου Ν . 2065/1992 20.000

41 ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ – ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΑΝΑΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗΣ –
ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ

41.07 Διαφορές από αναπροσαρμογή αξίας λοιπών ΠΣ

41.07.000 Διαφορές από αναπροσαρμογή αξίας
περιουσιακών στοιχείων βάσει Ν. 2065/1992 20.000

Εγγραφή αναπροσαρμογής κτιρίου βάσει Ν. 2065/92 (120.000 - 100.000)

31/12/2015

41 ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ – ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΑΝΑΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗΣ –
ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ

41.07 Διαφορές από αναπροσαρμογή αξίας λοιπών
περιουσιακών στοιχείων

41.07.000 Διαφορές από αναπροσαρμογή αξίας
περιουσιακών στοιχείων βάσει Ν. 2065/1992 2.000

11 ΚΤΙΡΙΑ – ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΚΤΙΡΙΩΝ – ΤΕ

11.99. Αποσβεσμένα Κτίρια – Εγκαταστάσεις Κτιρίων - ΤΕ

11.99.000 Διαφορές αναπροσαρμογής κτιρίων βάσει Ν. 2065/1992 2.000

Εγγραφή αναπροσαρμογής αποσβ. κτιρίου βάσει Ν.2065/92 (12.000 – 10.000)

do

63 ΦΟΡΟΙ ΚΑΙ ΤΕΛΗ

63.98 Διάφοροι φόροι και τέλη

63.98.000 Φόρος αναπροσαρμογής αξίας ακινήτων Ν.2065/1992 (8%) 1.440

54 ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΦΟΡΟΥΣ ΚΑΙ ΤΕΛΗ

54.09 Λοιποί φόροι και τέλη

54.09.000 Φόρος αναπροσαρμογής αξίας ακινήτων Ν. 2065/92 (8%) 1.440

Εγγραφή αναπροσαρμογής αποσβέσεων κτιρίου βάσει Ν.2065/92 (18.000 * 8%)

do

66 ΑΠΟΣΒΕΣΕΙΣ ΠΑΓΙΩΝ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ

66.01.00 Αποσβέσεις Κτιρίων – Εγκαταστάσεων - ΤΕ

66.01.00.000 Απόσβεση Κτιρίου Χ 6.000

11 ΚΤΙΡΙΑ – ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΚΤΙΡΙΩΝ - ΤΕ

11.99 Αποσβεσμένα Κτίρια

11.99.00 Αποσβεσμένο Κτίριο Χ 6.000

Υπολογισμός αποσβέσεων κτιρίου Χ 31/12/2015 (120.000 * 0,05 = 6.000 €)

do

41 ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ – ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΑΝΑΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗΣ
– ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ41.07 Διαφορές από αναπροσαρμογή λοιπών
περιουσιακών στοιχείων 18.000

40 ΚΕΦΑΛΑΙΟ

40.00 Καταβλημένο Μετοχικό Κεφάλαιο
Κοινών Μετοχών 18.000

Εγγραφή Διαφοράς Αναπροσαρμογής (20.000 – 2.000)

3.2.10 Επιχορηγήσεις επενδύσεων

Ο ελεγκτής θα πρέπει να έχει υπόψη του το νόμο περί επιχορηγήσεις επενδύσεων καθώς και εάν η εταιρεία του μπορεί να ενταχθεί στο συγκεκριμένο νόμο . Όπως αναφέρουν οι Παπαδάτου , Πομόνης (Η λογιστική των εμπορικών εταιρειών σελ. 278) σε περιόδους που το κράτος για λόγους γενικότερου κοινωνικού συμφέροντος επιδιώκει να προκαλέσει ή να επιταχύνει την οικονομική ανάπτυξη της κοινωνίας παρέχει κίνητρα προκειμένου να ενισχύσει την επιχειρηματικότητα . Σε αυτές τις περιπτώσεις καλύπτει με επιχορήγηση από τον κρατικό προϋπολογισμό , ένα ποσοστό από την αξία των νέων επενδύσεων σε πάγια στοιχεία .

Ένα μέρος επομένως της επένδυσης σε πάγια πληρώνεται από την επιχείρηση και το υπόλοιπο χρηματοδοτείται από το κράτος κατά το ποσό της επιχορήγησης . Εξαιτίας αυτού του γεγονότος οδηγούμαστε αναπόφευκτα στην αύξηση της καθαρής περιουσίας (καθαρής θέσης) της επιχείρησης με τη δημιουργία του λογαριασμού 41.10 Επιχορηγήσεις Πάγιων Επενδύσεων . Σε αυτήν όμως την περίπτωση ο εσωτερικός ελεγκτής θα πρέπει να γνωρίζει τον εξής περιορισμό για τις αποσβέσεις του παγίου περιουσιακού στοιχείου που αποκτήθηκε με επιχορήγηση . « *Οι αναπτυξιακοί νόμοι , δεν επιτρέπουν την έκπτωση από τα φορολογητέα κέρδη της εταιρείας , των αποσβέσεων που αντιστοιχούν στο κομμάτι από την αξία του παγίου , που αντιπροσωπεύει την επιχορήγηση* » . Έτσι το Ε.Γ.Λ.Σ. υιοθέτησε την παρακάτω λύση , οι αποσβέσεις να καταλογίζονται στη συνολική αξία των παγίων ενώ το ποσό που αντιστοιχεί στην αξία που καλύφθηκε από την επιχορήγηση να μεταφέρεται στον 41.10 .

Σε αυτήν την περίπτωση έστω ότι η επιχείρηση απέκτησε στις 01/01/2014 μηχανήματα μέσω επιχορήγησης συνολικής αξίας 100.000 € εκ των οποίων τα 70.000 € προέρχονται από το ταμείο της επιχείρησης και τα υπόλοιπα 30.000 € με επιχορήγηση . Με βάση τα παραπάνω στο τέλος της χρήσης πρέπει να γίνει εγγραφή για $30.000 * 10\% * 12/12 = 3000$ € ως εξής :

31/12/2014

41 ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ – ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΑΝΑΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗΣ – ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ	3.000
41.10 Επιχορηγήσεις πάγιων επενδύσεων	
81 ΕΚΤΑΚΤΑ ΚΑΙ ΑΝΟΡΓΑΝΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	3.000
81.01 Έκτακτα και ανόργανα έσοδα	
81.01.05 Αναλογούσες στη χρήση επιχορηγήσεις πάγιων επενδύσεων	
Μεταφορά του ποσού των αποσβέσεων επί της αξίας των επιχορηγημένων παγίων	

ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ

Ο Φορολογικός Έλεγχος είναι δυνατό να ασκηθεί από τις ακόλουθες υπηρεσίες :

- Αρμόδια Δ.Ο.Υ
- Διαπεριφερειακά Ελεγκτικά Κέντρα (Δ.Ε.Κ.)
  - ⇒ Δ.Ε.Κ. Θεσσαλονίκης
  - ⇒ Δ.Ε.Κ. Αθηνών
- Περιφερειακά Ελεγκτικά Κέντρα (Π.Ε.Κ.)
- Οικονομικοί επιθεωρητές
- Υπηρεσία Ειδικών Ελέγχων (ΥΠ.Ε.Ε. πρώην Σ.Δ.Ο.Ε.)
- Ελεγκτές Α.Ε.
  - ⇒ Ορκωτοί Ελεγκτές
  - ⇒ Ελεγκτές πτυχιούχοι ανωτάτων σχολών μέλη των οικονομικών
  - ⇒ Επιμελητηρίων
- Ορκωτοί εκτιμητές
- Εσωτερικός έλεγχος πιστωτικών ιδρυμάτων
- Λογιστής - φοροτεχνικός

Σύμφωνα και με τα παραπάνω , Φορολογικός Έλεγχος είναι το σύνολο των ελεγκτικών ενεργειών και επαληθεύσεων που διενεργείται από τους ανωτέρω αναφερόμενους φορείς που έχουν ως απώτερο σκοπό να :

- Διαπιστώσει αν εφαρμόζονται οι Φορολογικές Διατάξεις που προβλέπονται για τα νομικά πρόσωπα .
- Διαπιστώσει αν η εταιρεία έχει ορθώς και αληθώς υποβάλει τις φορολογικές της δηλώσεις και τις λοιπές καταστάσεις που είναι υπόχρεη να καταβάλει βάσει του Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων και του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος .
- Επαληθεύσει το αληθές του περιεχομένου των δηλώσεων σε σχέση με τα απόλυτα μεγέθη όπως αυτά προκύπτουν από τα οικονομικά δεδομένα των τηρουμένων βιβλίων και στοιχείων .
- Προσδιορίσει τα οικονομικό αποτέλεσμα του οργανισμού με συνέπεια τον καθορισμό των φορολογικών υποχρεώσεων της επιχείρησης .

Ενέργειες ελεγκτή

Αρχικά ο εσωτερικός ελεγκτής θα πρέπει να προβεί στη διαδικασία συγκρότησης σχετικού φακέλου ο οποίος θα πρέπει να περιέχει τα ακόλουθα:

- Όλες τις πληροφορίες που εμπεριέχονται στην εφαρμογή του TAXIS από την εικόνα (PROFILE)
- Τις υποβληθείσες Δηλώσεις Φορολογίας Εισοδήματος των προς έλεγχο διαχειριστικών χρήσεων

- Τις υποβληθείσες Δηλώσεις λοιπών φορολογικών αντικειμένων (Φ.Π.Α. , Φ.Μ.Υ. , Ελευθέρων Επαγγελματιών κλπ.)
- Ανακεφαλαιωτικούς Πίνακες Ενδοκοινοτικών Αποκτήσεων , Εκκαθαριστικές Δηλώσεις Φ.Π.Α. , Συγκεντρωτικές Δηλώσεις Φ.Μ.Υ. , κλπ .
- Εκτυπώσεις (αναλυτικές) θεωρηθέντων βιβλίων και στοιχείων
- Τυχόν υφιστάμενες παραβάσεις του Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων
- Εκθέσεις κατασχεμένων βιβλίων και στοιχείων και σε περίπτωση κατά την οποία έχει διενεργηθεί η επεξεργασία αυτών , αντίγραφα των σχετικών εκθέσεων . Σε περίπτωση κατά την οποία δεν έχει γίνει σχετική επεξεργασία , παραλαμβάνονται όλα τα κατασχεμένα βιβλία και στοιχεία .
- Τυχόν υφιστάμενα δελτία πληροφοριών παρεχόμενα από την ΥΠ.Ε.Ε (πρώην Σ.Δ.Ο.Ε.) , από άλλες Δ.Ο.Υ. ή τέλος από οποιαδήποτε άλλη υπηρεσία .
- Επώνυμες ή ανώνυμες καταγγελίες που να αφορούν την ελεγχόμενη επιχείρηση και οποιαδήποτε άλλο σχετικό με την επιχείρηση αυτή στοιχείο . (www.epimetol.gr)

Κατά την παραλαβή όλων των πιο πάνω αναφερομένων , είναι απαραίτητα η παράδοση σχετικού σημειώματος σε κάθε αρμόδιο τμήμα με πλήρη ανάλυση των παραληφθέντων φορολογικών ή λοιπών εγγράφων , ώστε ανά πάσα στιγμή το αρμόδιο τμήμα να είναι σε θέση να γνωρίζει που βρίσκονται τα συγκεκριμένα έγγραφα , εκτός εάν υπάρχει ιδιαίτερη οργάνωση στη συγκεκριμένη Δ.Ο.Υ. ή το Ελεγκτικό Κέντρο .

Από το είδος του φορολογικού ελέγχου που πρόκειται να διενεργηθεί , θα εξαρτηθεί εάν είναι απαραίτητο να παραληφθούν όλα ή μερικά από τα προαναφερόμενα φορολογικά έγγραφα και δηλώσεις .

Η σωστή μελέτη και προετοιμασία είναι απαραίτητη και για το σωστό προγραμματισμό και την κατάρτιση του τρόπου ελέγχου με την επισήμανση των σημείων εκείνων που χρήζουν ιδιαίτερης προσοχής .

Βασικές ελεγκτικές επαληθεύσεις ανεξάρτητα από τη μορφή ελέγχου

- Θεώρηση των βιβλίων και των στοιχείων που τηρούνται από την επιχείρηση
- Έλεγχος για το εάν τηρούνται , με βάση τον Κ.Β.Σ. , τα προβλεπόμενα βιβλία και στοιχεία και κυρίως εάν υφίσταται υποχρέωση τήρησης πρόσθετων βιβλίων του άρθρου 10 του Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων . Σε περίπτωση κατά την οποία η επιχείρηση ανήκει στις απαλλασσόμενες από την υποχρέωση τήρησης Βιβλίων , όπως ισχύουν κάθε φορά οι διατάξεις του Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων , επιβεβαίωση αυτού . Τα ακαθάριστα έσοδα για την απαλλαγή ή όχι

μιας επιχείρησης από την τήρηση των βιβλίων , προσδιορίζονται εάν στο κόστος των αγορών προστεθούν τα μικτά κέρδη .

- Έλεγχος της νομιμότητας και της κανονικής έκδοσης των στοιχείων . Η αυξανόμενη κυκλοφορία πλαστών φορολογικών στοιχείων με τη χρήση διαφόρων μεθόδων καθιστά απαραίτητο το συγκεκριμένο έλεγχο . Κάποτε υπήρχαν υπόνοιες για επιχειρήσεις « υψηλού κινδύνου » όπως οι επιχειρήσεις Διαφημίσεων και Διαφημιστικών Ειδών , Εμπορίας – Παραγωγής και Τυποποίησης Ελαιολάδου , εμπορίας δερμάτων , οικοδομικών υλικών , σιδήρων , σκράπ κλπ. Σήμερα όμως και από την εμπειρία των ελέγχων , το φαινόμενο αυτό παρατηρείται σε επιχειρήσεις ανεξαρτήτως αντικείμενου απασχόλησης .
- Έλεγχος για τη διαπίστωση εκπλήρωσης ή μη των ληξιπρόθεσμων φορολογικών υποχρεώσεων (Φ.Π.Α. , Φ.Μ.Υ. κλπ.) και συγκεκριμένα εάν έχουν υποβληθεί οι προβλεπόμενες δηλώσεις και εάν οι υποβληθείσες δηλώσεις είναι ειλικρινείς .
- Στις περιπτώσεις κατά τις οποίες διαπιστώνεται η ύπαρξη ανεπίσημων βιβλίων και στοιχείων , χρειάζεται ιδιαίτερη προσοχή καθόσον στις περιπτώσεις αυτές είναι απαραίτητη η σύνταξη έκθεσης κατάσχεσης και όχι απλής απόδειξης παραλαβής . (www.epimetol.gr)

Κατόπιν του προηγούμενου βήματος ο εσωτερικός ελεγκτής θα πρέπει να μπορεί να δώσει σαφείς και ολοκληρωμένες απαντήσεις προκειμένου να συντάξει με ακρίβεια την έκθεση ελέγχου του διατυπώνοντας μία καθαρή άποψη .

ΟΡΓΑΝΟΓΡΑΜΜΑ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ

- Το ισχύον οργανόγραμμα σε ενδοοργανωσιακό επίπεδο αναθεωρείται σύμφωνα με τις τρέχουσες εξελίξεις και απαιτήσεις ;

ΣΥΣΤΗΜΑ ΕΞΟΥΣΙΟΔΟΤΗΣΕΩΝ – ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΩΝ - ΕΥΘΥΝΩΝ

- Έχουν γνωστοποιηθεί στους υπαλλήλους τα όρια των ευθυνών τους ;
- Υπάρχει σαφής διαχωρισμός των αρμοδιοτήτων κάθε θέσης εργασίας ;
- Οι κάθε είδους συναλλαγές πραγματοποιούνται από αρμόδιο άτομο ;
- Οι ασφαλιστικές δικλίδες των εσωτερικών ελεγκτικών διαδικασιών επιτρέπουν την παρεμπόδιση , αντιμετώπιση και καταστολή παράνομων ενεργειών;

ΚΑΤΑΛΛΗΛΟΤΗΤΑ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ

- Το προσωπικό των εκάστοτε τμημάτων είναι εξειδικευμένο , κατάλληλο και εκπαιδευμένο για τις τρέχουσες ανάγκες της επιχείρησης ;
- Υπάρχει η συνεργασία η οποία απαιτείται μεταξύ των τμημάτων ώστε η επιχείρηση να φέρει εις πέρας τις υποχρεώσεις της ;

ΔΙΑΠΡΑΞΗ ΑΠΑΤΩΝ

- Υπάρχουν πιέσεις που να ωθούν τους υπαλλήλους στη διάπραξη απάτης ;
- Μήπως υπάρχει έλλειψη σεβασμού η δυσαρέσκειας από μεριάς των υπαλλήλων που να οδηγεί σε μείωση της παραγωγικότητας και κίνδυνο διάπραξης λαθών ή απατών ;
- Υπάρχουν αδύνατα σημεία στις διαδικασίες του εσωτερικού ελέγχου που να δημιουργούν την ευκαιρία για διάπραξη απάτης ;
- Υπάρχει συγκέντρωση εξουσιών σε ένα μόνο άτομο ή ομάδα ατόμων που να ελλοχεύει κίνδυνο για διάπραξη απάτης ;

Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

- Το σύστημα εσωτερικού ελέγχου της εταιρείας μας έχει αντιμετωπίσει επιτυχώς κάποιο κίνδυνο ;
- Έχουν ανακαλυφθεί μέσω των διαδικασιών εσωτερικού ελέγχου εσκεμμένες δράσεις εξαπάτησης είτε των υπαλλήλων είτε της εταιρείας στο σύνολό της ;
- Έχουν ακολουθηθεί οι ανάλογες διαδικασίες για τέτοιου είδους δράσεις ;
- Μήπως υπάρχει κάποιο άτομο ή τμήμα εντός της επιχείρησης το οποίο να μπορεί να αποφύγει επιμελώς τον εσωτερικό έλεγχο ;

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΑΜΕΙΟΥ

- Εφαρμόζονται επακριβώς όλες οι διαδικασίες που αφορούν την εύρυθμη λειτουργία του ταμείου ;
- Υπάρχει σαφής διάκριση των αρμοδιοτήτων και εξουσιοδοτήσεων του ταμεία ;
- Το κλείσιμο του ταμείου ελέγχεται καθημερινά από αρμόδιο και εξουσιοδοτημένο για αυτό το σκοπό άτομο ;
- Αποτελούν αντικείμενο εγγραφής όλες οι εισροές και οι εκροές μετρητών από το ταμείο της επιχείρησης ;

ΕΠΙΤΑΓΕΣ

- Η φύλαξη των επιταγών γίνεται σε ασφαλές μέρος ;
- Η πρόσβαση σε αυτές γίνεται από εξουσιοδοτημένο για το σκοπό αυτό άτομο ;
- Ο έλεγχος της έκδοσης , της αλήθειας των αναγραφόμενων ποσών και του αριθμού των επιταγών γίνεται από αρμόδιο πρόσωπο ;

ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ

- Η λήψη και διαβίβαση εντολών επενδυτικού χαρακτήρα γίνεται από αρμόδιο πιστοποιημένο στέλεχος της εταιρείας ;
- Οι συναλλαγές επενδυτικού χαρακτήρα γίνονται κατόπιν υπογεγραμμένης αίτησης από τουλάχιστον δύο πρόσωπα αρμόδια για αυτό το σκοπό ;
- Διενεργείται κάποιος σχετικός έλεγχος αναφορικά με την ποιότητα και την ποσότητα του χαρτοφυλακίου επενδύσεων από κάποιο πιστοποιημένο για αυτό το σκοπό στέλεχος ;

ΔΑΝΕΙΑ

- Η απόφαση και έγκριση για τη λήψη ενός δανείου γίνεται από αρμόδιο πρόσωπο ;
- Γίνεται φύλαξη των εκδοθέντων δικαιολογητικών σε ασφαλές μέρος ;
- Έχουν γίνει αντικείμενο λογιστικής εγγραφής όλες οι δανειακές υποχρεώσεις της επιχείρησης ;

ΔΑΠΑΝΕΣ ΚΑΙ ΈΞΟΔΑ

- Οι υπάρχουσες σήμερα διαδικασίες που ακολουθούνται διασφαλίζουν την επιχείρηση από περιττές δαπάνες και έξοδα ;
- Το κάθε έξοδο – δαπάνη συνοδεύεται από τα απαραίτητα δικαιολογητικά τα οποία αποδεικνύουν την αλήθεια των δαπανών – εξόδων ;
- Οι εντολές αγοράς είναι προαριθμημένες ;
- Αποστέλλεται κατευθείαν στο Λογιστήριο αντίγραφο του Δελτίου Παραλαβής ;
- Τα Δελτία Παραλαβής είναι προαριθμημένα ;
- Τα Τιμολόγια Αγοράς αντιπαραβάλλονται με τις Εντολές Αγοράς και τα Δελτία Παραλαβής ;
- Τα Τιμολόγια Αγορών ελέγχονται ως προς την αλήθεια των ποσών τους ;
- Τα δικαιολογητικά των αγορών ελέγχονται από το διευθυντή ή αρμόδιο για το σκοπό αυτό υπάλληλο ;
- Έχουν γίνει αντικείμενο λογιστικών εγγραφών όλες οι δαπάνες και τα έξοδα που πράγματι αφορούν την οικονομική χρήση στην οποία αναφέρονται ;

ΛΟΓΙΣΤΗΡΙΟ

- Ο υπάρχον εσωτερικός έλεγχος βοήθησε στη σωστή και εύρυθμη λειτουργία του λογιστηρίου της επιχείρησης ;
- Υπάρχει κάποιο συγκεκριμένο οργανόγραμμα όσον αφορά τη λειτουργία του λογιστηρίου ;
- Υπάρχει περιγραφή των θέσεων εργασίας του λογιστηρίου ;
- Υπάρχει κάποιο κεντρικό πρόσωπο στο οποίο να λογοδοτούν όλοι οι υπόλοιποι εργαζόμενοι του λογιστηρίου ;
- Το τμήμα Γενικής Λογιστικής είναι ξεχωριστό από το τμήμα αγορών / πωλήσεων / εισπράξεων / πληρωμών ;
- Υπάρχουν κάποιοι ειδικοί μέθοδοι όσον αφορά τη ροή των μετρητών , το επίπεδο των αποθεμάτων και την έγκριση των πιστώσεων ;

ΛΟΓΙΣΤΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ

- Τα λογιστικά βιβλία γίνονται αντικείμενο καθημερινών εγγραφών ;
- Τυχόν υψηλά έξοδα υπόκεινται σε ιδιαίτερο χρηματοοικονομικό έλεγχο ;
- Η επικύρωση των συναλλαγών γίνεται από εξουσιοδοτημένο για το σκοπό αυτό άτομο ;
- Οι υπάλληλοι που βρίσκονται σε υπεύθυνες θέσεις είναι άτομα άξια εμπιστοσύνης ;

ΈΛΕΓΧΟΣ ΜΕΤΡΗΤΩΝ

- Τηρείται κατάσταση των λαμβανομένων χρημάτων ή επιταγών ;
- Οι εισπράξεις κατατίθενται στο ταμείο μετά χωρίς καθυστερήσεις ;
- Ένα μέρος των παραπάνω εισπράξεων κατατίθεται στην τράπεζα αφού παράλληλα γίνει καταγραφή στο ημερολόγιο εισπράξεων ;
- Τα χρήματα που εξέρχονται της τράπεζας παραδίδονται σε άλλο άτομο πλην του ταμεία ;
- Οι τραπεζικές καταθέσεις ελέγχονται και από το ΔΣ της εταιρείας ;
- Πόσοι και ποιοι είναι αυτοί που υπογράφουν τους τραπεζικούς λογαριασμούς της εταιρείας ;
- Χρειάζεται έγκριση πριν γίνει κάποια πληρωμή ;
- Προκειμένου η επιχείρηση να μεταφέρει χρηματικά ποσά από ένα λογαριασμό σε έναν άλλο χρησιμοποιεί το τραπεζικό σύστημα ;

ΈΛΕΓΧΟΣ ΕΙΣΠΡΑΚΤΕΩΝ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΩΝ

- Το άτομο που εκδίδει και υπογράφει το τιμολόγιο έχει πρόσβαση στο ταμείο ;
- Οι εγκρίσεις για εκπτώσεις επί πωλήσεων γίνονται από αρμόδιο άτομο ;
- Για την έκδοση ενός τιμολογίου αποτελεί προϋπόθεση η έγκριση του τμήματος πιστώσεων ;
- Οι εκπρόθεσμοι λογαριασμοί αποτελούν αντικείμενο ελέγχου από αρμόδιο πρόσωπο ;
- Το άτομο που διενεργεί τις εγγραφές είναι διαφορετικό από αυτό που διαχειρίζεται το ταμείο ;
- Τα τιμολόγια ελέγχονται ως προς την αλήθεια των αναγραφόμενων ποσών ;
- Τα τιμολόγια εγκρίνονται και ταξινομούνται και από ένα ακόμη τμήμα πλην του λογιστηρίου ώστε να είναι δυνατός ο μετέπειτα έλεγχος ;

ΈΛΕΓΧΟΣ ΠΩΛΗΣΕΩΝ

- Οι παραγγελίες των πελατών πριν την έγκρισή τους ελέγχονται από κάποιο εξουσιοδοτημένο για το σκοπό αυτό άτομο ;
- Οι παραγγελίες των πελατών που έχουν λήξει καταχωρούνται σε ιδιαίτερη κατάσταση παραγγελιών ;
- Τα τιμολόγια ελέγχονται ως προς την αλήθεια τους ;
- Για τα επιστρεφόμενα είδη εκδίδεται δελτίο επιστροφών ;
- Τα Δελτία Αποστολής είναι προαριθμημένα;
- Υπάρχει συσχέτιση μεταξύ Δ.Α και Τιμολογίων;
- Παίρνει υπογραφή κατά την παράδοση των εμπορευμάτων στον πελάτη;

ΈΛΕΓΧΟΣ ΠΙΣΤΩΤΩΝ

- Το Α.Κ των πιστωτών συμφωνείται με το Γ.Κ ;
- Συμφωνούνται τα δικά μας υπόλοιπα με τα δικά τους;

ΈΛΕΓΧΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΩΝ ΠΛΗΡΩΤΕΩΝ

- Πόσα είναι τα άτομα για την υπογραφή γραμματίων πληρωτέων ;
- Αντλούν τα άτομα αυτά την εξουσία τους από απόφαση του Δ.Σ ;
- Τα πρόσωπα αυτά υπογράφουν και το βιβλίο γραμματίων πληρωτέων ;

ΜΙΣΘΟΔΟΤΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ

- Πόσοι είναι οι αρμόδιοι για την κατάρτιση των μισθοδοτικών κατ/σεων ;
- Υπάρχει διαδικασία καταγραφής προσέλευσης / αποχώρησης υπαλλήλων ;
- Υπάρχει έγκριση υπερωριών από την Επιθεώρηση Εργασίας ;
- Όλοι οι εργαζόμενοι είναι εγγεγραμμένοι στο ΙΚΑ ;

ΕΛΕΓΧΟΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ

- Οι όροι των παρεχόμενων πιστώσεων εγκρίνονται από κάποιο Συμβούλιο ;
- Για εμπορεύματα που επιστρέφονται , το Πιστωτικό Σημείωμα που εκδίδεται διασταυρώνεται με το αντίστοιχο Δελτίο Εισαγωγής Αποθήκης και το Τιμολόγιο;
- Το άτομο που τηρεί το Αναλυτικό Καθολικό Απαιτήσεων έχει κάποια σχέση με την ταμειακή εργασία ;
- Στο τέλος κάθε μήνα γνωστοποιούνται τα υπόλοιπα στους πελάτες ;
- Τα Πιστωτικά Σημειώματα εγκρίνονται από αρμόδιο τμήμα και είναι αριθμημένα;

ΕΛΕΓΧΟΣ ΑΠΟΘΕΜΑΤΩΝ

- Προστατεύονται επαρκώς τα αποθέματα έναντι της φυσικής τους φθοράς ;
- Προστατεύεται επαρκώς ο αποθηκευτικός χώρος ;
- Διενεργούνται περιοδικές φυσικές απογραφές ;
- Τηρούνται τα τρία βιβλία αποθήκης (ημερολόγιο , Αναλυτικό Καθολικό ειδών και ισοζύγιο) ;
- Τηρείται βιβλίο τεχνικών προδιαγραφών και βιβλίο παραγωγής – κοστολογίου ;

ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΩΝ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΩΝ

- Καταρτίζονται φύλλα συμφωνίας τραπεζικών *extract* ;
- Είναι γνωστοί και εξουσιοδοτημένοι όλοι οι τραπεζικοί λογαριασμοί ;
- Υπάρχει διαχωρισμός εξουσιών (ταμεία και καταγραφέα)
- Κατατίθενται οι εισπράξεις άμεσα στην τράπεζα;

ΕΛΕΓΧΟΣ ΠΑΓΙΩΝ

- Τηρείται πλήρες μητρώο παγίων ;
- Διενεργούνται περιοδικές φυσικές απογραφές;
- Προηγείται απόφαση του ΔΣ σχετικά με καταστροφές παγίων ;
- Προηγείται απόφαση του ΔΣ σχετικά με πωλήσεις παγίων ;

Στάδιο 4 : Ολοκλήρωση του ελέγχου . Το στάδιο αυτό συναπαρτίζεται από τρία βασικά είδη ελέγχων :

- Έλεγχος εφαρμογής των λογιστικών αρχών
- Έλεγχος των μετά την κατάρτιση του Ισολογισμού γεγονότων
- Επανέλεγχος των φύλλων εργασίας (τεκμηρίωση)

Οι λογιστικές αρχές είναι κανόνες και κατευθυντήριες οδηγίες που διέπουν τη συγκρότηση και τη λειτουργία του λογιστικού συστήματος . Οι πιο βασικές αρχές είναι : Η αρχή του ιστορικού κόστους , η αρχή της αντικειμενικότητας , η αρχή της συγκρισιμότητας , η αρχή της αναγνώρισης των εσόδων , η αρχή της συσχέτισης εσόδων – εξόδων και η αρχή της αποκάλυψης – πλήρους γνωστοποίησης .

Τα μετά την κατάρτιση του Ισολογισμού γεγονότα . Ο έλεγχος αυτός δίνει το δικαίωμα στον ελεγκτή να γνωρίζει πότε η εταιρεία πρέπει να προσαρμόζει τις οικονομικές καταστάσεις της για γεγονότα που συμβαίνουν μετά την ημερομηνία του ισολογισμού καθώς και τις γνωστοποιήσεις που η εταιρεία αυτή πρέπει να παρέχει σχετικά με γεγονότα που συνέβησαν μετά την ημερομηνία του ισολογισμού . Το πρόβλημα δηλαδή που τίθεται είναι ότι ο ελεγκτής εκ των υστέρων και μέχρι να συντάξει την έκθεσή του και να δοθούν οι οικονομικές καταστάσεις στη Γενική Συνέλευση και στη δημοσιότητα , μπορεί να διαπιστώσει ότι έχουν επέλθει γεγονότα , που τροποποιούν σημαντικά την οικονομική θέση της επιχείρησης . Τα γεγονότα αυτά μπορούμε να τα διακρίνουμε σε δύο κατηγορίες :

- Τα μετά τη σύνταξη του ισολογισμού , που έστω και αν ήταν γνωστά κατά το κλείσιμο της χρήσης , δε θα επέφεραν τροποποιήσεις στους λογαριασμούς . (π.χ. αλλαγή διεύθυνσης της επιχείρησης)
- Τα μετά τη σύνταξη του ισολογισμού στοιχεία , που αν ήταν γνωστά κατά το κλείσιμο της χρήσης θα επέφεραν τροποποιήσεις στους λογαριασμούς . (π.χ. η απώλεια ενός σημαντικού πελάτη , το κλείσιμο των πηγών προμήθειας πρώτων και βοηθητικών υλών , εξολοκλήρου είσπραξη ποσού από επισφαλή πελάτη ή και η πτώχευση ενός επισφαλούς πελάτη) .

Επανέλεγχος των φύλλων εργασίας . Ο όρος τεκμηρίωση αναφέρεται στα Φύλλα Εργασίας που συντάσσει ο ελεγκτής . Σύμφωνα με το ΔΕΠ 230 παρ . 2 , ο ελεγκτής οφείλει να τεκμηριώνει εκείνα τα στοιχεία του ελέγχου (τεκμήρια) τα οποία είναι σημαντικά για τη στήριξη της επαγγελματικής γνώμης που εκφράζει στην έκθεσή του . Τα Φύλλα Εργασίας μπορεί να αποτελούνται από: ποσοτικούς πίνακες , περιγραφές διαδικασιών εσωτερικών δικλίδων ή άλλων διαδικασιών , περιγραφές του κλάδου ή του οικονομικού περιβάλλοντος , αποσπάσματα ή αντίγραφα νομικών κειμένων , περιγραφή των ελεγκτικών διαδικασιών που εκτελέστηκαν και των ευρημάτων τους .

Η συμπλήρωση των Φύλλων Εργασίας αποτελεί ουσιαστικά τη μόνη απόδειξη ότι ο ελεγκτής έχει επιτελέσει το καθήκον του με βάση τα επαγγελματικά πρότυπα .

Στοιχεία Φύλλων Εργασίας

- Τίτλος
- Επωνυμία πελάτη
- Διαχειριστική χρήση
- Ειδική κωδικαρίθμηση για την αρχειακή τους οργάνωση
- Υπογραφή του μέλους της ελεγκτικής ομάδας
- Ημερομηνία εκτέλεσης των διαφόρων ελέγχων
- Σύμβολα που υποδηλώνουν τις ελεγκτικές διαδικασίες που έγιναν κλπ .

Ενδεικτικά ticks

- $\emptyset$: Έλεγχος υπολογισμού
- @ : Ενημέρωση ημερολογίου
- # : Ενημέρωση καθολικού
- $\surd$: Ποσοτική ενημέρωση αποθήκης
- f : Κάθετη άθροιση
- ff : Κάθετη και οριζόντια άθροιση

Τα Φύλλα Εργασίας μπορούμε να τα κατατάξουμε στις παρακάτω γενικές κατηγορίες :

- Σχέδιο ελέγχου, προγράμματα ελέγχου, ερωτηματολόγια, διαγράμματα ροής και φύλλα ημερήσιας διάταξης,
- Πρόχειρο προσωρινό ισοζύγιο ή συγκεντρωτικά φύλλα,
- Διορθωτικές ημερολογιακές εγγραφές και εγγραφές αναταξινόμησης,
- Πίνακες τεκμηρίωσης, αναλύσεις και φύλλα υπολογιστικής εργασίας,
- Αντίγραφα πρακτικών και άλλων εγγραφών ή στοιχείων και
- Ενημερωτικές επιστολές του πελάτη και επιστολές δικηγόρων.

Τα διάφορα Φύλλα Εργασίας ταξινομούνται σε φάκελο ελέγχου . Έτσι έχουμε:

A. Μόνιμος Φάκελος Ελέγχου (permanent)

- Νομική μορφή , οργανωτική δομή (καταστατικό , σημαντικές διοικητικές θέσεις , κλπ.)
- Νομικά έγγραφα , συμβάσεις , πρακτικά ΔΣ , κλπ.
- Κλάδος δραστηριότητας , οικονομικό περιβάλλον , ρυθμιστικό πλαίσιο κλπ.
- Επιστολή αναδοχής ελέγχου
- Αντίγραφα του καταστατικού της εταιρείας και λοιπές ειδικές διατάξεις

- Οργανογράμματα της επιχείρησης, αρμοδιότητες και ευθύνες των στελεχών.
- Διαγράμματα λογιστικής οργάνωσης, εγχειριδίων διαδικασιών, εγχειρίδια λειτουργίας λογαριασμών και άλλα στοιχεία που αναφέρονται στον εσωτερικό έλεγχο.
- Όροι έκδοσης μετοχών και ομολογιών .
- Αντίγραφα μισθωτηρίων συμβολαίων συμβάσεων παραχώρησης δικαιωμάτων ευρεσιτεχνίας, κανονισμών συνταξιοδότησης, εργατικών συμβάσεων κ.α.
- Διάγραμμα γενικής διάταξης του εργοστασίου και διάγραμμα παραγωγικής διαδικασίας.
- Αντίγραφα πρακτικών συμβουλίου, συνέλευσης μετόχων και διαφόρων επιτροπών.
- Αναλύσεις "μόνιμων" λογαριασμών, όπως οι λογαριασμοί γηπέδων, κτιριακών εγκαταστάσεων, μετοχικού κεφαλαίου μακροπρόθεσμων δανείων κ.α
- Αντίγραφα δηλώσεων φόρου εισοδήματος προηγούμενων ετών.
- Περίληψη λογιστικών αρχών που εφαρμόζονται.
- Άρθρα εφημερίδων ή περιοδικών που αναφέρονται στην επιχείρηση.

B. Τρέχον Φάκελος Ελέγχου (current)

- Κατανόηση επιχείρησης και περιβάλλοντος
- Σύστημα εσωτερικών δικλίδων
- Σχεδιασμός και πρόγραμμα ελέγχου
- Φύλλα Εργασίας για δικλίδες και σφάλματα
- Αλληλογραφία με διοίκηση , νομικούς συμβούλους κλπ.
- Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις
- Ισοζύγια και Φύλλα Ανάλυσης Υπολοίπου
- Ευρήματα ελεγκτικών διαδικασιών κλπ.

ΟΔΗΓΙΕΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ ΦΥΛΛΩΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

- Τα Φύλλα Εργασίας πρέπει να έχουν ευπαρουσίαστη μορφή , τηρημένη τη γραμμογράφησή τους , πλήρεις και σαφείς επεξηγήσεις και με επαλήθευση της εργασίας που συντελέστηκε .
- Για κάθε διαφορετικό θέμα θα πρέπει να συντάσσεται διαφορετικό Φύλλο Εργασίας .
- Σε κάθε Φύλλο θα πρέπει να αναφέρεται η μέθοδος , οι διαδικασίες , το εύρος ελέγχου καθώς και σχόλια που θα δείχνουν το συμπέρασμα του ελεγκτή .
- Από τα Φύλλα Εργασίας θα πρέπει να προκύπτουν οι ελεγκτικές διαδικασίες και επαληθεύσεις που εφαρμόστηκαν σε κάθε περίπτωση , καθώς και το σχετικό δείγμα που εφαρμόστηκε για τις επαληθεύσεις .

Στάδιο 5 : Έκδοση γνώμης . Τα είδη γνώμης του εσωτερικού ελεγκτή μπορεί να είναι τα ακόλουθα :

Σύμφωνη γνώμη με έμφαση : “ Από τις ελεγκτικές διαδικασίες που εφαρμόστηκαν προκύπτει ότι οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις έχουν συνταχθεί από κάθε ουσιώδη πλευρά σύμφωνα με ένα συγκεκριμένο πλαίσιο χρηματοοικονομικής πληροφόρησης και παρουσιάζουν εύλογα την κατάσταση της επιχείρησης ” .

Σύμφωνη γνώμη με έμφαση : “ Από τις ελεγκτικές διαδικασίες που εφαρμόστηκαν προκύπτει ότι οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις έχουν συνταχθεί από κάθε ουσιώδη πλευρά σύμφωνα με ένα συγκεκριμένο πλαίσιο χρηματοοικονομικής πληροφόρησης και παρουσιάζουν εύλογα την κατάσταση της επιχείρησης . Επιπρόσθετα για την πληρέστερη πληροφόρηση του αναγνώστη θεωρούμε σκόπιμο να επισημάνουμε στον αναγνώστη κάποιο θέμα χωρίς η επισήμανσή του αυτή να αλλάζει τη γνώμη μας . ”

Σύμφωνη γνώμη με εξαίρεση : “ Από τις ελεγκτικές διαδικασίες που εφαρμόστηκαν προκύπτει ότι οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις έχουν συνταχθεί από κάθε ουσιώδη πλευρά σύμφωνα με ένα συγκεκριμένο πλαίσιο χρηματοοικονομικής πληροφόρησης και παρουσιάζουν εύλογα την κατάσταση της επιχείρησης , με εξαίρεση κάποιο θέμα για το οποίο αιτιολογημένα έχουμε διαφορετική άποψη από τη διοίκηση της ελεγχόμενης επιχείρησης ” .

Αρνητική γνώμη : “ Από τις ελεγκτικές διαδικασίες που εφαρμόστηκαν έχουν έλθει στην προσοχή μας πληροφορίες ή άλλα γεγονότα τα οποία να μας οδηγούν στο συμπέρασμα ότι οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις δεν έχουν συνταχθεί από κάθε ουσιώδη πλευρά σύμφωνα με ένα συγκεκριμένο πλαίσιο χρηματοοικονομικής παρουσίασης ” .

Άρνηση γνώμης : Ο ελεγκτής αιτιολογημένα αδυνατεί να εκφέρει γνώμη για το αν η εικόνα που παρέχεται από τις οικονομικές καταστάσεις είναι σωστή .

Η γνώμη που θα σχηματίσει ο εσωτερικός ελεγκτής εξαρτάται από το εύρος του πεδίου ελέγχου του για το οποίο αποκλειστικά αρμόδιος είναι ο ίδιος . Κανένας , είτε από τη διοίκηση της ελεγχόμενης επιχείρησης , είτε από την εποπτεύουσα αρχή των ελεγκτών μπορεί να υπαγορεύσει στον ελεγκτή το « πόσο » έλεγχο θα κάνει ο ελεγκτής ή « πως » θα γίνει ο συγκεκριμένος έλεγχος .

Εάν υπάρξουν περιορισμοί στο εύρος του ελέγχου του , οφείλει να διαφοροποιήσει τη γνώμη του με εξαίρεση ή να αρνηθεί την έκφραση γνώμης.

Στο σημείο αυτό είναι αναγκαίο να αναφερθούμε στον ελεγκτικό κίνδυνο (audit risk) , στην πιθανότητα δηλαδή ο εσωτερικός ελεγκτής να εκφράσει ακατάλληλη επαγγελματική γνώμη , όταν ενυπάρχουν ουσιώδη σφάλματα στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις .

Πιο συγκεκριμένα σύμφωνα με το μοντέλο Ελεγκτικού Κινδύνου (Audit Risk Model) ισχύουν τα ακόλουθα :

$$AR = IR * CR * DR$$

- AR = Audit Risk = Ελεγκτικός Κίνδυνος
  - IR = Inherent Risk = Εγγενής Κίνδυνος
  - CR = Control Risk = Κίνδυνος Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου
  - DR = Detection Risk = Κίνδυνος Μη Αποκάλυψης
- i. Inherent Risk : Η επιρρέπεια των οικονομικών καταστάσεων προς ουσιώδη σφάλματα ή παραλήψεις λόγω της φύσης της επιχείρησης και των συνθηκών του περιβάλλοντος σε συνδυασμό και με την ανυπαρξία εσωτερικών δικλίδων . Οι παράγοντες που μπορεί να επηρεάσουν τον εγγενή κίνδυνο είναι :
- ↻ Αρχική ή επαναλαμβανόμενη ανάθεση ελέγχου
  - ↻ Αποτελέσματα προηγούμενων ελέγχων
  - ↻ Λογιστικοί υπολογισμοί και περίπλοκες συναλλαγές
  - ↻ Ισχυρισμοί της διοίκησης

$$IR = AR / (CR * DR)$$

- ii. Control Risk : Ο κίνδυνος οι εσωτερικές δικλίδες να μην αποτρέψουν / εντοπίσουν και διορθώσουν ουσιώδη σφάλματα ή παραλήψεις στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις .

$$CR = AR / (IR * DR)$$

- iii. Detection Risk : Ο κίνδυνος οι διαδικασίες του ελεγκτή να μην εντοπίσουν ή αποτρέψουν ουσιώδη σφάλματα ή παραλείψεις στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις .

$$DR = AR / (IR * CR)$$

Κεφάλαιο 4 « Ο εσωτερικός έλεγχος σήμερα »

Ο όρος « Εσωτερικός Έλεγχος » (Internal Audit) ξεκίνησε να ακούγεται περισσότερο στην Ελλάδα εδώ και μερικά χρόνια και ιδιαίτερα από τη στιγμή που εκδόθηκε ο νόμος υπ' αριθμόν 3016 , ο οποίος αφορά , μεταξύ άλλων , και θέματα Εταιρικής Διακυβέρνησης (Corporate Governance) , και ο οποίος εκσυγχρονίζει και επίσημα το ελληνικό νομοθετικό πλαίσιο λειτουργίας των επιχειρήσεων και καθιστά την ύπαρξη Τμήματος Εσωτερικού Ελέγχου υποχρεωτική , τουλάχιστον για τις εταιρείες που είναι εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών . Ο ορισμός του έρχεται να ανατρέψει την εσφαλμένη αλλά ευρέως διαδεδομένη πεποίθηση ότι ασχολείται αποκλειστικά με λογιστικά θέματα , και ως εκ τούτου δεν ενδιαφέρει στελέχη της Παραγωγής , των Προμηθειών, της Εφοδιαστικής και αρκετών άλλων επιχειρησιακών τμημάτων .

Όπως αναφέρει η Παπαδάτου Θ. (Εσωτερικός και εξωτερικός έλεγχος Ανωνύμων Εταιρειών σελ . 22) σύμφωνα με το Ν. 3016/17.5.2002 για την εταιρική διακυβέρνηση και άλλες διατάξεις , προκειμένου μία εταιρεία να εισαγάγει να εισαγάγει μετοχές ή άλλες κινητές αξίες της σε οργανωμένη χρηματιστηριακή αγορά , πρέπει να διαθέτει Εσωτερικό Κανονισμό Λειτουργίας καθώς και οργάνωση και λειτουργία Υπηρεσίας Εσωτερικού Ελέγχου .

Το ελάχιστο περιεχόμενο του Εσωτερικού Κανονισμού Λειτουργίας περιλαμβάνει :

- Τη διάρθρωση των υπηρεσιών της εταιρείας , τα αντικείμενά τους και τις μεταξύ τους σχέσεις . Απαραίτητα πρέπει να υπάρχουν τουλάχιστον υπηρεσίες Εσωτερικού Ελέγχου , εξυπηρέτησης Μετόχων και εταιρικών ανακοινώσεων .
- Τον προσδιορισμό των αρμοδιοτήτων των εκτελεστικών και μη εκτελεστικών μελών του Διοικητικού Συμβουλίου .
- Τις διαδικασίες πρόσληψης και αξιολόγησης των διευθυντικών στελεχών της εταιρείας .
- Τις διαδικασίες παρακολούθησης των συναλλαγών , των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου , των διευθυντικών στελεχών και των προσώπων , που διαθέτουν εσωτερική πληροφόρηση , σε κινητές αξίες της εταιρείας .
- Τις διαδικασίες προαναγγελίας και δημόσιας γνωστοποίησης σημαντικών συναλλαγών και άλλων οικονομικών δραστηριοτήτων των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου .
- Τους κανόνες που διέπουν τις συναλλαγές μεταξύ συνδεδεμένων εταιρειών .

Όπως αναφέρει σε άρθρο του ο Νικόλαος Παναγιώτου η διενέργεια του Εσωτερικού Ελέγχου πραγματοποιείται από ειδική υπηρεσία της εταιρείας , στην οποία ασχολείται τουλάχιστον ένα φυσικό πρόσωπο πλήρους και αποκλειστικής απασχόλησης .

Οι Εσωτερικοί Ελεγκτές ορίζονται από Διοικητικό Συμβούλιο της εταιρείας , είναι ανεξάρτητοι , δεν υπάγονται ιεραρχικά σε καμία άλλη υπηρεσιακή μονάδα της εταιρείας και εποπτεύονται από ένα έως τρία μη εκτελεστικά μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου .

Κατά την άσκηση των καθηκόντων τους οι εσωτερικοί ελεγκτές δικαιούνται να λάβουν γνώση οποιουδήποτε βιβλίου εγγράφου , αρχείου , τραπεζικού λογαριασμού και χαρτοφυλακίου της εταιρείας .

Οι Εσωτερικοί Ελεγκτές οφείλουν να ενημερώνουν εγγράφως , μία φορά το τρίμηνο τουλάχιστον , το Διοικητικό Συμβούλιο για το διενεργούμενο από αυτούς έλεγχο και να παρίστανται στις γενικές συνελεύσεις των μετόχων .

Με βάση το Ινστιτούτο των Εσωτερικών Ελεγκτών (I.I.A. – Institute of Internal Auditors), ο Εσωτερικός Έλεγχος ορίζεται ως μια ανεξάρτητη και αντικειμενική δραστηριότητα διασφαλιστικού και συμβουλευτικού χαρακτήρα , σχεδιασμένη να προσθέτει αξία και να βελτιώνει τη λειτουργία του Οργανισμού . Βοηθάει τον Οργανισμό να φέρει σε πέρας την αποστολή του , φέρνοντας μια συστηματική , πειθαρχημένη προσέγγιση στην αξιολόγηση και βελτίωση της αποδοτικότητας των διαδικασιών διαχείρισης κινδύνων , ελέγχου και ορθής εταιρικής διαχείρισης .

Απαραίτητη προϋπόθεση για την εφαρμογή του Εσωτερικού Ελέγχου σε μία επιχείρηση είναι η ύπαρξη καθορισμένων και καταγεγραμμένων διαδικασιών , οι οποίες θα αποτελέσουν το σύστημα αναφοράς για τη διεξαγωγή των ελέγχων . Οι επιχειρησιακοί κίνδυνοι και τα σχετιζόμενα στοιχεία ελέγχου που προσπαθούν να τους περιορίσουν εντοπίζονται στις δραστηριότητες που συνθέτουν τις επιχειρησιακές διαδικασίες . Κατάλληλα προσαρμοσμένες τεχνικές μοντελοποίησης , οι οποίες λαμβάνουν υπόψη τους την οπτική των κινδύνων και των σημείων ελέγχων μπορούν να επικουρήσουν τη διεξαγωγή αποτελεσματικών εσωτερικών ελέγχων των επιχειρησιακών διαδικασιών και να συμβάλουν στον εντοπισμό περιοχών προς βελτίωση.

Η εφοδιαστική αλυσίδα αποτελεί μία από τις σημαντικότερες περιοχές Εσωτερικού Ελέγχου περιλαμβάνοντας κρίσιμες διαδικασίες ενός οργανισμού όπως η παραγγελιοληψία , ο προγραμματισμός παραγωγής , οι προμήθειες , η παραγωγή , η αποθήκευση , η διανομή και η εξυπηρέτηση των πελατών . Πλήθος δραστηριοτήτων των παραπάνω διαδικασιών που εντάσσονται στην εφοδιαστική αλυσίδα καταλήγουν σε λογιστικές κινήσεις και επηρεάζουν εντονότατα τα αποτελέσματα της επιχείρησης .

Βασικές αρχές λειτουργίας σύγχρονου εσωτερικού ελέγχου

- I. Οι εσωτερικοί ελεγκτές κατά την άσκηση των καθηκόντων τους είναι ανεξάρτητοι , δεν υπάγονται ιεραρχικά σε καμία άλλη υπηρεσιακή μονάδα της Εταιρίας και εποπτεύονται από το Διοικητικό Συμβούλιο της Εταιρίας μέσω της Επιτροπής Ελέγχου .
- II. Η Διεύθυνση Εσωτερικού Ελέγχου της Εταιρίας αναφέρει τα αποτελέσματα των εργασιών του στο Διοικητικό Συμβούλιο που αποτελεί το εποπτικό όργανο του εσωτερικού ελέγχου . Ο επικεφαλής του Εσωτερικού Ελέγχου ορίζεται από το Διοικητικό Συμβούλιο της Εταιρίας και είναι πρόσωπο με επαρκή προσόντα και εμπειρία .
- III. Η Διεύθυνση Εσωτερικού Ελέγχου εξετάζει και αξιολογεί την επάρκεια και αποτελεσματικότητα της δομής των Συστημάτων Εσωτερικού Ελέγχου, καθώς και την ποιότητα της απόδοσης των λοιπών μηχανισμών και συστημάτων στην επίτευξη των καθορισμένων στόχων της Εταιρίας . Επίσης , επιβλέπει την εφαρμογή των συστημάτων εσωτερικού ελέγχου σε όλες τις θυγατρικές εταιρίες του Ομίλου και έχει την ευθύνη υιοθέτησης κοινών αρχών εσωτερικού ελέγχου .
- IV. Βασικός στόχος του εσωτερικού ελέγχου είναι η παροχή λογικής επιβεβαίωσης στους μετόχους , ως προς την επίτευξη των επιχειρησιακών στόχων της Εταιρίας .
- V. Οι Εσωτερικοί Ελεγκτές εκτελούν τα καθήκοντα τους σύμφωνα με τον Κώδικα Δεοντολογίας του Ινστιτούτου Εσωτερικών Ελεγκτών , συνεπώς εφαρμόζουν τις αρχές της ανεξαρτησίας , αντικειμενικότητας και εμπιστευτικότητας . Επίσης , δρουν σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα για την επαγγελματική άσκηση του εσωτερικού ελέγχου (Standards for the Professional Practice of the Internal Audit) , καθώς και τις πολιτικές και διαδικασίες της Εταιρίας .
- VI. Η Διεύθυνση Εσωτερικού Ελέγχου έχει πλήρη πρόσβαση , σε όλα τα βιβλία και τα στοιχεία , εργαζόμενους, χώρους και δραστηριότητες των εταιριών του Ομίλου , τα οποία είναι απαραίτητα για την υλοποίηση του ελεγκτικού του έργου . Επίσης , έχει την ευθύνη της απόλυτης διαφύλαξης του απόρρητου των στοιχείων και της εν γένει εχεμύθειας . Τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου συνεργάζονται και παρέχουν πληροφορίες στους Εσωτερικούς Ελεγκτές και γενικά διευκολύνουν με κάθε τρόπο το έργο τους .
- VII. Η Διεύθυνση Εσωτερικού Ελέγχου έχει πλήρη πρόσβαση σε όλα τα βιβλία και στοιχεία , εργαζόμενους , χώρους και δραστηριότητες της Εταιρίας , τα οποία είναι απαραίτητα για την υλοποίηση του ελεγκτικού της έργου .
- VIII. Η Διοίκηση της Εταιρίας παρέχει στη Διεύθυνση Εσωτερικού Ελέγχου κάθε πληροφορία και στοιχείο απαραίτητο για την διεκπεραίωση της εργασίας της και συνεργάζεται με αυτήν τόσο κατά την διάρκεια της

ελεγκτικής εργασίας όσο και για την υλοποίηση των προτάσεων βελτίωσης που υποβάλλονται .

- ΙΧ. Η Διεύθυνση Εσωτερικού Ελέγχου έχει την ευθύνη της απόλυτης διαφύλαξης του απόρρητου των στοιχείων και της εν γένει εχεμύθειας . Τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου συνεργάζονται και παρέχουν πληροφορίες στους εσωτερικούς ελεγκτές και γενικά διευκολύνουν με κάθε τρόπο το έργο τους .

Αρμοδιότητες εσωτερικού ελέγχου

- Καταγραφή , κριτική επισκόπηση και έλεγχος του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου της Εταιρίας .
- Επισκόπηση του συστήματος παροχής οικονομικών και διοικητικών πληροφοριών προς τη Διοίκηση της Εταιρίας .
- Επιβεβαίωση της εφαρμογής των πολιτικών και των διαδικασιών , οι οποίες έχουν υιοθετηθεί με στόχο την επίτευξη των επιχειρησιακών στόχων της Εταιρίας .
- Διενέργεια τακτικών και έκτακτων ελέγχων.
- Έλεγχος των λογιστικών αλλά και γενικά των μηχανογραφικών συστημάτων της Εταιρίας .
- Επισκόπηση των μέσων διαφύλαξης των πάγιων στοιχείων της Εταιρίας .
- Πραγματοποίηση έκτακτων ελέγχων σε συνεννόηση με τη Διοίκηση της Εταιρίας .
- Έλεγχος της τήρησης , καθώς και ανανέωση των Κανονισμών Λειτουργίας της Εταιρίας , όπως αυτοί έχουν καθοριστεί από το Διοικητικό Συμβούλιο της Εταιρίας , του Καταστατικού της , καθώς και της εν γένει νομοθεσίας που αφορά την Εταιρία και ιδιαίτερα της χρηματιστηριακής νομοθεσίας και της νομοθεσίας περί ανωνύμων εταιριών .
- Έλεγχος της τήρησης των δεσμεύσεων που περιέχονται στα Ενημερωτικά Δελτία της Εταιρίας σχετικά με τη χρήση των αντληθέντων κεφαλαίων μέσω του Χρηματιστηρίου .
- Έλεγχος της νομιμότητας των αμοιβών και πάσης φύσεως παροχών προς τα μέλη της Διοίκησης αναφορικά με τις αποφάσεις των αρμόδιων οργάνων της Εταιρίας .
- Έλεγχος των σχέσεων και συναλλαγών της Εταιρίας με τις συνδεδεμένες με αυτήν εταιρίες .
- Συμβουλευτική συμμετοχή στην ανάπτυξη νέων συστημάτων με στόχο την καθιέρωση αποτελεσματικών συστημάτων ελέγχου .
- Συνεργασία με τους Εξωτερικούς Ελεγκτές .
- Η Διεύθυνση Εσωτερικού Ελέγχου αναφέρει στο Διοικητικό Συμβούλιο της Εταιρίας περιπτώσεις σύγκρουσης των ιδιωτικών συμφερόντων των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου ή των Διευθυντικών Στελεχών

της Εταιρίας , τις οποίες διαπιστώνει κατά την άσκηση των καθηκόντων του .

- Ενημερώνει εγγράφως τουλάχιστον μια φορά το τρίμηνο την Επιτροπή Ελέγχου για τους διενεργούμενους ελέγχους , η οποία με τη σειρά της ενημερώνει το Διοικητικό Συμβούλιο .
- Οι Εσωτερικοί Ελεγκτές παρίστανται κατά τις Γενικές Συνελεύσεις των μετόχων .
- Οι Εσωτερικοί Ελεγκτές παρέχουν , μετά από έγκριση του Διοικητικού Συμβουλίου της Εταιρίας , οποιαδήποτε πληροφορία ζητηθεί εγγράφως από εποπτικές αρχές , συνεργάζονται με αυτές και διευκολύνουν με κάθε δυνατό τρόπο το έργο παρακολούθησης , ελέγχου και εποπτείας που αυτές ασκούν .

Εσωτερικός έλεγχος και εταιρική διακυβέρνηση

Σύμφωνα με τον Ανδρέα Κουτούπη η Εταιρική Διακυβέρνηση είναι ένα σύστημα αρχών επί τη βάσει του οποίου οργανώνεται , λειτουργεί και διοικείται μία εισηγμένη σε Χρηματιστήριο ή μη εταιρεία , ώστε να διαφυλάσσονται και ικανοποιούνται τα έννομα συμφέροντα όλων όσων συνδέονται με αυτή στα πλαίσια του εταιρικού συμφέροντος . Βασικά συστατικά στοιχεία της Εταιρικής Διακυβέρνησης αποτελούν η Διαχείριση Επιχειρηματικών Κινδύνων , τα Συστήματα Εσωτερικού Ελέγχου και ο Εσωτερικός Έλεγχος των οποίων οι πρακτικές στην Ελλάδα φαίνεται να χρήζουν σημαντικής βελτίωσης . Σε έρευνα την οποία πραγματοποίησε ο ίδιος υποστηρίζει ότι τα σημεία της εταιρικής διακυβέρνησης των ελληνικών επιχειρήσεων που χρήζουν βελτίωσης είναι τα ακόλουθα :

- Η στελέχωση – λειτουργία των Διοικητικών Συμβουλίων τόσο βάσει ποιοτικών όσο και ποσοτικών κριτηρίων .
- Υποχρεωτική καθιέρωση διαφορετικού προσώπου στην προεδρία του Διοικητικού Συμβουλίου (Πρόεδρος Δ.Σ) και στην ανώτατη διοίκηση της εταιρείας (Διευθύνοντας Συμβούλου) .
- Καθορισμός των αποδοχών βάσει συγκεκριμένων διαδικασιών ώστε να εξασφαλίζεται η ανεξαρτησία των σχετικών αποφάσεων (π.χ. εντός των πλαισίων των αποφάσεων σχετικής επιτροπής αμοιβών και παροχών) .
- Σύσταση χρήσιμων υπο – επιτροπών του Δ.Σ και στους λοιπούς πλην των τραπεζών κλάδους με σκοπό την αποτελεσματικότερη κατανομή αρμοδιοτήτων , την καλύτερη παρακολούθησή τους και την αποτελεσματικότερη διαχείριση των κινδύνων της επιχείρησης .
- Καθιέρωση Επιτροπής Ελέγχου σε όλες τις εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αθηνών επιχειρήσεις και οργανισμούς στα πρότυπα του τραπεζικού κλάδου .
- Βελτίωση της συνεργασίας Εσωτερικών και Εξωτερικών Ελεγκτών .

- Βελτίωση των ελεγκτικών δραστηριοτήτων της επιτροπής κεφαλαιαγοράς .

Όπως διαπιστώνουμε όταν μία επιχείρηση οργανώνεται και λειτουργεί μέσω των αρχών εταιρικής διακυβέρνησης ο εσωτερικός έλεγχος της εταιρείας είναι περισσότερο διασφαλισμένος ως προς την αλήθεια και τη συνέπεια των πράξεων της επιχείρησης .

Σύμφωνα με τον Ανδρέα Κουτούπη παρά τη βελτίωση που συντελέστηκε στα συστήματα εσωτερικού ελέγχου των επιχειρήσεων έπειτα από την εισαγωγή του Νόμου 3016/17-5-2002 περί εταιρικής διακυβέρνησης , δε φαίνεται να λειτουργεί το κατάλληλα θεσμοθετημένο πλαίσιο λειτουργίας που θα ενίσχυε αυτά . Αυτό σε μεγάλο βαθμό οφείλεται στον οικογενειακό χαρακτήρα πολλών εισηγμένων στο Χρηματιστήριο Αθηνών επιχειρήσεων και οργανισμών , οι οποίες διοικούνται άτυπα με χαρακτήρα εθιμικού δικαίου . Εύκολα αντιλαμβάνεται κανείς ότι η οργάνωση των συστημάτων εσωτερικού ελέγχου στις μη εισηγμένες στο Χρηματιστήριο επιχειρήσεις (κυρίως εκείνες που δε λειτουργούν ως θυγατρικές ή υποκαταστήματα μεγάλων πολυεθνικών εταιρειών) θα απέχει παρασάγγας από τις διεθνείς βέλτιστες πρακτικές . Ειδικά για την ανάπτυξη εσωτερικών κανονισμών λειτουργίας η οποία επιβάλλεται από το Νόμο 3016 περί εταιρικής διακυβέρνησης διαπίστωσε όπως ο ίδιος αναφέρει ασάφεια του νόμου ως προς το αναλυτικό περιεχόμενο αυτών , γεγονός που είχε σαν αντίκτυπο οι επιχειρήσεις στην συντριπτική πλειοψηφία τους να αντιλαμβάνονται τον εσωτερικό κανονισμό λειτουργίας με διαφορετική οργάνωση , δομή και περιεχόμενο .

Τέλος όπως ο ίδιος αναφέρει στα πλαίσια της αυξημένης διαφάνειας προς το επενδυτικό κοινό και τους λοιπούς ενδιαφερόμενους για την εταιρεία (stakeholders) « θεωρούμε κρίσιμη την υποχρεωτική δήλωση της διοίκησης της κάθε εισηγμένης στο Χρηματιστήριο Αθηνών επιχείρησης σχετικά με την επάρκεια και αποτελεσματικότητα του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου και της Διαχείρισης των Κινδύνων στο Ετήσιο Δελτίο της εταιρείας » .

Κεφάλαιο 5 « Διεθνή Εταιρικά Σκάνδαλα »

5.1. Σκάνδαλο Lehman Brothers

Ο ελεγκτής Anton Valukas R. , συνέταξε μία έκθεση των 2.200 σελίδων προκειμένου να αποδώσει τα αίτια κατάρρευσης της επενδυτικής τράπεζας Lehman Brothers . Στο πόρισμά του φαίνεται ότι τα αίτια της κατάρρευσης ήταν πολλαπλά , κυρίως όμως η λανθασμένη διαχείριση των δανείων που χορηγούσε η τράπεζα αλλά και οι απαιτήσεις των JP Morgan Chase & Co . και Citigroup Inc . για περισσότερες εγγυήσεις δανεισμού .

Στην έκθεση αναφέρεται ότι πέρα από τα διαχειριστικά λάθη , χρησιμοποίησε και « παραπλανητικά λογιστικά τεχνάσματα » , με σκοπό να καλύψει την τραγική εικόνα που παρουσίαζαν τα οικονομικά της . Όπως ο ίδιος ο ελεγκτής αναφέρει « η χειραγώγηση του ισολογισμού ήταν εσκεμμένη για να έχει παραπλανητική εμφάνιση και είχε σημαντική επίδραση στο δείκτη μόχλευσης της Lehman με αποτέλεσμα οι οικονομικές εκθέσεις να είναι παραπλανητικές » . Σύμφωνα με την έκθεση του ελεγκτή , η Lehman , χρησιμοποίησε λογιστικά τεχνάσματα , ώστε να αποκρύψει προσωρινά από τα βιβλία της 50 δις δολάρια από « προβληματικά περιουσιακά στοιχεία » . Κατά τη γνώμη του ελεγκτή , τόσο τα ανώτερα στελέχη και οι λογιστές , όσο και ο πρόεδρος του δικηγορικού γραφείου Jenner & Block και ενδεχομένως και τα ανώτατα στελέχη της Τράπεζας είχαν γνώση της κατάστασης .

Στην έκθεση γίνεται λόγος για μία τακτική γνωστή ως «Repo 105 » σύμφωνα με την οποία η Lehman το 2001 χρησιμοποίησε συμφωνίες επαναγοράς με στόχο τη μείωση της μόχλευσης στον ισολογισμό της . Με την πρακτική αυτή μετακίνησε περιουσιακά στοιχεία ύψους 50 δις δολάρια από τον ισολογισμό της .

5.2. Σκάνδαλο Xerox

Όπως αναφέρει η Νέα Υόρκη « Δεν πρόλαβε καν να στεγνώσει το μελάνι για το ένα σκάνδαλο , που αφορούσε την τηλεπικοινωνιακή εταιρεία «WorldCom» και σα βόμβα μεγατόνων έσκασε το νέο σκάνδαλο που αφορά τις απάτες της εταιρείας εξοπλισμού γραφείων « Xerox » . Κρούσματα απληστίας , από τις πολυεθνικές ; Γιατί όχι ! Εξάλλου αυτό είναι και το πρώτο μάθημα που διδάσκεται κάποιος για να γίνει καλός καπιταλιστής ... »

Το ύψος της απάτης φθάνει τα 6 δις δολάρια . Σύμφωνα με πληροφορίες η Xerox στην πενταετία 1997 – 2001 ανακοίνωσε έσοδα υψηλότερα κατά 2 δις δολάρια από τα πραγματικά . Σύμφωνα με τη « Wall Street Journal » , η εταιρία « φούσκωσε » τα έσοδά της έως 6 δις δολάρια .

Οι πρώτες παρατυπίες είχαν εμφανισθεί ήδη από τον Απρίλιο σε έρευνα του SEC (Αμερικανική Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς) . Όπως αποδείχτηκε , η διοίκηση της εταιρείας είχε σχεδιάσει τη φαινομενική αύξηση των εσόδων της

Χεροχ κατά 3 δις δολάρια τα προηγούμενα τέσσερα χρόνια . Μετά τις πρώτες αποκαλύψεις , η διοίκηση πέτυχε συμβιβασμό με τη Ρυθμιστική Αρχή της αγοράς πληρώνοντας πρόστιμο 10 εκατομμυρίων δολαρίων .

Ωστόσο το SEC προχώρησε σε ευρύτερη έρευνα των λογιστικών πρακτικών της Χεροχ , κυρίως στα εκτός των ΗΠΑ τμήματά της , αποκαλύπτοντας ότι στους ισολογισμούς της τελευταίας πενταετίας καταγράφονται έσοδα περίπου 6 δις δολάρια υψηλότερα από τα πραγματικά .

5.3 Σκάνδαλο Enron

Η Enron Corp . σχηματίσθηκε το 1985 . Κατέρρευσε το 2001 και υπήρξε μία ηγέτιδα πολυεθνική εταιρεία παραγωγής ενέργειας . Η Enron χρησιμοποίησε τεχνικές δημιουργικής και επιθετικής λογιστικής , ακατάλληλες από τεχνικής άποψης , για να ωραιοποιήσει τις λογιστικές της καταστάσεις αποκρύπτοντας πληροφορίες για τα δανειακά της κεφάλαια . Κατάφερε δηλαδή να αποκρύπτει πληροφορίες σχετικά με τη χρηματοδότησή της μέσω Leasing και Factoring για να παρουσιάσει μια πιο κολακευτική εικόνα στις οικονομικές της καταστάσεις και έτσι η μετοχή της να έχει μεγαλύτερη απήχηση στο επενδυτικό κοινό . Τον Αύγουστο του 2001 μετά τη δημοσιοποίηση του σκανδάλου τα γραφεία των λογιστών της αναγκάστηκαν να πληρώσουν πρόστιμα εκατομμυρίων δολαρίων για προσπάθεια παραπλάνησης των επενδυτών .

Στην πράξη , η Enron έκανε δημιουργική λογιστική . Χρησιμοποιούσε πολλές εταιρείες – βιτρίνες , στις οποίες μετέφερε τα ελλείμματα και τα χρέη , ώστε να εμφανίζει διογκωμένα αποτελέσματα . Στόχος αυτής της έμμεσης παραποίησης των ισολογισμών ήταν η αύξηση της ελκυστικότητας της μετοχής της , ώστε να “ φουσκώσει ” η χρηματιστηριακή αξία της εταιρείας . Στην απάτη αυτή συμμετείχε και η ελεγκτική εταιρεία Arthur Andersen η οποία διατηρούσε πελατειακές σχέσεις με την Enron και συνεπώς έδινε υψηλή βαθμολογία στη μετοχή . Οι μικροεπενδυτές εφησυχασμένοι από τα πιστοποιητικά της Andersen και τα εγκωμιαστικά σχόλια των αναλυτών επένδυσαν στη μετοχή της Enron φθάνοντας την τιμή της εταιρείας σε δυσθεώρητα ύψη .

Η φούσκα της Enron έσκασε στις 14 Σεπτεμβρίου 2001 , τρεις μέρες μετά το χτύπημα στους δίδυμους πύργους . Μαζί της κατέρρευσε και η Arthur Andersen όπως επίσης καταστράφηκαν και οι 4.000 εργαζόμενοί της οι οποίοι όχι μόνο έχασαν τη δουλειά τους αλλά και την περιουσία τους καθώς μέρος των αμοιβών τους αποτελείτο από μετοχές της εταιρείας τις οποίες βάσει εσωτερικού κανονισμού δεν μπορούσαν να πωλήσουν . Αυτή η κατάρρευση οδήγησε σε απόγνωση χιλιάδες υπαλλήλους και επενδυτές της οι οποίοι έχασαν τις αποταμιεύσεις τους , τα κονδύλια για τις σπουδές των παιδιών τους και τις συντάξεις τους , όταν κατέρρευσε η εταιρεία .

5.4 Σκάνδαλο WorldCom

Το σκάνδαλο της WorldCom ξέσπασε όταν ο εσωτερικός έλεγχος της επιχείρησης αποκάλυψε την παραποίηση των αποτελεσμάτων της χρήσεως τα πέντε τελευταία τρίμηνα , με την κατά άνω των 3,8 δις δολαρίων υπερβολή της κερδοφορίας της . Άρα τα κέρδη των 1,4 δις. δολαρίων που είχε ανακοινώσει για την περυσινή χρονιά καθώς και τα κέρδη των 130 εκατ. δολαρίων ήταν πλασματικά . Παράλληλα η WorldCom ανακοίνωσε ότι αποπέμπει τον οικονομικό της διευθυντή Σκοτ Σάλιβαν (δεύτερο αξιωματικό θύμα μετά τον κ. Εμπερς) και ότι απολύει 17.000 εργαζομένους. « Μικρή » λεπτομέρεια : κατά το 15μηνο των αλλαγών η WorldCom συνεργαζόταν με την αναμειγμένη και στο σκάνδαλο Enron λογιστική εταιρεία Arthur Andersen .

Η WorldCom , προσπαθούσε το τελευταίο διάστημα να αναδιαρθρώσει τα 30 δις δολαρίων χρέος της καθώς είχε μπει στο « μικροσκόπιο » της αμερικανικής Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς . Οι υποψίες ότι και η δεύτερη σε μέγεθος, μετά την AT&T, εταιρεία τηλεπικοινωνιών των ΗΠΑ είχε χρησιμοποιήσει μεθόδους « δημιουργικής λογιστικής » για να διατηρήσει την ελκυστικότητα της οικονομικής της εμφάνισης υπήρχαν . Επιπλέον την Πρωτομαγιά ο ιδρυτής και διευθύνων σύμβουλος της WorldCom Μπέρνι Εμπερς είχε εξαναγκαστεί σε παραίτηση όταν αποκαλύφθηκε ότι είχε λάβει προσωπικό δάνειο 400 εκατ. δολαρίων από την εταιρεία για να πληρώσει μετοχές της που είχε αγοράσει σε « φουσκωμένη » τιμή .

Η δανειοληπτική της ικανότητα είχε υποβαθμιστεί στην κατώτερη κατηγορία , ενώ πριν την αποκάλυψη του σκανδάλου , η χρηματιστηριακή αξία της εταιρείας είχε συρρικνωθεί κατά 94 % . Οι αναλυτές απεφάνθησαν ότι από ημέρα σε ημέρα η WorldCom ενδέχεται να κηρύξει πτώχευση. « *Οι ελπίδες των μετόχων της WorldCom εξαρτώνται από την αξιοπιστία της εταιρείας έναντι των πιστωτών της. Αξιοπιστία η οποία είναι πλέον ανύπαρκτη* » δήλωσε στο BBC ο Μάικλ Χόντελ, αναλυτής της Morningstar και αναρωτήθηκε: « *Ποιος άραγε θα εμπιστευθεί και θα στηρίξει μια ερειπωμένη επιχείρηση που διοικείται μάλιστα από μάνατζερ σαν κι αυτούς της WorldCom;* ».

5.5 Σκάνδαλο Madoff

Οι πρώτες έρευνες αποκάλυψαν ότι η επιχείρηση Madoff δεν ήταν άλλο από μία καλοστημένη και πιο εκλεπτυσμένη εκδοχή ενός σχεδίου Ponzi , δηλαδή μια μορφή « πυραμίδας » . Σύμφωνα με το σχέδιο αυτό τα κεφάλαια των νέων επενδυτών χρησιμοποιούνται για να καλύψουν τις αποδόσεις των κεφαλαίων των παλαιότερων επενδυτών και η διαδικασία αυτή μπορεί να συνεχίζεται επ'άπειρον ή έστω για όσο καιρό εισρέουν νέα κεφάλαια.

Κάθε επενδυτής αναζητά καλές αποδόσεις . Όμως , όπως αποδεικνύεται , οι αποδόσεις που προσέφερε ο κ. Bernard Madoff ήταν πολύ καλές για να

είναι αληθινές με συνέπεια την αποκάλυψη της απάτης των 50 δισ. Δολαρίων . Μία απάτη που θα έχει επιπτώσεις για τις αρχές ελέγχου αλλά και για τα funds of funds τα οποία τοποθέτησαν κεφάλαια των πελατών τους στην εταιρία του κ. Madoff . Αν και ο Madoff έχει συγκεντρώσει μία σεβαστή περιουσία σε ακίνητα και κινητές αξίες , το ύψος της δεν αντισταθμίζει σε καμία περίπτωση το αστρονομικό ποσό των 50 δισ. και οι αστυνομικές αρχές υπολογίζουν ότι θα χρειαστεί ένα εξάμηνο ερευνών για να εξηγήσουν πού διοχετεύτηκαν αυτά τα χρήματα .

Σύμφωνα με τη Βικιπαίδεια , το Δεκέμβριο του 2008 βγήκε στο φως το σχήμα που είχε ο Bernard Madoff . Ο Madoff πρώην χρηματιστής , σύμβουλος επενδύσεων , διετέλεσε πρόεδρος του Nasdaq στη χρυσή εποχή της κούρσας των τεχνολογικών μετοχών και έχαιρε της απολύτου εμπιστοσύνης τόσο των εποπτικών αρχών όσο και της υψηλής διεθνούς οικονομικής τάξης . Υποτίθεται ότι τα χρήματα που διαχειριζόταν επενδύονταν σε μετοχές εταιρειών , με περίπλοκες δικλίδες ασφαλείας για προσυμφωνημένες αγοραπωλησίες τίτλων στο μέλλον . Ο Madoff υποσχόταν αποδόσεις περίπου 10 % το χρόνο . Όσο για τις αποδόσεις που εμφάνιζε το επενδυτικό του κεφάλαιο – καθώς και η νόμιμη βιτρίνα των δραστηριοτήτων του – φαίνεται ότι ήταν και αυτές εικονικές με την υποβολή ψευδών δηλώσεων προς τις αρχές . Δεν αποκλείεται καθόλου το κόλπο να συνεχιζόταν , αν δε μεσολαβούσε η χρηματοπιστωτική κρίση . Οι πελάτες του Madoff άρχισαν να ζητούν την πρόωρη εξόφλησή τους , με το Madoff να συγκεντρώνει απαιτήσεις πληρωμών 7 δισ δολάρια όμως τα ταμεία ήταν άδεια . Λόγω της κρίσης , ήταν αδύνατον να βρει νέους πελάτες για να ξεπληρώσει τους παλιούς , και έτσι η υπόθεση ξεσκεπάστηκε προκαλώντας τεράστια ζημιά σε μεγαλοεπενδυτές και ιδρύματα που πιάστηκαν στα δίχτυα του . Σύμφωνα με δημοσιεύματα του Αμερικανικού Τύπου ορισμένοι πολύ πλούσιοι Αμερικανοί είχαν τοποθετήσει ολόκληρη την περιουσία τους στην πυραμίδα Madoff με αποτέλεσμα σήμερα να μην τους έχει απομείνει τίποτα εκτός από τα ρούχα τους και τα σπίτια τους .

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Συμπεραίνουμε ότι ο έλεγχος των οικονομικών οργανισμών στο σύγχρονο χρηματοοικονομικό περιβάλλον είναι κάτι παραπάνω από απαραίτητος . Οι συνεχείς εξελίξεις , ο ανταγωνισμός , η πολυπλοκότητα του σύγχρονου οικονομικού γίνεσθαι καθώς και η παγκοσμιοποίηση των αγορών χρήματος και κεφαλαίου επιβάλλουν έναν οργανωμένο και καθορισμένο εκ των προτέρων εσωτερικό και εξωτερικό έλεγχο .

Ο εσωτερικός έλεγχος όπως είδαμε αποτελεί μία εσωτερική ανεξάρτητη λειτουργία των επιχειρήσεων προκειμένου αυτές να είναι διασφαλισμένες τόσο ως προς την αλήθεια του περιεχομένου των ενεργειών τους , όσο και ως προς τις τελικές δημοσιευόμενες χρηματοοικονομικές καταστάσεις . Ο Διευθυντής και το προσωπικό της Διεύθυνσης Εσωτερικού Ελέγχου καθώς και τα μέλη της Επιτροπής Ελέγχου κατά την άσκηση των καθηκόντων τους θα πρέπει να είναι ανεξάρτητοι και να μην υπάγονται ιεραρχικά σε καμία άλλη υπηρεσιακή μονάδα της Εταιρίας . Ο Διευθυντής και το προσωπικό της Διεύθυνσης Εσωτερικού Ελέγχου ορίζονται από το Διοικητικό Συμβούλιο και είναι πλήρους και αποκλειστικής απασχόλησης . Δεν μπορούν να οριστούν στη Διεύθυνση του Εσωτερικού Ελέγχου μέλη του Δ.Σ., Διευθυντικά στελέχη τα οποία έχουν και άλλες, εκτός του εσωτερικού ελέγχου, αρμοδιότητες ή συγγενείς των παραπάνω μέχρι και του δευτέρου βαθμού εξ αίματος ή εξ αγχιστείας . Κατά την άσκηση των καθηκόντων τους , ο Διευθυντής και το προσωπικό της Διεύθυνσης Εσωτερικού Ελέγχου δικαιούνται να λάβουν γνώση οποιουδήποτε βιβλίου, εγγράφου, αρχείου, τραπεζικού λογαριασμού, και χαρτοφυλακίου της Εταιρίας τα οποία είναι αναγκαία για τη διενέργεια ελέγχου και να έχουν πρόσβαση σε οποιαδήποτε υπηρεσία της Εταιρίας. Τα μέλη του Δ.Σ. οφείλουν να συνεργάζονται και να παρέχουν πληροφορίες στους Εσωτερικούς Ελεγκτές και γενικά να διευκολύνουν με κάθε τρόπο το έργο τους. Η Διοίκηση της Εταιρίας οφείλει να παρέχει στους Εσωτερικούς Ελεγκτές όλα τα απαραίτητα μέσα για τη διευκόλυνση του έργου τους . Με τον τρόπο αυτό δηλαδή διασφαλίζονται απέναντι σε κάθε μορφής ομάδα ενδιαφερομένων όπως μελλοντικοί επενδυτές , πιστωτές , προμηθευτές , πελάτες , τράπεζες , εργαζόμενους κλπ .

Το φαινόμενο της παραποίησης των οικονομικών καταστάσεων αποτελεί παράγοντα ενεργοποίησης και λειτουργίας του εσωτερικού ελέγχου των επιχειρήσεων . Εξαιτίας των σύγχρονων χρηματοοικονομικών σκανδάλων , τόσο στον Ελλαδικό χώρο όσο και παγκοσμίως κρίνεται απαραίτητη η ύπαρξη και λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου καθώς και η συνεργασία του με τον εξωτερικό έλεγχο μιας και ο ένας δεν αναιρεί τον άλλο , αλλά ούτε και μπορούν να υπάρξουν ο καθένας χωριστά και ανεξάρτητα από τον άλλο .

Ταυτόχρονα είναι αναγκαίο όχι μόνο να αναφερόμαστε στην αναζήτηση και εξιχνίαση των λογιστικών λαθών και απατών αλλά και στην πρόληψη και

καταστολή αυτών . Όλα αυτά βέβαια θα πραγματοποιηθούν όταν η επιχείρηση διαθέτει :

- Εσωτερικούς Ελεγκτές που να επιδεικνύουν το υψηλότερο επίπεδο επαγγελματικής αντικειμενικότητας κατά τη συγκέντρωση, αξιολόγηση και κοινοποίηση των πληροφοριών για τη δραστηριότητα ή τη διαδικασία που εξετάζεται. Οι Εσωτερικοί Ελεγκτές θα πρέπει να προβαίνουν σε μία ισορροπημένη εκτίμηση όλων των σχετικών περιπτώσεων και να μην επηρεάζονται αδικαιολόγητα από τα δικά τους συμφέροντα, ή τα συμφέροντα άλλων, κατά το σχηματισμό των κρίσεών τους.
- Εσωτερικούς Ελεγκτές που να σέβονται την αξία και την κυριότητα της πληροφόρησης που λαμβάνουν και να μην κοινοποιούν πληροφορίες χωρίς κατάλληλη εξουσιοδότηση, εκτός εάν υπάρχει νομική ή επαγγελματική υποχρέωση.
- Εσωτερικούς Ελεγκτές που να χρησιμοποιούν τις γνώσεις, τις δεξιότητες και τις εμπειρίες που χρειάζονται για την παροχή των υπηρεσιών του Εσωτερικού Ελέγχου.

Είναι απαραίτητο να αναφερθούμε και στις τεχνικές – μέτρα πρόληψης και προστασίας τόσο της περιουσιακής κατάστασης της επιχείρησης , όσο και του πληροφοριακού συστήματός της . Καταρχάς κάθε επιχείρηση θα πρέπει να τηρεί :

- αντίγραφα ασφαλείας (Back – ups) των ευαίσθητων αποθηκευμένων δεδομένων της
- ειδικό λογισμικό προστασίας από ιούς και πειρατεία λογισμικού
- Τροφοδοτικά αδιάλειπτης λειτουργίας UPS για αδιάκοπη και ελεγχόμενη παροχή ισχύος
- firewalls (συστήματα προστασίας από εισβολείς) , καθώς και
- κτιριακή και περιβαλλοντική ασφάλεια

Η αποτελεσματική άσκηση του εσωτερικού ελέγχου σε έναν οργανισμό επιτυγχάνεται και διασφαλίζεται με την υιοθέτηση και τήρηση των *Διεθνών Προτύπων Εσωτερικού Ελέγχου* . Τα Διεθνή Πρότυπα καθοδηγούν τον Εσωτερικό Ελεγκτή κατά την άσκηση των καθηκόντων του ως εξής:

- Περιγράφουν τις βασικές αρχές που θα πρέπει να διέπουν την πρακτική του Εσωτερικού Ελέγχου.
- Αποτελούν το γενικό πλαίσιο βάσει του οποίου παρέχονται και προάγονται οι προστιθέμενης αξίας δραστηριότητες του Εσωτερικού Έλεγχου
- Χρησιμοποιούνται ως μέτρο αξιολόγησης της απόδοσης του Εσωτερικού Ελέγχου.
- Προωθούν τη βελτίωση σε οργανωτικές διαδικασίες και λειτουργίες.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλία

- 📖 Γκίνογλου Δημ .– Ταχυνάκης Παν . , “ Λογιστική Ενοποιημένων Οικονομικών Καταστάσεων ” , Εκδόσεις Rosili , 2004
- 📖 Κάντζος Κωνσταντίνος , “ Ελεγκτική – Θεωρία και Πρακτική ” , Εκδόσεις Σταμούλη , έτος 2006
- 📖 Κοντάκος Αριστοτέλης , “ Γενική Λογιστική σε Ευρώ ” , Εκδόσεις Έλλην , 2006
- 📖 Παπαδάτου Θεοδώρα , “ Εσωτερικός και Εξωτερικός Έλεγχος Ανωνύμων Εταιρειών ” , Εκδόσεις Σάκκουλα , έτος 2005
- 📖 Παπαδάτου Θεοδώρα - Πομόνης Νικόλαος , “ Η λογιστική των εμπορικών εταιρειών ” , Εκδόσεις Σταμούλη , έτος 2006 .,
- 📖 Παπαστάθης Παντελής , “ Ο Σύγχρονος Εσωτερικός Έλεγχος (Internal Audit) και η Πρακτική του Εφαρμογή ” , Εκδόσεις Παπαστάθης Παντελής , έτος 2003
- 📖 Πολλάλης Γ. , Γιαννακόπουλος Δ. , Παπουτσής Ι . Πληροφοριακά Συστήματα επιχειρήσεων , εκδόσεις Σταμούλη
- 📖 Πομόνης Νικόλαος “ Γενική Λογιστική II ” , Εκδόσεις Σταμούλη , έτος 2004
- 📖 Πομόνης Νικόλαος , “ Κώδικας Βιβλίων και Στοιχείων ” , Εκδόσεις Σταμούλη , Αθήνα 2004

Διευθύνσεις στο Internet

- @ digilib.lib.unipi.gr/dspace/bitstream/unipi/2573/1/Zouni.pdf
- @ digilib.lib.unipi.gr/dspace/bitstream/unipi/1501/1/Petropoulou.pdf
- @ digilib.lib.unipi.gr/dspace/bitstream/unipi/1027/1/Katsavos.pdf
- @ http://www.melef.gr/wil.aspx?a_name=auditing-steps-to-financial-statements&itemid=159
- @ http://www.drogalas.gr/uploads/dissertations/ROLOS_ESOTERIKOU_ELEGXOU.pdf
- @ <http://www.drogalas.gr/teaching/dissertations/>
- @ <http://www.e-forologia.gr/cms/viewContents.aspx?id=5509>
- @ www.euretirio.com
- @ panayiot.simor.ntua.gr/research/internal-audit
- @ <http://www.elgeka.gr>
- @ <http://ir.europaikipisti.gr/el-gr/internalcontrol/european-reliance-internalcontrol>
- @ http://www.epimetol.gr/aitniainages/Forologikoselenchos_1_F9987.pdf
- @ http://www.pcci.gr/evepimages/oik_F1155.Epith.YPEE11.10.pdf
- @ <http://nemertes.lis.upatras.gr/jspui/bitstream/10889/6205/1/>

<http://el.wikipedia.org/>